

Analiza zmian w strukturze agrarnej oraz monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów i ich bonitacji wraz z ustaleniami planu urządzeniowo-rolnego dla obszaru gminy Mniszków

Piotrków Trybunalski, listopad 2023 r.

województwo łódzkie

powiat opoczyński

gmina Mniszków

Zespół autorski:

Agnieszka Pawlikowska – Kierownik Pracowni
Geodezyjnej w Piotrkowie Tryb.

Michał Domagała – Geodeta

Kamil Salamon – Geodeta

Nadzór merytoryczny:

Mariusz Piechura – Zastępca Dyrektora
WBG w Łodzi

Wykorzystanie niniejszego opracowania dla potrzeb planistycznych, w zakresie wynikającym z przepisów autorskich, dozwolone pod warunkiem podania źródła. Wykorzystanie w celach komercyjnych wymaga pisemnej zgody autora.

Spis treści:

Wprowadzenie.....	3
I. Analiza stanu istniejącego.....	5
1. Ogólna charakterystyka gminy Mniszków	5
2. Demografia	7
2.1. Gęstość zaludnienia	7
2.2. Stan i struktura ludności wiejskiej	10
3. Środowisko przyrodnicze	13
3.1. Ukształtowanie powierzchni.....	13
3.2. Hydrografia.....	14
3.3. Gleby.....	15
3.4. Klimat	16
3.5. Lesistość	17
3.6. Ochrona przyrody i krajobrazu.....	21
3.7. Walory historyczno-kulturowe.....	25
4. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	32
4.1. Przydatność gleb dla rolnictwa	32
4.2. Struktura użytkowania gruntów.....	41
4.3. Struktura władania gruntami.....	45
4.4. Struktura ilościowa i obszarowa gospodarstw	48
4.5. Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach	52
4.6. Rozłóg gospodarstw	55
4.7. Grunty różniczan	57
4.8. Grunty w dobrej kulturze rolnej	61
5. Produkcja rolnicza.....	64
5.1. Produkcja roślinna	64
5.2. Produkcja zwierzęca	66
6. Infrastruktura techniczna rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	68
6.1. Drogi transportu rolnego.....	68
6.2. Działki bez dostępu do drogi publicznej.....	71
6.3. Melioracje.....	74
II. Ustalenia planu urządzeniowo-rolnego.....	78
1. Kształtowanie krajobrazu i form ochrony przyrody	78
1.1. Zalesienia gruntów	78
1.2. Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej.....	80
1.3. Ochrona gruntów rolnych	82
1.4. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych.....	83

1.5. Ochrona środowiska.....	84
2. Poprawa warunków wodnych.....	85
3. Rozwój rekreacji i turystyki.....	86
4. Poprawa przestrzennej struktury gospodarstw.....	88
5. Kierunki zmian w rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	91
III. Spis tabel.....	94
IV. Spis wykresów.....	95
V. Spis rysunków	95
VI. Spis fotografii.....	95
VII. Spis map	96
VIII. Źródła	96

Wprowadzenie

Polskie rolnictwo na tle zachodnich gospodarek charakteryzuje niekorzystna struktura agrarna, a w szczególności duże rozdrobnienie obszarowe gospodarstw rolnych, które przyczynia się do stagnacji rozwoju kultury agrarnej. W tej sytuacji, zasadniczym celem rozwoju obszarów wiejskich musi być dokonanie wszechstronnych zmian strukturalnych, które umożliwią prawidłowe kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, funkcjonowanie gospodarstw rolnych, poprawę jakości życia i warunków pracy ludności wiejskiej oraz ochronę i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Niniejsze opracowanie ilustruje przestrzenny stan rolnictwa na terenie gminy Mniszków oraz zawiera propozycje w zakresie prac urządzeniowo-rolnych, jakie powinny być podejmowane w celu zapewnienia równomiernego rozwoju obszarów wiejskich. Jako jednostkę opracowania przy analizie poszczególnych zjawisk przyjęto obręb ewidencyjny.

Niezbędne informacje i dane statystyczne pozyskano z następujących urzędów i instytucji:

1. Urząd Gminy w Mniszkowie:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mniszków,
 - Raport o stanie gminy Mniszków za rok 2021 oraz 2022,
 - dane dotyczące demografii,
 - dane dotyczące infrastruktury technicznej,
 - dane na temat budynków użyteczności publicznej;
2. Starostwo Powiatowe w Opocznie:
 - ewidencja gruntów i budynków;
3. Departament Geodezji, Kartografii i Geologii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego:
 - kompleksy rolniczej przydatności gleb,
 - obszary zmeliorowane;
4. Główny Urząd Geodezji i Kartografii:
 - ortofotomapa,
 - dane pomiarowe LIDAR,
 - Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k);

5. Główny Urząd Statystyczny:
 - dane dotyczące demografii;
 - dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 oraz 2020;
6. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska:
 - dane geoprzestrzenne dotyczące form ochrony przyrody;
7. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie:
 - mapy zagrożenia powodziowego;
8. Europejska Agencja Kosmiczna:
 - zobrazowanie satelitarne Sentinel 2.

Analiza danych wraz z planem urządzeniowo-rolnym gminy może stanowić materiał pomocniczy dla Urzędu Gminy Mniszków do sporządzania wniosków o pozyskanie środków na rozwój obszarów wiejskich. Treść analiz przedstawiono w formie tekstowej, tabelarycznej i graficznej.

I. Analiza stanu istniejącego

1. Ogólna charakterystyka gminy Mniszków

Gmina Mniszków położona jest w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie opoczyńskim. Jest to gmina wiejska obejmująca 29 sołectw, w skład których wchodzi 31 miejscowości. Jej powierzchnia wynosi 12 386,46 ha. W granicach administracyjnych gminy Mniszków znajduje się 29 obrębów ewidencyjnych, zróżnicowanych pod względem sposobu użytkowania gruntów. Terytorialnie obszar ten sąsiaduje z trzema gminami powiatu piotrkowskiego, jedną gminą powiatu tomaszowskiego oraz dwiema gminami powiatu opoczyńskiego:

- od północy z gminą Tomaszów Mazowiecki, powiat tomaszowski,
- od wschodu z gminą Sławno, powiat opoczyński,
- od południa z gminą Paradyż, powiat opoczyński,
- od południa z gminą Aleksandrów, powiat piotrkowski,
- od zachodu z gminą Sulejów, powiat piotrkowski,
- od zachodu z gminą Wolbórz, powiat piotrkowski.

Rysunek 1 – Położenie gminy Mniszków na tle województwa łódzkiego (opracowanie własne)

Ziemie gminy Mniszków położone są na prawym brzegu rzeki Pilicy w bezpośrednim sąsiedztwie Zalewu Sulejowskiego. Teren ten jest w niewielkim stopniu zróżnicowany pod względem ukształtowania powierzchni.

Najbliższe ośrodki miejskie to: Opoczno – w odległości 17 km i Piotrków Trybunalski – 25 km. Stolica województwa znajduje się w odległości 74 km, a w odległości 130 km stolica kraju – Warszawa. Ze względu na równoleżnikowy przebieg drogi krajowej nr 12 biegnącej od granicy z Ukrainą do granicy z Niemcami, gmina Mniszków ma dogodne połączenie praktycznie z całym krajem. Dostępność komunikacyjną zapewnia również dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych.

Występujące na terenie gminy surowce naturalne spowodowały rozwój przemysłu eksploatacyjnego oraz budowlanego, który dopełnia rolniczy charakter gminy. Dobra kondycja środowiska przyrodniczego niezdegradowanego przez uciążliwy i intensywny przemysł oraz duże kompleksy leśne w połączeniu z sąsiedztwem Zalewu Sulejowskiego stwarzają możliwości rozwoju gminy w kierunku różnych form działalności gospodarczo-usługowych, agroturystyki i szeroko rozumianej rekreacji.

Fotografia 1 – Panorama Mniszkowa

2. Demografia

2.1. Gęstość zaludnienia

Gminę Mniszków zamieszkuje 4722 osób. Ośrodkami skupiającymi największą liczbę mieszkańców są obręby: Mniszków, Radonia, Bukowiec oraz Błogie Rządowe. Są to miejscowości o zwartej zabudowie, w których znajdują się m.in. budynki użyteczności publicznej, obiekty handlowo-usługowe. Najmniej mieszkańców zamieszkuje obręby: Góry Trzebiatowskie, Syski, Obarzanków. Obręby Potok A i Holendry są w dużym stopniu pokryte lasami i nie są zamieszkane.

Największa gęstość zaludnienia - 85 osoby na 1 km² występuje w obrębie Mniszków, w którym znajduje się Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, kościół parafialny, szkoła podstawowa, sklepy oraz lokalne firmy. Najniższa gęstość zaludnienia odnotowana jest w obrębie Błogie Rządowe - 12 osób na 1 km², w którym większość obszaru zajmuje las. Średnia gęstość zaludnienia dla obszaru całej gminy wynosi 38 os./km² i jest niższa niż na terenie powiatu opoczyńskiego (70 os./km²), a także terenach wiejskich województwa łódzkiego (54 os./km²). Szczegółowe dane dotyczące liczby i gęstości zaludnienia zawiera Tabela 1. Na Wykresie 1 zaprezentowano dane dotyczące gęstości zaludnienia w poszczególnych obrębach ewidencyjnych.

Fotografia 2 – Zabudowa w obrębie Duży Potok

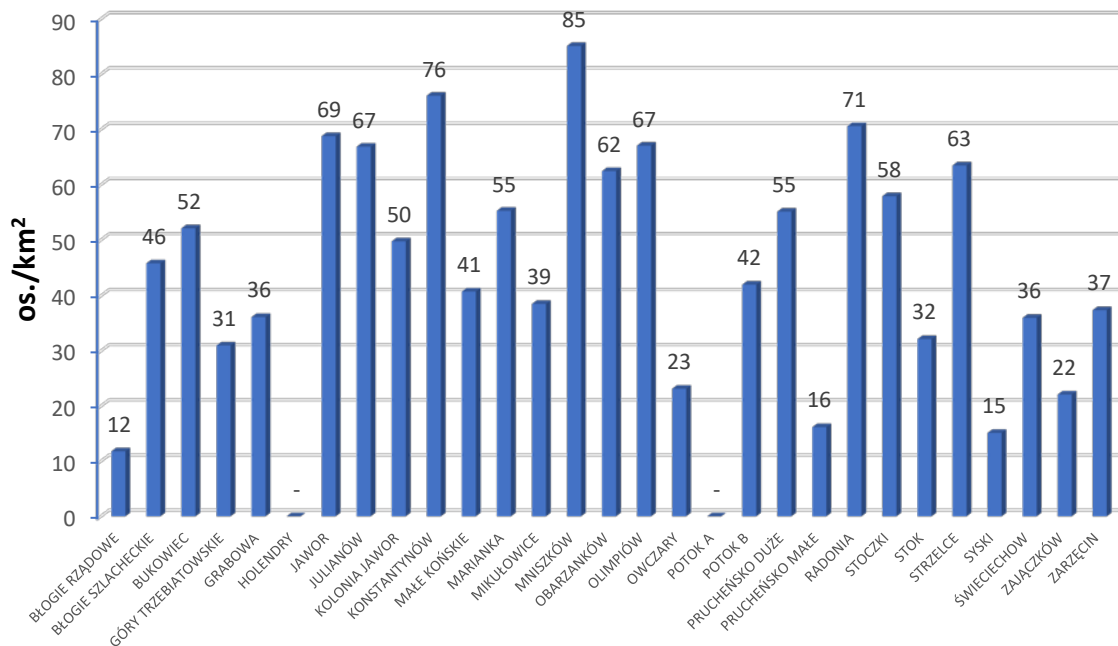
Tabela 1 – Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Ludność ogółem	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
1.	2.	3.	6.	7.
1	Błogie Rządowe	2434,11	287	12
2	Błogie Szlacheckie	432,56	198	46
3	Bukowiec	564,13	294	52
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	47	31
5	Grabowa	409,49	148	36
6	Holendry	110,41	-	-
7	Jawor	191,9	132	69
8	Julianów	119,62	80	67
9	Kolonia Jawor	263,31	131	50
10	Konstantynów	164,23	125	76
11	Małe Końskie	328,57	134	41
12	Marianka	135,65	75	55
13	Mikułowice	327,02	126	39
14	Mniszków	798,92	680	85
15	Obarzanków	99,26	62	62
16	Olimpiów	198,28	133	67
17	Owczary	600,76	139	23
18	Potok A	161,95	-	-
19	Potok B	387,83	163	42
20	Prucheńsko Duże	330,11	182	55
21	Prucheńsko Małe	698,52	113	16
22	Radonia	420,66	297	71
23	Stoczki	372,91	216	58
24	Stok	519,43	167	32
25	Strzelce	444,21	282	63
26	Syski	317,09	48	15
27	Świeciechów	422,23	152	36
28	Zajączków	366,70	81	22
29	Zarzęcín	614,96	230	37
Gmina ogółem:		12386,46	4722	38

Źródło:

1. Urząd Gminy Mniszków – ewidencja ludności, stan na sierpień 2023 r.
2. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Wykres 1 – Gęstość zaludnienia z podziałem na obręby ewidencyjne

Fotografia 3 – Dom Ludowy w obrębie Duży Potok

2.2. Stan i struktura ludności wiejskiej

Przeważającą część w strukturze wiekowej gminy obejmują osoby w wieku produkcyjnym. Osób w wieku od 19 do 64 lat jest łącznie 2890, co stanowi 61,2% ogółu. Następną grupę pod względem liczności stanowią dzieci i młodzież - 1028 osób (21,8% ogółu). Osoby w wieku poprodukcyjnym to 804 osoby (17% ogółu). Struktura wiekowa została przedstawiona w Tabeli 2.

Tabela 2 – Struktura wiekowa ludności

Lp.	Obręb	Ludność ogółem	0-18 lat		19-64 lat		65< lat	
			osób	%	osób	%	osób	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	Błogie Rządowe	287	54	18,8	174	60,6	59	20,6
2	Błogie Szlacheckie	198	38	19,2	123	62,1	37	18,7
3	Bukowiec	294	59	20,1	184	62,6	51	17,3
4	Góry Trzebiatowskie	47	10	21,3	30	63,8	7	14,9
5	Grabowa	148	39	26,4	86	58,1	23	15,5
6	Holendry	-	-	-	-	-	-	-
7	Jawor	132	37	28,0	70	53,1	25	18,9
8	Julianów	80	17	21,3	53	66,3	10	12,5
9	Kolonia Jawor	131	31	23,7	74	56,5	26	19,8
10	Konstantynów	125	25	20,0	78	62,4	22	17,6
11	Małe Końskie	134	24	17,9	88	65,7	22	16,4
12	Marianka	75	17	22,7	41	54,7	17	22,7
13	Mikułowice	126	32	25,4	71	56,3	23	18,3
14	Mniszków	680	143	21,0	434	63,9	103	15,1
15	Obarzanków	62	12	19,4	46	74,2	4	6,5
16	Olimpiów	133	28	21,1	85	63,9	20	15,0
17	Owczary	139	28	20,1	92	66,2	19	13,7
18	Potok A	-	-	-	-	-	-	-
19	Potok B	163	34	20,9	105	64,4	24	14,7
20	Prucheńsko Duże	182	46	25,3	112	61,5	24	13,2
21	Prucheńsko Małe	113	24	21,2	62	54,9	27	23,9
22	Radonia	297	70	23,6	182	61,3	45	15,2
23	Stoczki	216	43	19,9	138	63,9	35	16,2
24	Stok	167	45	26,9	95	56,9	27	16,2
25	Strzelce	282	68	24,1	161	57,1	53	18,8
26	Syski	48	11	22,9	30	62,5	7	14,6
27	Świeciechów	152	25	16,4	91	59,9	36	23,7
28	Zajęczków	81	18	22,2	44	54,3	19	23,5
29	Zarzęcín	230	50	21,7	141	61,3	39	17,0
Gmina ogółem:		4722	1028	21,8	2890	61,2	804	17,0

Źródło:

1. Urząd Gminy Mniszków – ewidencja ludności, stan na sierpień 2023 r.

Na podstawie danych z ewidencji ludności dokonano zestawienia liczby ludności z uwzględnieniem podziału na płeć mieszkańców gminy. Na terenie gminy Mniszków liczba mężczyzn i kobiet kształtuje się na podobnym poziomie. Wskaźnik feminizacji w 2023 roku wyniósł 95 (na 100 mężczyzn). Szczegółowe dane o liczbie i strukturze płci zawarte są w Tabeli 3.

Tabela 3 – Struktura płci

Lp.	Obręb	Mężczyźni		Kobiety		Ludność ogółem
		osób	%	osób	%	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Błogie Rządowe	144	50,2	143	49,8	287
2	Błogie Szlacheckie	104	52,5	94	47,5	198
3	Bukowiec	154	52,4	140	47,6	294
4	Góry Trzebiatowskie	21	44,7	26	55,3	47
5	Grabowa	81	54,7	67	45,3	148
6	Holendry	-	-	-	-	-
7	Jawor	70	53,0	62	47,0	132
8	Julianów	40	50,0	40	50,0	80
9	Kolonia Jawor	67	51,1	64	48,9	131
10	Konstantynów	61	48,8	64	51,2	125
11	Małe Końskie	71	53,0	63	47,0	134
12	Marianka	34	45,3	41	54,7	75
13	Mikułowice	65	51,6	61	48,4	126
14	Mniszków	322	47,4	358	52,6	680
15	Obarzanków	29	46,8	33	53,2	62
16	Olimpiów	63	47,4	70	52,6	133
17	Owczary	62	44,6	77	55,4	139
18	Potok A	-	-	-	-	-
19	Potok B	86	52,8	77	47,2	163
20	Prucheńsko Duże	102	56,0	80	44,0	182
21	Prucheńsko Małe	64	56,6	49	43,4	113
22	Radonia	154	51,9	143	48,1	297
23	Stoczki	99	45,8	117	54,2	216
24	Stok	90	53,9	77	46,1	167
25	Strzelce	149	52,8	133	47,2	282
26	Syski	28	58,3	20	41,7	48
27	Świeciechów	82	53,9	70	46,1	152
28	Zajączków	41	50,6	40	49,4	81
29	Zarzęcin	127	55,2	103	44,8	230
Gmina ogółem:		2410	51,0	2312	49,0	4722

Źródło:

1. Urząd Gminy Mniszków – ewidencja ludności, stan na sierpień 2023 r.

Od 2002 roku nie zauważono tendencji w zmianie liczby ludności gminy. Wartości te kształtują się na podobnym poziomie. Ze względu na ogólną tendencję do spadku liczby mieszkańców wsi i migracji do ośrodków miejskich, utrzymujący się poziom gęstości zaludnienia to dobry prognostyk na kolejne lata. Zmianę liczby ludności w latach 2002-2023 przedstawia Tabela 4 oraz Wykres 2.

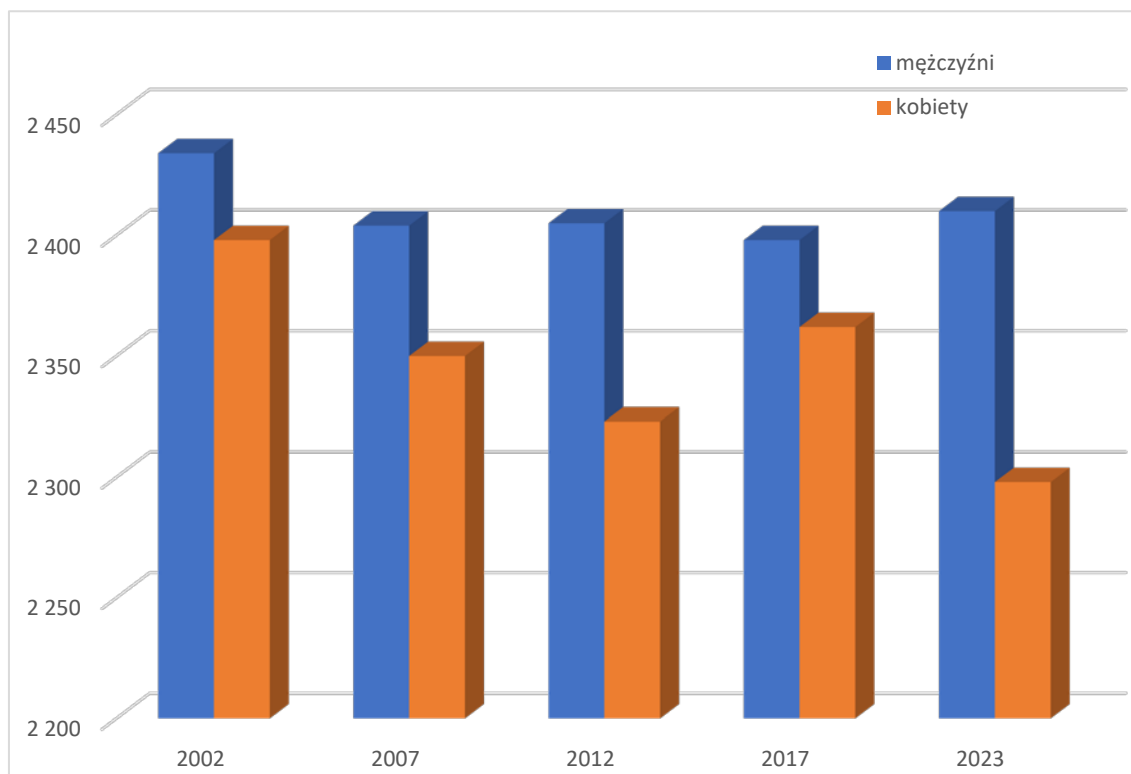
Tabela 4 – Zmiana w liczbie ludności w poszczególnych latach

	2002	2007	2012	2017	2023
mężczyźni	2 434	2 404	2 405	2 398	2 410
kobiety	2 398	2 350	2 323	2 362	2 298
ogółem	4 832	4 754	4 728	4 760	4 722
Gęstość zaludnienia [os./km ²]	39,0	38,4	38,2	38,4	38,1

Źródło:

1. Urząd Gminy Mniszków – ewidencja ludności, stan na sierpień 2023 r.
2. Główny Urząd Statystyczny

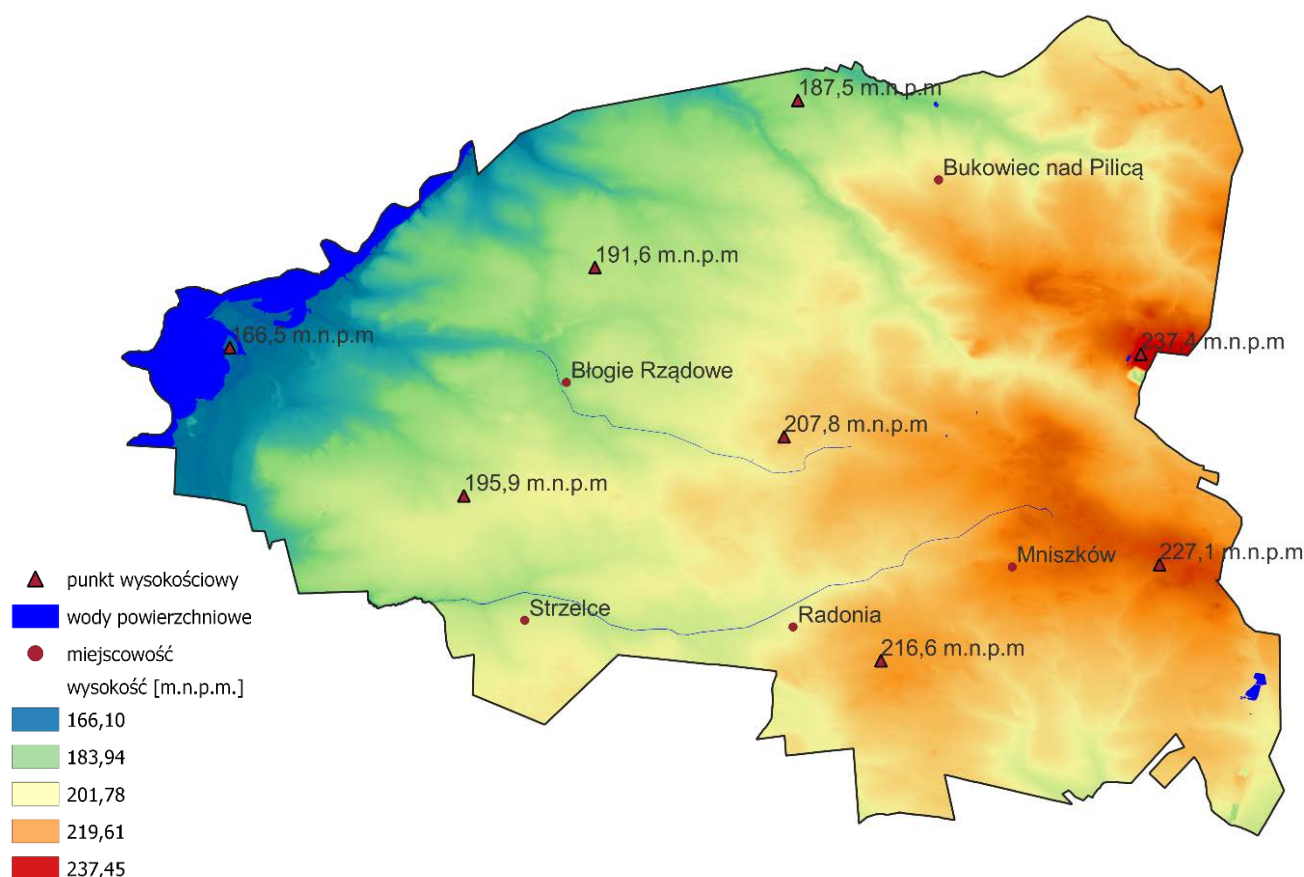
Wykres 2 – Zmiana liczby ludności z podziałem wg płci

3. Środowisko przyrodnicze

3.1. Ukształtowanie powierzchni

Obszar gminy Mniszków leży prawie w całości w zasięgu mezoregionu Wzgórza Opoczyńskie stanowiącego część makroregionu Wyżyny Przedborskiej przynależnej do prowincji Wyżyny Środkowomłopolskie. Jest to wysoczyzna płaska o podłożu skalistym. Urozmaiceniem rzeźby są tereny doliny Pilicy i jej dopływów. Występują tu nieliczne wzniesienia pochodzenia polodowcowego. Różnica wysokości względnej wynosi ok. 71 metrów. Izolinie przebiegają przez obszar gminy równoleżnikowo. Najniżej położone są okolice Zalewu Sulejowskiego na zachodzie. Na wschodniej granicy gminy, w okolicach kopalni piasku kwarcowego Syski, znajduje się najwyższe położone wzniesienie terenu.

Rysunek 2 – Ukształtowanie powierzchni (opracowanie własne na podstawie LIDAR)

3.2. Hydrografia

Gmina Mniszków jest uboga w zasoby wód powierzchniowych. Wody te z terenu gminy zbiera Zalew Sulejowski oraz dwa ciek wodne Bługa i Radońka, które regulują stosunki wodne w glebie, ale nie mają znaczenia dla kształtowania zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej. Fragment Zalewu Sulejowskiego zlokalizowany jest w północno-zachodniej części gminy. Zbiornik powstał w latach 1969-1973 w wyniku przegrodzenia rzeki Pilicy w okolicy miejscowości Smardzewice. Na 139 kilometrów od ujścia rzeki powstała zapora o długości 1200 m i wysokości 16 m, która przyczyniła się do powstania zbiornika o powierzchni 2700 ha. Zbiornik znajduje się w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, pełni funkcje retencyjne, rekreacyjne, energetyczne.

Fotografia 4 – Zalew Sulejowski

Obszary bezpośrednio znajdujące się w dolinach rzeki i nad Zalewem Sulejowskim narażone są na niebezpieczeństwo powodzi. Na terenie gminy istnieją trzy ujęcia wody w Zajączkowie, Błogiem Rządowym i Zarzęcinie. Ujęcia wody nie wymagają uzdatniania, a jakość wody nie budzi zastrzeżeń.

3.3. Gleby

Gmina Mniszków cechuje się słabszymi od przeciętnych w Polsce warunkami dla produkcji rolniczej. Nie przesądza to jednak o niskim udziale gruntów rolnych, które stanowią ponad 57% powierzchni gminy. Większość gleb wykorzystywanych rolniczo charakteryzuje się średnią i niską bonitacją. Gleby I i II klasy nie występują na terenie opisywanego obszaru. Występują tu głównie gleby:

- brunatne wytworzone z piasków słabogliniastych bądź lekkich. Są to piaski akumulacji lodowcowej zalegające na glinie, piaski, piaski i żwiry moreny czołowej przeważnie z domieszką frakcji pylastej oraz gliny i utwory pyłowe na utworach akumulacji pyłowej,
- bielicowe i pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych z domieszką pyłów, sporadycznie z piasków pylastych zalegających na piaskach lub glinie,
- gleby piaszczyste różnej genezy wytworzone na piaskach ze żwirem oraz piaskach gliniastych.

Wyżej wymienione gleby, ze względu na materiał, z którego zostały wytworzone (piaski) są w większym stopniu narażone na potencjalną erozję wietrzną i wodną. Nie ma jednak potrzeby stosowania skomplikowanych zabiegów przeciwoerozyjnych z racji położenia geograficznego badanego terenu oraz niskich współczynników potencjalnej erozji. Niski współczynnik potencjalnej erozji wodnej wynika z małego zróżnicowania terenu oraz rzadko występujących w tym regionie gwałtownych ulew deszczu. Duży stopień lesistości oraz występowania śródpolnych zadrzewień i zakrzewień łagodzi negatywne skutki potencjalnej erozji wietrznej.

3.4. Klimat

Obszar gminy znajduje się w strefie klimatu przejściowego pomiędzy klimatem morskim i kontynentalnym z dominującymi wiatrami zachodnimi. Nizinne ukształtowanie terenu zapewnia swobodny przepływ mas powietrza. Średnia roczna temperatura powietrza dla stacji synoptycznej w Sulejowie według Atlasu Klimatycznego (2020) wynosi 9°C, w lato między 18 a 19°C, a w zimę -3°C. Średnie roczne opady w roku 2020 kształtowały się na poziomie 650 mm. Długość okresu wegetacyjnego mieści się w granicach 200-220 dni. Z reguły zimy w tym regionie są łagodne, z okresami mrozów, przeplatanych zazwyczaj odwilżami. Lata są ciepłe, ale nie upalne. Przychodząca późną zimą / wczesną wiosną odwilż zasila okresowo okoliczne cieki doprowadzając nawet do podtopień przylegających łąk. W miesiącach letnich zauważalny jest deficyt wodny prowadzący niekiedy do suszy.

Fotografia 5 – Skoszone użytki zielone

3.5. Lesistość

Lasy odgrywają istotną rolę w gospodarce Polski, zarówno na poziomie całego kraju, jak i pojedynczych gmin. Oprócz korzyści gospodarczych, lasy dzięki zróżnicowanej strukturze, wywierają dobroczynny wpływ na środowisko życia człowieka. Pochłaniają ogromne ilości dwutlenku węgla, zmniejszając tym samym zanieczyszczenie powietrza. Regulują gospodarkę wodną – duże zdolności retencyjne lasów mają wpływ na spowolnienie topnienia śniegów i spływu wód opadowych, ograniczając w ten sposób zagrożenie powodziowe. Dzięki gęstemu pokryciu roślinnością zapobiegają erozji wodnej gleb. Ponadto, korzystnie oddziałują na lokalny klimat zmniejszając siłę wiatru i zawartość pyłu w powietrzu. Według danych z ewidencji gruntów i budynków, powierzchnia lasów w gminie Mniszków wynosi 4337,93 ha. Ze względu na dynamicznie zachodzące zmiany, problemem jest nieaktualność danych ewidencyjnych w porównaniu ze stanem faktycznym. Wykonano inwentaryzację polegającą na wskazaniu terenów pokrytych drzewami. Użyto w tym celu oprogramowania GIS. Obliczony wskaźnik lesistości (uwzględniający lasy zinwentaryzowane) wynosi 40,9% i jest on wyższy niż wskaźnik dla powiatu opoczyńskiego (31,2%) oraz wyższy niż lesistość w województwie łódzkim (21,5%). Najwyższy wskaźnik lesistości występuje w obrębach Potok A (97,8%) oraz Błogie Rządowe (80,0%). Grunty użytkowane rolniczo w tym obrębie stanowią gleby słabe i bardzo słabe klasy V i VI, które z biegiem czasu zostaną najprawdopodobniej również zalesione ze względu na występujący w tym obrębie wysoki wskaźnik odłogowania gruntów rolnych. Najniższe wskaźniki zalesienia występują w obrębach: Mikułowice (4,5%), Prucheńsko Duże (5,1%), Konstantynów (5,5%). Są to obręby o stosunkowo lepszych glebach. Powierzchnię lasów przedstawia Tabela 5 oraz Mapa 1. Stopień lesistości (uwzględniający lasy zinwentaryzowane) w poszczególnych obrębach obrazuje Rysunek 3.

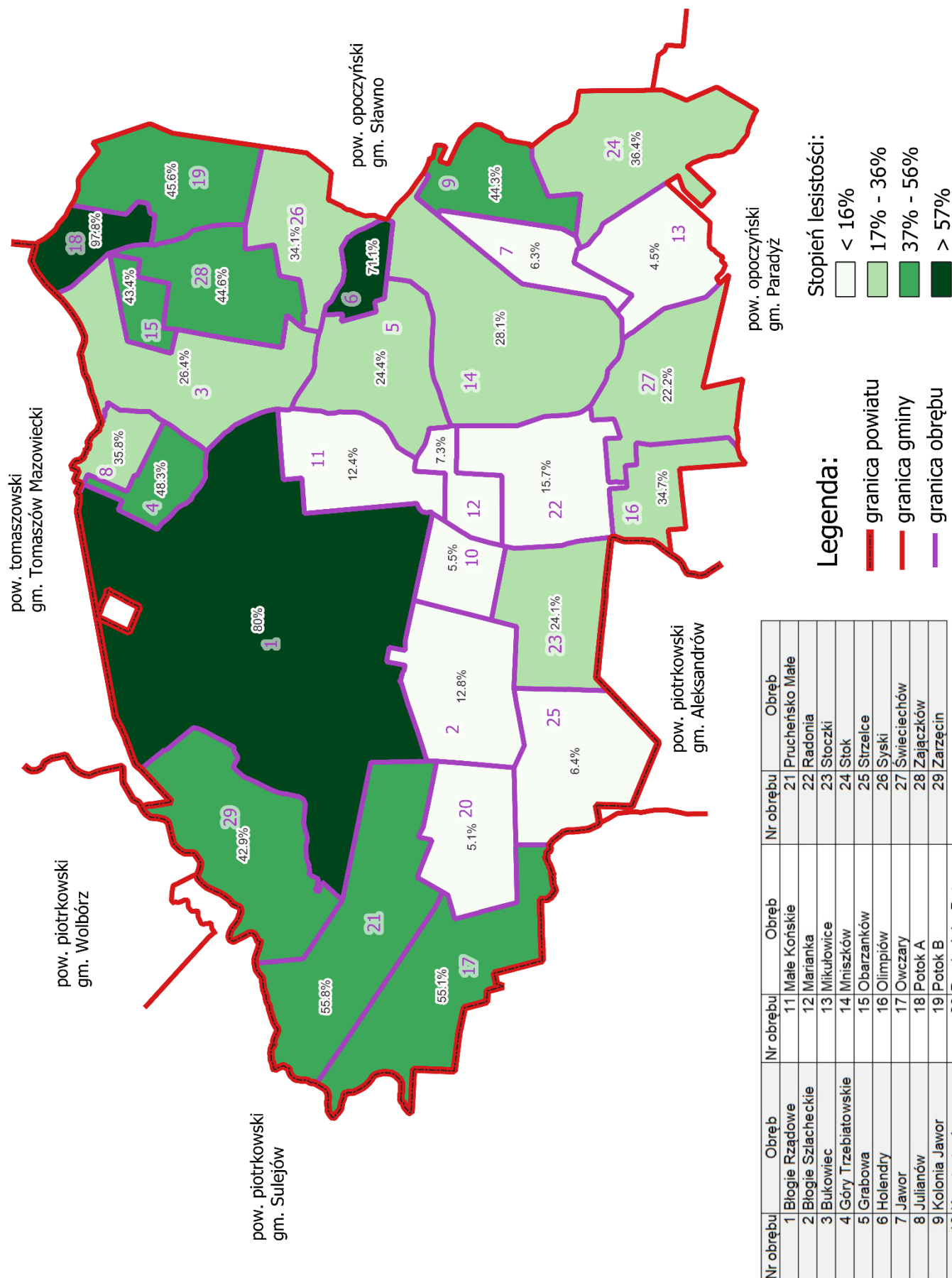
Do wskazania faktycznego stanu pokrycia terenu lasami posłużono się procesem klasyfikacji nadzorowanej zobrazowania satelitarnego Sentinel 2. Klasyfikacja wykazała, że duża powierzchnia lasów (27,8% obszaru wszystkich lasów) nie została ujęta w ewidencji. Jest to skutkiem niekontrolowanego zalesiania gruntów odłogowanych o słabej klasie gleby, na których produkcja rolnicza jest mało efektywna oraz zaniedbania ze strony organów odpowiedzialnych za aktualność ewidencji gruntów i budynków. Postępujący proces zalesiania może mieć wpływ na kierunek gospodarowania gruntami w niektórych obrębach gminy. Trudna w uprawie gleba zostanie przeznaczona na produkcję leśną, która odgrywa istotną rolę w przemyśle budowlanym, papierniczym, meblowym i może okazać się dochodową alternatywą dla tego regionu.

Tabela 5 – Powierzchnia lasów i lesistość

Nr obręb	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Grunty leśne		Odsetek lasów nieujętych w ewidencji	Stopień lesistości (wg stanu faktycznego)
			las i grunty leśne wg ewidencji gruntów	las i grunty leśne nieujawnione w ewidencji gruntów		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Błogie Rządowe	2434,11	1925,30	22,01	1,1	80,0
2	Błogie Szlacheckie	432,56	18,64	36,58	66,2	12,8
3	Bukowiec	564,13	84,54	64,56	43,3	26,4
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	57,55	15,62	21,3	48,3
5	Grabowa	409,49	88,88	11,15	11,1	24,4
6	Holendry	110,41	74,34	4,13	5,3	71,1
7	Jawor	191,90	9,45	2,61	21,6	6,3
8	Julianów	119,62	23,62	19,25	44,9	35,8
9	Kolonia Jawor	263,31	91,72	24,99	21,4	44,3
10	Konstantynów	164,23	1,49	7,50	83,4	5,5
11	Małe Końskie	328,57	26,42	14,34	35,2	12,4
12	Marianka	135,65	1,63	8,25	83,5	7,3
13	Mikułowice	327,02	7,97	6,82	46,1	4,5
14	Mniszków	798,92	166,12	58,07	25,9	28,1
15	Obarzanków	99,26	26,12	17,00	39,4	43,4
16	Olimpiów	198,28	31,53	37,28	54,2	34,7
17	Owczary	600,76	327,76	3,50	1,1	55,1
18	Potok A	161,95	158,36	0,10	0,1	97,8
19	Potok B	387,83	131,55	45,31	25,6	45,6
20	Prucheńsko Duże	330,11	1,82	15,15	89,3	5,1
21	Prucheńsko Małe	698,52	345,25	44,68	11,5	55,8
22	Radonia	420,66	22,05	44,00	66,6	15,7
23	Stoczki	372,91	44,31	45,56	50,7	24,1
24	Stok	519,43	176,58	12,71	6,7	36,4
25	Strzelce	444,21	8,79	19,68	69,1	6,4
26	Syski	317,09	81,82	26,19	24,2	34,1
27	Świeciechów	422,23	33,38	60,52	64,5	22,2
28	Zajączków	366,70	159,78	3,71	2,3	44,6
29	Zarzęcin	614,96	211,16	52,63	20,0	42,9
Gmina ogółem:		12386,46	4337,93	723,90	14,3	40,9

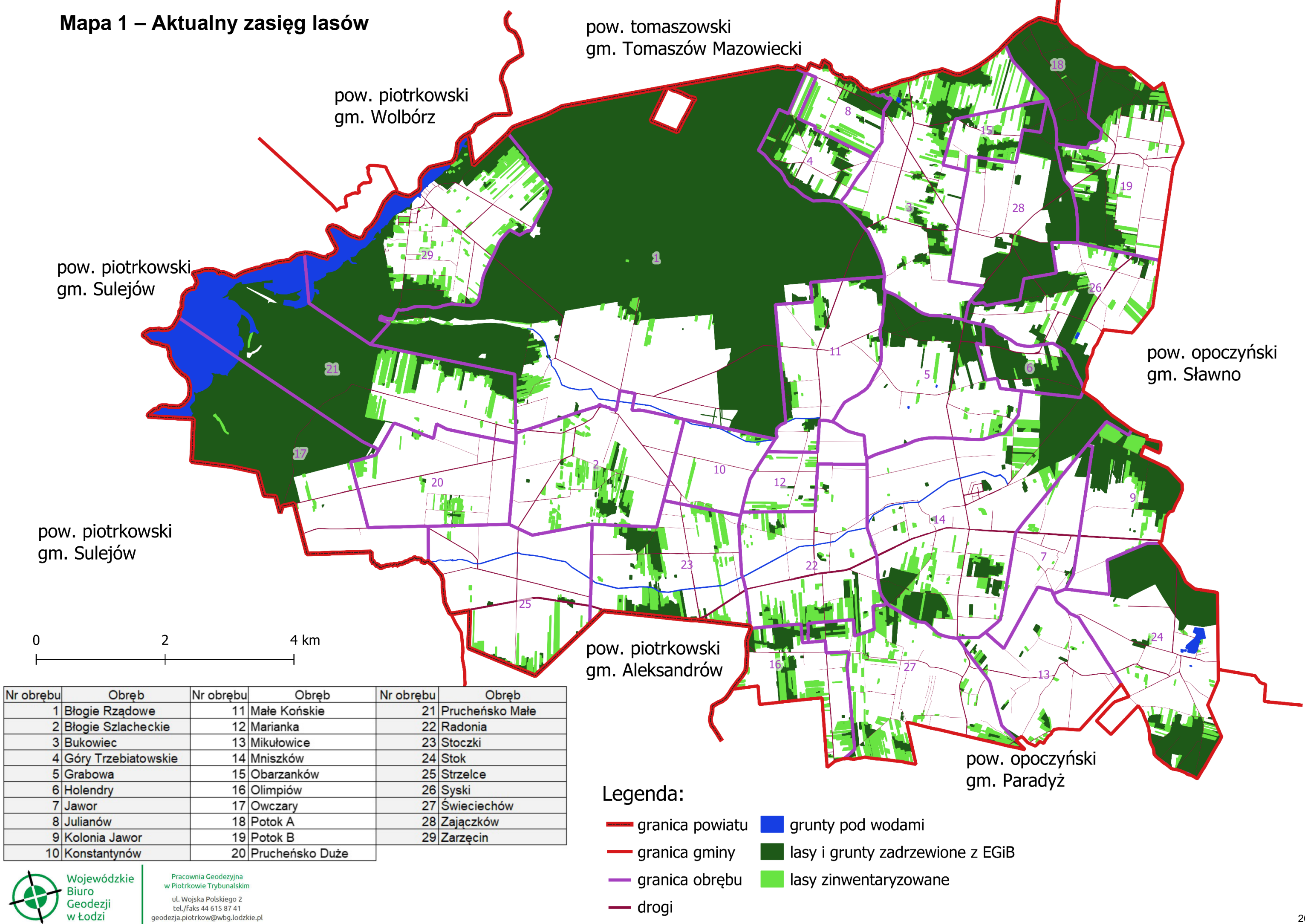
Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Zobrazowanie Sentinel 2 (luty 2023) – obliczenia własne.

Rysunek 3 – Stożenie lasistości w poszczególnych obrębach (opracowanie własne)

Mapa 1 – Aktualny zasięg lasów

3.6. Ochrona przyrody i krajobrazu

Gmina Mniszków może poszczycić się wieloma walorami przyrodniczymi. Z tego tytułu znaczna część powierzchni gminy objęta jest różnymi formami prawnej ochrony przyrody. Jedną z takich form jest Sulejowski Park Krajobrazowy, który znajduje się w północno-zachodniej części gminy obejmując 3177,97 ha (tj. 25,7% powierzchni gminy). Wokół parku wyznaczona jest otulina zabezpieczająca go przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. Obszar jaki zajmuje otulina to 3230,17 ha (tj. 26,1% powierzchni gminy). Wewnątrz Parku, w miejscowości Błogie Rządowe znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Błogie” oraz „Gaik”. Rezerwat przyrody „Błogie” o powierzchni 68,44 ha został powołany celem zachowania naturalnych drzewostanów jodłowych oraz mieszanych z udziałem jodły. Rezerwat jest również ostoją ptaków, gniazduje tu około 61 gatunków. Rezerwat objęty jest ochroną czynną.

Fotografia 6 – Rezerwat przyrody „Błogie”

Rezerwat przyrody Gaik zajmuje powierzchnię 36,72 ha, którego celem ochrony jest zachowanie fragmentu naturalnych, wielogatunkowych lasów grądowych. Na powierzchni około 80% obszaru rezerwatu rosną prawie dwustuletnie drzewostany dębowe, należące do

najstarszych w Sulejowskim Parku Krajobrazowym. Stwierdzono występowanie 253 gatunków roślin naczyniowych i blisko 50 gatunków ptaków. Rezerwat objęty jest częściowo ochroną ścisłą i czynną.

Fotografia 7 – Rezerwat przyrody „Gaik”

Dodatkowo, przez obszar gminy Mniszków przebiega Południowo-Centralny Korytarz Ekologiczny o znaczeniu krajowym i europejskim. Głównym zadaniem korytarza jest zapewnienie bioróżnorodności oraz umożliwienie migracji zwierząt i roślin.

Obszary i obiekty chronione ilustruje Tabela 6 oraz Mapa 2. Dane dotyczące obszarów chronionych pozyskano z serwisu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska¹. Dane dotyczące użytków ekologicznych pozyskano z ewidencji gruntów i budynków.

¹ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych> dostęp: kwiecień 2023 r.

Tabela 6 – Obszary i obiekty chronione

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Sulejowski Park Krajobrazowy		Sulejowski Park Krajobrazowy - otulina		Rezerваты		Użytki ekologiczne	
			powierzchnia [ha]	% powierzchni obrębu	powierzchnia [ha]	% powierzchni obrębu	powierzchnia [ha]	% powierzchni obrębu	powierzchnia [ha]	% powierzchni obrębu
1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	Błogie Rządowe	2434,11	1919,20	78,8	515,74	21,2	105,16	4,3	2,17	0,1
2.	Błogie Szlacheckie	432,56	-	-	150,42	34,8	-	-	-	-
3.	Bukowiec	564,13	-	-	471,59	83,6	-	-	-	-
4.	Góry Trzebiatowskie	151,64	69,63	45,9	82,01	54,1	-	-	-	-
5.	Grabowa	409,49	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Holendry	110,41	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Jawor	191,90	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Julianów	119,62	44,59	37,3	75,01	62,7	-	-	-	-
9.	Kolonia Jawor	263,31	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Konstantynów	164,23	-	-	73,77	44,9	-	-	-	-
11.	Małe Końskie	328,57	1,68	0,5	238,16	72,5	-	-	-	-
12.	Marianka	135,65	-	-	26,01	19,2	-	-	-	-
13.	Mikułowice	327,02	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Mniszków	798,92	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Obarzanków	99,26	-	-	99,28	100,0	-	-	-	-
16.	Olimpiów	198,28	-	-	-	-	-	-	-	-
17.	Owczary	600,76	480,67	80,0	120,35	20,0	-	-	1,02	0,2
18.	Potok A	161,95	-	-	161,71	99,9	-	-	-	-
19.	Potok B	387,83	-	-	112,56	29,0	-	-	-	-
20.	Prucheńsko Duże	330,11	-	-	330,18	100,0	-	-	-	-
21.	Prucheńsko Małe	698,52	438,55	62,8	260,16	37,2	-	-	6,04	0,9
22.	Radonia	420,66	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Stoczki	372,91	-	-	2,81	0,8	-	-	-	-
24.	Stok	519,43	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	Strzelce	444,21	21,80	4,9	293,95	66,2	-	-	-	-
26.	Syski	317,09	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	Świeciechów	422,23	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Zajączków	366,70	-	-	216,46	59,0	-	-	0,98	0,3
29.	Zarzęcín	614,96	201,84	32,8	-	-	-	-	-	-
Gmina ogółem:		12386,46	3177,96	25,7	3230,17	26,1	105,16	-	10,21	0,1

Źródło:

1. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
2. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 2 – Walory przyrodniczo-krajobrazowe

pow. tomaszowski
gm. Tomaszów Mazowiecki

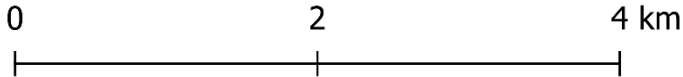
pow. piotrkowski
gm. Wolbórz

pow. piotrkowski
gm. Sulejów

pow. opoczyński
gm. Sławno

pow. piotrkowski
gm. Aleksandrów

pow. opoczyński
gm. Paradyż

Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb
1	Błogie Rządowe	11	Małe Końskie	21	Prucheńsko Małe
2	Błogie Szlacheckie	12	Marianka	22	Radonia
3	Bukowiec	13	Mikułowice	23	Stoczki
4	Góry Trzebiatowskie	14	Mniszków	24	Stok
5	Grabowa	15	Obarzanków	25	Strzelce
6	Holendry	16	Olimpiów	26	Syski
7	Jawor	17	Owczary	27	Świeciechów
8	Julianów	18	Potok A	28	Zajączków
9	Kolonia Jawor	19	Potok B	29	Zarzęcin
10	Konstantynów	20	Prucheńsko Duże		

Legenda:

- granica powiatu
- granica gminy
- granica obrębu
- drogi
- grunty pod wodami
- użytki ekologiczne

- Sulejowski Park Krajobrazowy
- Sulejowski Park Krajobrazowy - otulina
- Korytarze ekologiczne:
 - Dolina Dolnej Pilicy
 - Puszcza Świętokrzyska - Dolina Pilicy
- Rezerwat Błogie
- Rezerwat Gaik

- Szlaki turystyczne:
 - łódzki szlak konny
 - szlak literacki
 - szlak pielgrzymkowy
 - rowerowy szlak parków krajobrazowych
 - szlak zamków
 - szlak wodny rzeki Pilicy

3.7. Walory historyczno-kulturowe

Początki gminy Mniszków sięgają średniowiecza. Potwierdza to dokument z 1237 roku wystawiony w miejscowości Błogie przez księcia mazowieckiego, Bolesława Konradowica. Przez jej tereny biegły szlaki komunikacyjne między grodami kasztelańskimi w Żarnowie i Wolborzu oraz szlak handlowy z Piotrkowa do Opoczna. W dokumencie z 1237 r. odcinek drogi z Sulejowa do Żarnowa został nazwany „antiqua via” (tłum. stara droga) był on fragmentem szlaku wczesnośredniowiecznego zachodnio-pomorsko-ruskiego. Ziemie gminy położone są na prawym brzegu rzeki Pilicy i graniczą od zachodu z Ziemią Piotrkowską (dawne Księstwo Sieradzkie) od wschodu z Ziemią Opoczyńską (dawne Księstwo Sandomierskie). Na koniec XIV wieku wprowadzono podział na powiaty i wtedy okolice Mniszkowa znalazły się w powiecie opoczyńskim. Powiat był najmniejszą jednostką administracyjną w Polsce szlacheckiej.

Na terenie gminy możemy podziwiać ciekawe zabytki historyczne. Jednym z nich jest murowany dwór w Mniszkowie z 1888 r. Mniszków jest wsią powstałą przed 1239 r. o czym świadczą badania archeologiczne. Dwór w Mniszkowie położony jest w pozostałościach parku ze stawem i wyspą. Został wybudowany na planie litery „T”, jest podpiwniczony, posiada dwa ganki od frontu i ogrodu, pokryty jest dachem dwuspadowym. Został wykonany w stylu późnoklasycystycznym. Dwór wraz z parkiem jest wpisany do rejestru zabytków. Na przestrzeni lat, majątek dworski posiadał kilku właścicieli, w 1945 roku przeszedł na rzecz Skarbu Państwa, a w 1946 r. został rozparcelowany, natomiast park wraz z dworem przejęła Spółdzielnia Produkcyjna. W części dworu mieściła się restauracja, a w pozostałej mieszkania dla pracowników Spółdzielni. Po likwidacji Spółdzielni cały budynek zamieszkują dawni pracownicy. W 1990 r. posiadłość przeszła na rzecz Gminy Mniszków. W Mniszkowie znajduje się Kościół filialny pod wezwaniem Matki Bożej Fatimskiej, który należy do parafii w Zajączkowie. Zajączków to wieś, która w XV wieku, stanowiła własność Mniszkowskich, natomiast w XVI wieku przeszła na własność Zajączkowskich, którzy byli jej właścicielami aż do XIX wieku. W centralnej części miejscowości jest drewniany kościół pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusowego. Został wybudowany w latach 1937-1940 według projektu architekta Eugeniusza Czyża. Parafia erygowana została w 1944 r. przez bp. Jana Kantego Lorka. Restaurację kościoła wykonano w 1978 r. Parafia obejmuje następujące miejscowości: Bukowiec na Pilicą, Grabowa, Holendry Grabowskie, Jawor, Jawor-Kolonia, Mniszków, Obarzanków-Strugi, Duży Potok, Syski, Wydraków, Zajączków. Przy kościele znajduje się dzwonnica murowana z lat 30-tych XX wieku. Kilometr na zachód od kościoła jest położony cmentarz parafialny.

Fotografia 8 – Dwór w Mniszkowie²

Fotografia 9 – Dwór w Mniszkowie z parkiem i stawem

² <https://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/7909/Mniszkow/>

Fotografia 10 – Kościół filialny pod wezwaniem Matki Bożej Fatimskiej w Mniszkowie

Fotografia 11 – Kościół w Zajączkowie

Naprzeciwko kościoła znajduje się zabytkowy zespół dworski otoczony parkiem z XIX wieku. Dwór powstał około 1935 roku. Został wymurowany z cegły ceramicznej, otynkowany, posiada detale architektoniczne cokołu, skarp narożnych oraz obramowań otworów wykonane w piaskowcu różowym i szarym. Na południe od dworu, stoi murowany spichlerz z XIX wieku.

Fotografia 12 – Zespół dworski w Zajączkowie

Fotografia 13 – Dwór w Zajączkowie³

³ <http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/2277/Zajaczkow/>

Pierwsza informacja dotycząca miejscowości Błogie (wówczas Rządowe i Szlacheckie stanowiły jedność) pochodzi z dokumentu księcia Leszka Białego, który w 1221 roku zapisał część ziem cystersom sulejowskim. Pierwotny drewniany kościół został wybudowany ok. 1470 roku, ale w XVIII w. uległ spaleni. Nowy, murowany został zbudowany przez cystersów w stylu barokowym w latach 1784-1789 na miejscu pierwotnego, pod wezwaniem Najświętszej Maryi i św. Mikołaja. Został rozbudowany w latach 1913-1914 według projektu inżyniera Zygmunta Słomińskiego. Dobudowano kaplicę, nową zachrystię, dwa przęsła nawy, wieżę od zachodu oraz chór. W 1918 r. wybudowano przy murze wokół kościoła zabytkową kaplicę cmentarną w stylu neobarokowym. Kościół usytuowany jest w sercu parafii, na wzniesieniu, z którego jest widoczny w oddalonych o kilka kilometrów wioskach. W skład parafii wchodzi następujące wsie: Błogie Rządowe, Błogie Szlacheckie, Nowe Błogie, Julianów, Karolinów, Konstantynów, Marianka, Małe Końskie, Radonia, Stoczki, Prucheńsko Małe, Góry Trzebiatowskie, Zarzęcin. Dla miejscowości najdalej oddalonych od kościoła parafialnego powstały kościoły filialne znajdujące się w:

- Karolinowie, kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy,
- Radoni, kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Ostrobramskiej,
- Zarzęcinie, kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej.

W Błogim Szlacheckim znajduje się również zabytkowy cmentarz parafialny w odległości 800 metrów na południe od kościoła.

Fotografia 14 – Zabytkowy kościół w Błogim Szlacheckim

Na terenie Gminy Mniszków funkcjonuje dziewięć kół gospodyń wiejskich w miejscowościach: Jawor, Jawor Kolonia, Bukowiec nad Pilicą, Radonia, Świeciechów, Strzelce, Prucheńsko Małe, Prucheńsko Duże oraz w Stoku.⁴ Koła gospodyń zajmują się głównie rozwijaniem dziedzictwa kulturowego, organizowaniem dożynek oraz wykonywaniem wieńców. Panie z KGW biorą czynny udział w festynach i imprezach okolicznościowych oraz uroczystościach kościelnych. Obok KGW istnieją Zespoły Ludowe:

- Zespół Ludowy „Jedność” prowadzi swoją działalność od lutego 2001 roku. Nosi nazwę „Jedność”, gdyż w jego skład wchodzi mieszkańcy Prucheńska Małego i Dużego oraz innych sołectw. Zespół corocznie bierze udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyśpiewki Ludowej w Przedborzu, Targach Piotrkowskich „Pamiętajmy o ogrodach” oraz w konkursie Zespołów Ludowych „Rol-Szansa” w Piotrkowie Trybunalskim gdzie co roku zajmuje najwyższe punktowane miejsca z nagrodami.
- Zespół Ludowy „Jaworzanie” działający przy KGW w Jaworze Kolonii powstał w październiku 2000 roku. Zespół bierze udział w lokalnych uroczystościach tj. dożynki gminne i powiatowe, biesiady i występy ludowe, targi ogrodnicze i rolnicze.
- Zespół Ludowy „Bukowanie” istnieje od stycznia 2001 roku. Zespół kultywuje regionalne tradycje śpiewu i tańca, występując na uroczystościach gminnych i kościelnych. Brał też udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyśpiewki Ludowej w Przemyślu.

Charakterystyczny dla Gminy Mniszków jak i całego regionu opoczyńskiego jest tradycyjny strój ludowy. Zasięg występowania stroju opoczyńskiego obejmował tereny lewego brzegu rzeki Pilicy, z ośrodkami w Rzeczy i Sierzchowach, po Rawę Mazowiecką i Lubochnię. Na prawym brzegu wyznaczały go miejscowości: Smardzewice, Opoczno, Drzewica i Odrzywół. Strój posiadał kilka lokalnych odmian: lubocheńską, smardzewicką i odrzywolską, ale najbardziej jednolite są stroje pochodzące ze wsi z okolic Opoczna. Tereny, na których ukształtował się strój opoczyński, należały do słabo uprzemysłowionych, a podstawę utrzymania ludności stanowiło rolnictwo i hodowla. Strój opoczyński w ciągu ostatnich stu pięćdziesięciu lat uległ różnym przemianom. Dotyczyły one głównie kolorystyki i użycia bardziej skomplikowanych technik tkackich, a także rodzaju haftu zdobiącego głównie koszule. Tkaniny najstarsze, to wełniane pasiaki o lnianej osnowie, tkane w czerwono-białe, biało-czarno-czerwone i czarno-białe prążki. W późniejszych latach pojawił się kolor pomarańczowy, a przed II wojną światową niebieski, zielony i wiśniowy.

⁴ <https://krkgw.arimr.gov.pl/>

Strój męski składał się głównie z płóciennej koszuli z haftem umieszczonym na kołnierzyku, przodzie i mankietach oraz spodni i kamizelki bez rękawów w drobne poprzeczne prążki. Okryciem wierzchnim była sukmana – biała lub granatowa z wykładanym kołnierzem i klapami. Zdobiono ją czarnymi lub kolorowymi tasiemkami. Na głowach noszono czapki maciejówki zwane „kaśkietami” lub czarne filcowe kapelusze. Kobiety nosiły kiece składające się z krótkiego wełnianego kaftana z naszytymi w rzędach aksamitkami, przy pasiastej, wełnianej spódnicy, do tego krótkie zapaski. Koszula była zdobiona na mankietach i kołnierzyku.

Fotografia 15 – Strój opoczyński⁵

⁵ <http://pik.kielce.pl/kultura-i-sztuka-ludowa/stroje-ludowe/477-stroj-opoczynski.html>

4. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

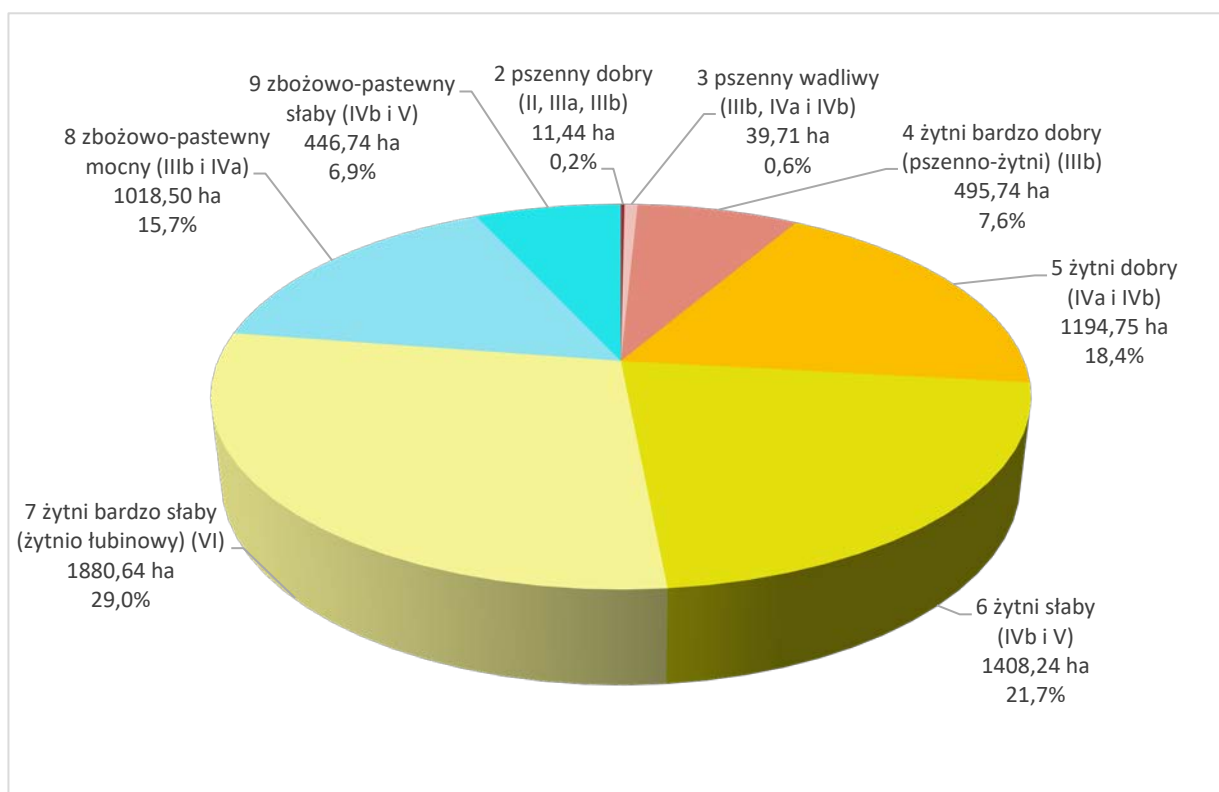
4.1. Przydatność gleb dla rolnictwa

Grunty orne należą głównie do kompleksu żytniego bardzo słabego (29%), w mniejszym udziale do żytniego słabego (21,7%), żytniego dobrego (18,4%) oraz zbożowo-pastewnego mocnego (15,7%). Występują tu głównie gleby:

- brunatne, pseudobielicowe oraz czarne ziemie, zaliczane do kompleksów uprawnych pszennych o klasach bonitacyjnych IIIa i IIIb,
- gleby bielicowe, pseudobielicowe, rzadziej brunatne, utworzone z piasków, glin piaszczystych i ilów – zaliczane do kompleksów uprawnych żytnich dobrych i fragmentami bardzo dobrych, oraz kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego w klasach bonitacyjnych IVb i IVa,
- gleby bielicowe i pseudobielicowe utworzone na ogół na piaskach słabostrukturalnych, naglinowych i nąłowych, zaliczane do kompleksu żytniego słabego lub zbożowo-pastewnego, w klasach bonitacyjnych IVb,
- gleby bielicowe, pseudobielicowe, murszowe, fragmentami torfiaste, utworzone z piasków luźnych, żwirów i piasków nawapiennych, zaliczane do kompleksów żytnio łubinowego i żytniego słabego i rzadziej do kompleksu zbożowo-pastewnego słabego o bonitacjach niższych od kl. IV.

Jakość środowiska glebowego z podziałem na kompleksy rolniczej przydatności przedstawia Tabela 7, Wykresy 3 i 4 oraz Mapa 3.

Wykres 3 – Kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych

Wykres 4 – Kompleksy przydatności rolniczej na użytkach zielonych

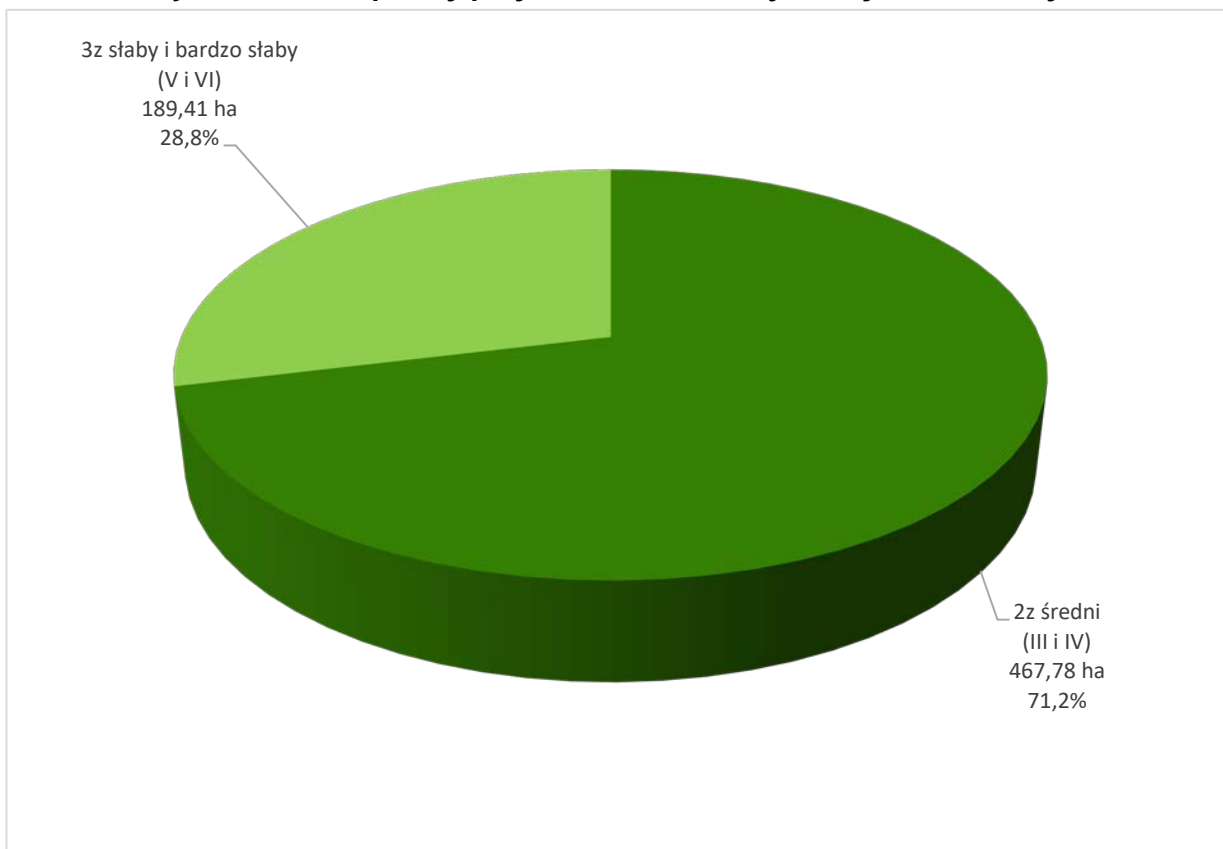

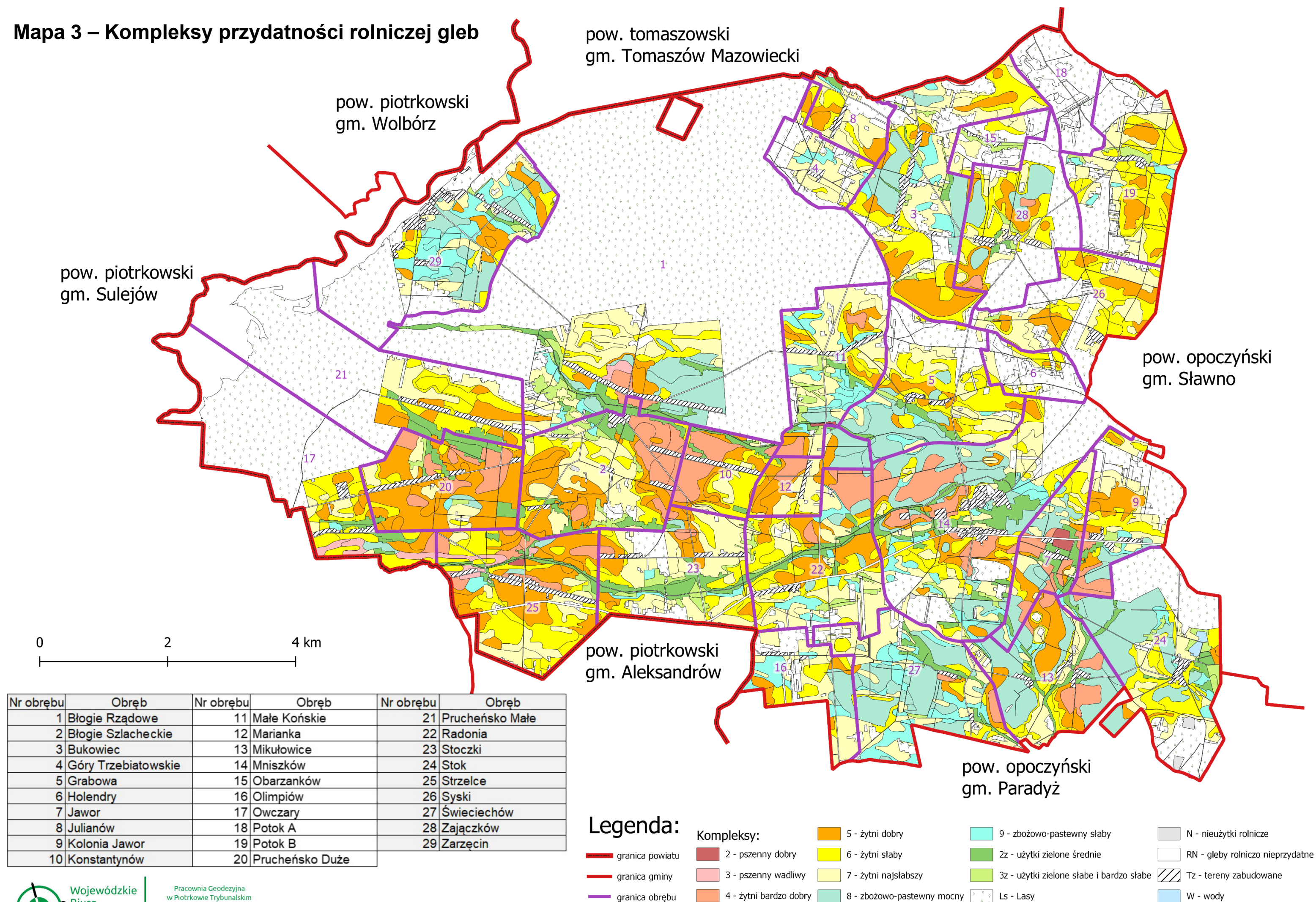
Tabela 7 – Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obróbu	Oznaczenie kompleksu																							
			Grunty orne (GO)																		Użytki zielone (UZ)					Razem GO + UZ
			2		3		4		5		6		7		8		9		Razem	2z		3z		Razem		
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	ha	%	ha	%	ha	ha	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	
1	Błogie Rządowe	2434,11	-	-	6,82	1,9	12,33	3,5	24,82	7,1	53,13	15,1	144,00	40,9	96,20	27,3	14,51	4,1	351,81	48,64	64,0	27,35	36,0	75,99	427,80	
2	Błogie Szlacheckie	432,56	-	-	-	-	68,68	21,0	104,95	32,0	47,26	14,4	104,35	31,9	-	-	2,28	0,7	327,52	44,44	68,4	20,50	31,6	64,94	392,46	
3	Bukowiec	564,13	-	-	-	-	-	-	94,89	21,8	110,62	25,4	127,51	29,3	72,34	16,6	29,36	6,8	434,72	6,17	39,5	9,47	60,5	15,64	450,36	
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	-	-	-	-	-	-	4,00	4,9	8,93	10,8	58,92	71,5	-	-	10,58	12,8	82,43	-	-	-	-	-	82,43	
5	Grabowa	409,49	0,02	0,01	-	-	-	-	24,41	8,4	96,97	33,5	78,36	27,1	76,58	26,5	13,20	4,6	289,54	13,80	85,4	2,36	14,6	16,16	305,70	
6	Holendry	110,41	-	-	-	-	-	-	1,10	3,3	18,23	55,3	13,62	41,3	-	-	-	-	32,95	-	-	-	-	-	32,95	
7	Jawor	191,90	7,47	4,7	-	-	29,38	18,7	13,68	8,7	20,90	13,3	37,76	24,0	45,39	28,8	2,80	1,8	157,38	22,71	100,0	-	-	22,71	180,09	
8	Julianów	119,62	-	-	-	-	-	-	21,01	25,8	17,97	22,1	40,69	50,0	-	-	1,72	2,1	81,39	3,78	100,0	-	-	3,78	85,17	
9	Kolonia Jawor	263,31	-	-	-	-	21,89	13,5	38,20	23,6	27,68	17,1	50,95	31,5	17,27	10,7	5,81	3,6	161,80	4,02	53,7	3,46	46,3	7,48	169,28	
10	Konstantynów	164,23	-	-	-	-	51,71	38,1	30,06	22,2	37,35	27,6	16,45	12,1	-	-	-	-	135,57	15,37	97,5	0,39	2,5	15,76	151,33	
11	Małe Korńskie	328,57	2,00	0,8	-	-	14,59	5,7	30,30	11,8	29,84	11,7	117,04	45,7	9,49	3,7	52,64	20,6	255,90	11,46	40,2	17,02	59,8	28,48	284,38	
12	Marianka	135,65	-	-	-	-	13,39	10,7	40,74	32,6	8,91	7,1	31,13	24,9	30,93	24,7	-	-	125,10	1,66	100,0	-	-	1,66	126,76	
13	Mikułowice	327,02	-	-	-	-	33,86	11,9	54,88	19,2	30,53	10,7	43,33	15,2	116,90	41,0	5,69	2,0	285,19	18,24	100,0	-	-	18,24	303,43	
14	Mniszków	798,92	-	-	-	-	92,55	18,5	46,81	9,4	81,20	16,2	110,34	22,1	121,08	24,2	48,00	9,6	499,98	64,62	86,9	9,71	13,1	74,33	574,31	
15	Obarzanków	99,26	-	-	-	-	-	-	0,17	0,5	8,83	27,7	22,90	71,8	-	-	-	-	31,90	-	-	8,14	100,0	8,14	40,04	
16	Olimpiów	198,28	-	-	-	-	-	-	14,11	9,1	25,78	16,6	67,30	43,4	20,95	13,5	27,00	17,4	155,14	-	-	-	-	-	155,14	
17	Owczary	600,76	-	-	17,62	12,0	4,75	3,2	26,57	18,1	72,03	49,1	18,18	12,4	5,62	3,8	1,93	1,3	146,70	16,87	87,4	2,43	12,6	19,30	166,00	
18	Potok A	161,95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19	Potok B	387,83	-	-	-	-	-	-	33,53	14,4	112,88	48,5	75,57	32,5	-	-	10,89	4,7	232,87	-	-	10,40	100,0	10,40	243,27	
20	Prucheńsko Duże	330,11	-	-	-	-	56,61	20,8	159,51	58,7	18,27	6,7	30,65	11,3	4,75	1,8	1,74	0,6	271,53	35,05	85,9	5,76	14,1	40,81	312,34	
21	Prucheńsko Małe	698,52	-	-	-	-	-	-	47,05	27,3	73,24	42,4	52,36	30,3	-	-	-	-	172,65	24,78	100,0	-	-	24,78	197,43	
22	Radonia	420,66	-	-	-	-	34,98	10,5	70,33	21,1	73,10	21,9	114,45	34,3	15,40	4,6	25,78	7,7	334,04	24,87	58,2	17,88	41,8	42,75	376,79	
23	Stoczki	372,91	-	-	-	-	9,49	3,9	43,29	17,6	52,25	21,2	128,69	52,2	3,26	1,3	9,49	3,9	246,47	38,86	65,3	20,61	34,7	59,47	305,94	
24	Stok	519,43	-	-	-	-	2,37	0,8	8,29	3,0	67,48	24,1	47,59	17,0	138,31	49,5	15,44	5,5	279,48	18,43	54,7	15,24	45,3	33,67	313,15	
25	Strzelce	444,21	1,95	0,5	15,27	4,1	32,38	8,7	125,26	33,5	128,95	34,5	59,71	16,0	4,96	1,3	5,51	1,5	373,99	23,37	83,6	4,59	16,4	27,96	401,95	
26	Syski	317,09	-	-	-	-	-	-	44,93	21,1	79,01	37,1	88,74	41,7	-	-	-	-	212,68	-	-	1,69	100,0	1,69	214,37	
27	Świeciechów	422,23	-	-	-	-	9,75	2,7	12,25	3,4	26,16	7,3	116,31	32,6	120,32	33,7	72,22	20,2	357,01	22,98	94,2	1,42	5,8	24,40	381,41	
28	Zajączków	366,70	-	-	-	-	7,03	4,0	35,91	20,2	56,31	31,7	31,75	17,9	46,72	26,3	-	-	177,72	4,39	51,2	4,19	48,8	8,58	186,30	
29	Zarzęcin	614,96	-	-	-	-	-	-	43,70	15,5	24,43	8,7	51,99	18,4	72,03	25,5	90,15	31,9	282,30	3,27	32,5	6,80	67,5	10,07	292,37	
Obszar ogółem:		12386,46	11,44	0,2	39,71	0,6	495,74	7,6	1194,75	18,4	1408,24	21,7	1880,64	29,0	1018,50	15,7	446,74	6,9	6495,76	467,78	71,2	189,41	28,8	657,19	7152,95	

Źródło:

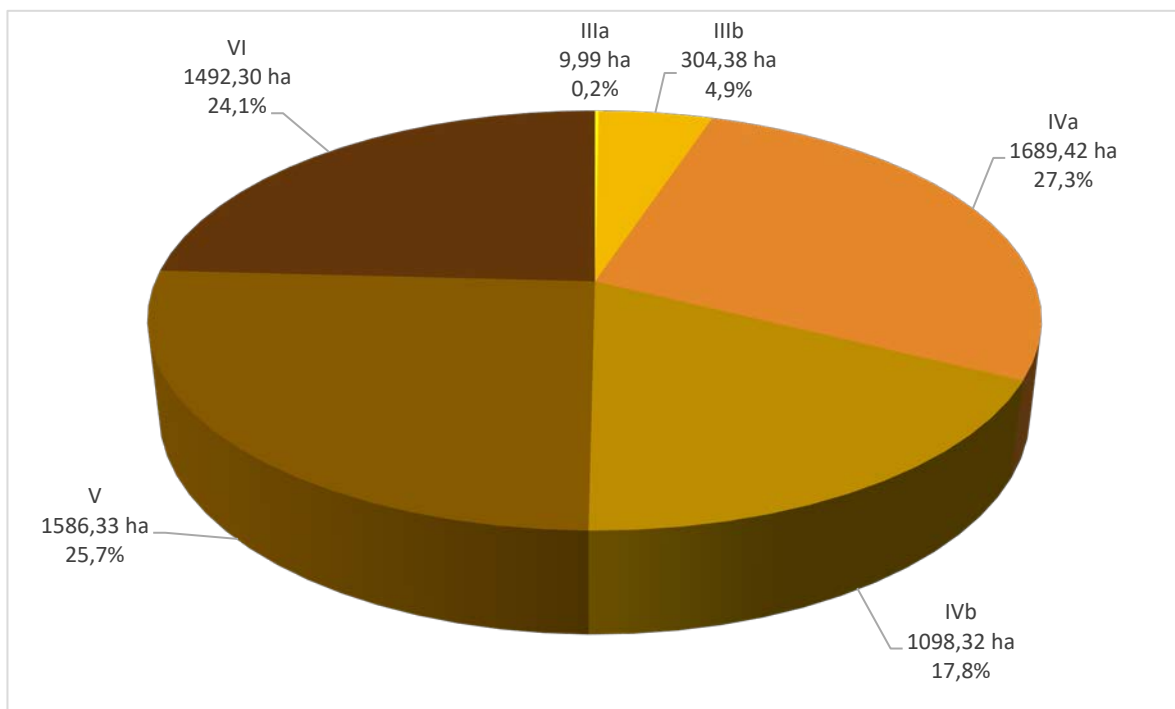
1. Geoportal Województwa Łódzkiego – mapy glebowo-rolnicze.
2. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 3 – Kompleksy przydatności rolniczej gleb

W gminie Mniszków dominują grunty orne (88,6%) o powierzchni 6180,72 ha, użytki zielone zajmują powierzchnie 793,11 ha, co stanowi 11,4% gruntów rolnych. Dane ewidencyjne dotyczące klas bonitacyjnych zestawiono w Tabeli 8, oraz Mapie 4, a także na Wykresach 5 i 6 z podziałem na grunty orne oraz użytki zielone.

Wykres 5 – Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych

Wykres 6 – Gleboznawcza klasyfikacja użytków zielonych

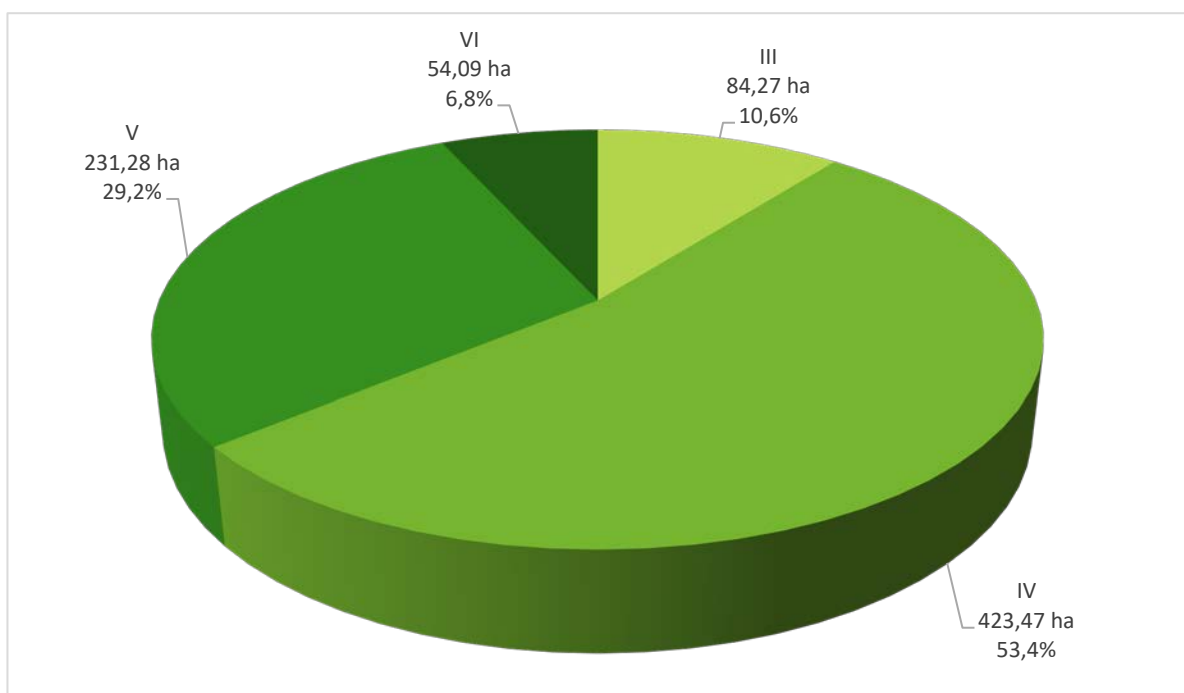

Tabela 8 – Gleboznawcza klasyfikacja gruntów

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obróbu	Grunty orne (GO)													Użytki zielone (UZ)										Razem GO + UZ
			IIIa		IIIb		IVa		IVb		V		VI		Razem	III		IV		V		VI		Razem		
		ha		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	ha	%	ha	%	ha	%	ha	ha		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	
1	Błogie Rządowe	2434,11	-	-	13,99	3,7	97,87	25,7	59,80	15,7	76,07	20,0	133,32	35,0	381,05	15,31	19,0	26,09	32,3	28,47	35,2	10,91	13,5	80,78	461,83	
2	Błogie Szlacheckie	432,56	-	-	44,13	14,1	49,70	15,9	44,57	14,3	89,21	28,5	84,95	27,2	312,56	3,44	5,4	25,16	39,7	24,89	39,3	9,87	15,6	63,36	375,92	
3	Bukowiec	564,13	-	-	-	-	65,32	15,7	73,80	17,7	158,43	38,1	118,58	28,5	416,13	-	-	4,40	18,8	14,24	60,8	4,78	20,4	23,42	439,55	
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	-	-	-	-	-	-	3,94	4,9	17,95	22,5	58,00	72,6	79,89	-	-	-	-	4,58	100,0	-	-	4,58	84,47	
5	Grabowa	409,49	-	-	-	-	77,94	28,8	70,08	25,9	66,37	24,5	56,44	20,8	270,83	-	-	17,14	88,2	1,41	7,3	0,89	4,6	19,44	290,27	
6	Holendry	110,41	-	-	-	-	1,04	3,2	12,11	37,3	8,32	25,6	10,98	33,8	32,45	-	-	0,00	0,0	0,45	78,3	0,13	21,7	0,58	33,03	
7	Jawor	191,90	6,30	4,3	23,10	15,9	38,94	26,8	24,56	16,9	28,71	19,7	23,74	16,3	145,35	15,61	66,0	6,68	28,3	1,35	5,7	-	-	23,64	168,99	
8	Julianów	119,62	-	-	-	-	5,38	7,2	20,14	27,1	16,02	21,6	32,72	44,1	74,26	-	-	0,15	1,8	6,04	71,5	2,26	26,8	8,45	82,71	
9	Kolonia Jawor	263,31	-	-	23,73	16,6	28,41	19,9	32,84	23,0	23,02	16,1	34,91	24,4	142,91	8,83	59,2	4,21	28,2	1,79	12,0	0,09	0,6	14,92	157,83	
10	Konstantynów	164,23	-	-	30,17	22,5	36,15	26,9	12,35	9,2	40,86	30,4	14,85	11,0	134,38	-	-	14,29	84,2	2,68	15,8	-	-	16,97	151,35	
11	Małe Końskie	328,57	-	-	13,65	5,6	38,12	15,6	40,54	16,6	65,99	27,0	86,32	35,3	244,62	-	-	25,45	84,7	3,15	10,5	1,45	4,8	30,05	274,67	
12	Marianka	135,65	-	-	11,27	9,2	50,46	41,4	17,92	14,7	12,51	10,3	29,67	24,4	121,83	-	-	0,91	46,9	1,03	53,1	-	-	1,94	123,77	
13	Mikułowice	327,02	-	-	20,60	7,4	181,46	65,6	19,37	7,0	29,25	10,6	26,00	9,4	276,68	0,19	0,9	16,44	78,9	4,21	20,2	-	-	20,84	297,52	
14	Mniszków	798,92	2,45	0,5	21,65	4,5	181,51	38,0	101,45	21,3	104,80	22,0	65,28	13,7	477,14	5,51	9,9	38,21	68,8	11,10	20,0	0,68	1,2	55,50	532,64	
15	Obarzanków	99,26	-	-	-	-	-	-	-	-	13,54	24,4	41,86	75,6	55,40	-	-	-	-	7,34	65,2	3,91	34,8	11,25	66,65	
16	Olimpiów	198,28	-	-	-	-	21,89	14,6	9,85	6,6	75,42	50,4	42,44	28,4	149,60	-	-	-	-	2,51	82,6	0,53	17,4	3,04	152,64	
17	Owczary	600,76	-	-	-	-	28,10	25,8	26,13	24,0	40,39	37,1	14,22	13,1	108,84	10,17	23,0	28,86	65,4	5,13	11,6	-	-	44,16	153,0	
18	Potok A	161,95	-	-	-	-	0,00	0,0	-	-	0,10	100,0	-	-	0,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,10	
19	Potok B	387,83	-	-	-	-	27,37	13,1	49,71	23,8	60,61	29,1	70,94	34,0	208,63	-	-	0,81	3,4	16,71	70,3	6,26	26,3	23,78	232,41	
20	Prucheńsko Duże	330,11	-	-	26,97	10,6	163,35	64,5	22,28	8,8	14,94	5,9	25,84	10,2	253,38	0,08	0,2	39,64	77,5	10,39	20,3	1,04	2,0	51,15	304,53	
21	Prucheńsko Małe	698,52	-	-	-	-	21,85	12,8	47,48	27,8	55,20	32,3	46,25	27,1	170,78	-	-	22,72	79,2	4,32	15,1	1,63	5,7	28,67	199,45	
22	Radonia	420,66	-	-	8,60	2,6	79,30	24,2	68,10	20,8	99,42	30,4	71,80	21,9	327,22	1,55	4,6	24,76	73,0	7,59	22,4	-	-	33,90	361,12	
23	Stoczki	372,91	-	-	2,87	1,2	21,94	9,5	21,72	9,4	66,24	28,7	118,02	51,1	230,79	-	-	38,56	61,8	22,27	35,7	1,52	2,4	62,35	293,14	
24	Stok	519,43	-	-	1,90	0,7	123,13	47,3	53,49	20,6	47,11	18,1	34,45	13,2	260,08	-	-	27,08	57,5	17,74	37,7	2,27	4,8	47,09	307,17	
25	Strzelce	444,21	-	-	26,19	7,8	122,26	36,3	62,17	18,4	77,60	23,0	48,79	14,5	337,01	23,58	40,6	28,52	49,1	4,48	7,7	1,52	2,6	58,10	395,11	
26	Syski	317,09	-	-	1,29	0,6	31,47	15,8	19,25	9,7	64,86	32,6	82,04	41,2	198,91	-	-	0,50	5,9	4,72	55,8	3,24	38,3	8,46	207,37	
27	Świeciechów	422,23	-	-	20,18	6,0	94,64	28,1	45,33	13,5	101,68	30,2	74,91	22,2	336,74	-	-	19,01	80,6	4,59	19,4	-	-	23,60	360,34	
28	Zajączków	366,70	1,24	0,7	7,71	4,5	62,34	36,4	54,05	31,5	30,91	18,0	15,22	8,9	171,47	-	-	2,38	18,6	10,11	79,3	0,27	2,1	12,76	184,23	
29	Zarzęcin	614,96	-	-	6,38	2,4	39,48	15,1	85,29	32,6	100,80	38,5	29,76	11,4	261,71	-	-	11,50	56,6	7,99	39,3	0,84	4,1	20,33	282,04	
Obszar ogółem:		12386,46	9,99	0,2	304,38	4,9	1689,42	27,3	1098,32	17,8	1586,33	25,7	1492,30	24,1	6180,74	84,27	10,6	423,47	53,4	231,28	29,2	54,09	6,8	793,11	6973,85	

Powierzchnie zestawione powyżej przedstawiają sklasyfikowane grunty orne, łąki trwałe oraz pastwiska. Z zestawienia wyłączono powierzchnie sadów, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych, gruntów pod stawami, gruntów pod rowami.

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 4 – Jakość gleb

pow. tomaszowski
gm. Tomaszów Mazowiecki

pow. piotrkowski
gm. Wolbórz

pow. piotrkowski
gm. Sulejów

pow. opoczyński
gm. Sławno

pow. piotrkowski
gm. Aleksandrów

pow. opoczyński
gm. Paradyż

0 2 4 km

Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb
1	Błogie Rządowe	11	Małe Końskie	21	Prucheńsko Małe
2	Błogie Szlacheckie	12	Marianka	22	Radonia
3	Bukowiec	13	Mikułowice	23	Stoczki
4	Góry Trzebiatowskie	14	Mniszków	24	Stok
5	Grabowa	15	Obarzanków	25	Strzelce
6	Holendry	16	Olimpiów	26	Syski
7	Jawor	17	Owczary	27	Świeciechów
8	Julianów	18	Potok A	28	Zajaczków
9	Kolonia Jawor	19	Potok B	29	Zarzęcin
10	Konstantynów	20	Prucheńsko Duże		

Legenda:

- granica powiatu
- granica gminy
- granica obrębu
- drogi
- tereny zabudowane
- grunty pod wodami
- lasy
- pozostałe użytki gruntowe

- Grunty orne: Użytki zielone:
- IIIa IIIb
 - III
 - IVa IVb
 - IV
 - RV
 - V
 - VI, VIz
 - VI

Na podstawie danych z ewidencji gruntów zestawiono grunty według klas bonitacyjnych ze względu na ich jakość produkcyjną z uwzględnieniem gruntów ornych oraz użytków zielonych. Dla omawianej gminy dominują grunty słabej jakości (48,3%) oraz średniej jakości (46,0%). Niska jakość środowiska glebowego nie sprzyja prowadzeniu gospodarstwa rolnego specjalizującego się w produkcji roślinnej. Najlepsze grunty występują w obrębie Jawor oraz Jawor Kolonia, natomiast najgorsze w obrębach: Obarzanków, Potok A, Góry Trzebiatowskie. Jakość użytków rolnych przedstawia Tabela 9 oraz Rysunek 4.

Tabela 9 – Jakość użytków rolnych

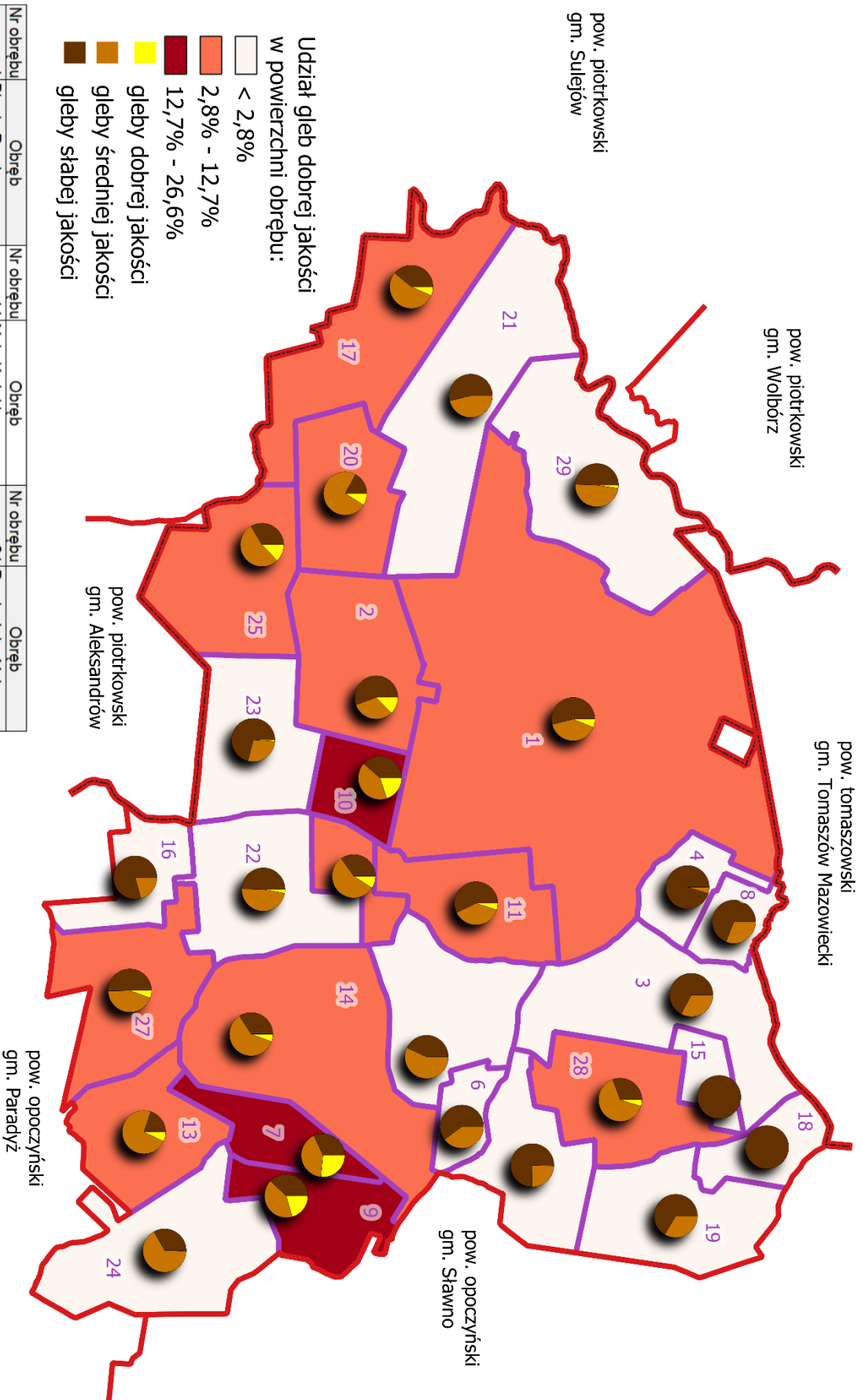
Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna użytków rolnych - bez sądów [ha]	Powierzchnia użytków rolnych - bez sądów					
			gruntów dobrej jakości*		gruntów średniej jakości**		gruntów słabej jakości***	
			ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	Błogie Rządowe	461,83	29,30	6,3	183,76	39,8	248,77	53,9
2	Błogie Szlacheckie	375,92	47,57	12,7	119,43	31,8	208,92	55,5
3	Bukowiec	439,55	-	-	143,52	32,7	296,03	67,3
4	Góry Trzebiatowskie	84,47	-	-	3,94	4,7	80,53	95,3
5	Grabowa	290,27	-	-	165,16	56,9	125,11	43,1
6	Holendry	33,03	-	-	13,15	39,8	19,88	60,2
7	Jawor	168,99	45,01	26,6	70,18	41,6	53,80	31,8
8	Julianów	82,71	-	-	25,67	31,0	57,04	69,0
9	Kolonia Jawor	157,83	32,56	20,6	65,46	41,5	59,81	37,9
10	Konstantynów	151,35	30,17	19,9	62,79	41,5	58,39	38,6
11	Małe Końskie	274,67	13,65	5,0	104,11	37,9	156,91	57,1
12	Marianka	123,77	11,27	9,1	69,29	56,0	43,21	34,9
13	Mikułowice	297,52	20,79	7,0	217,27	73,0	59,46	20,0
14	Mniszków	532,64	29,61	5,6	321,17	60,3	181,86	34,1
15	Obarzanków	66,65	-	-	-	-	66,65	100,0
16	Olimpiów	152,64	-	-	31,74	20,8	120,90	79,2
17	Owczary	153	10,17	6,6	83,09	54,4	59,74	39,0
18	Potok A	0,1	-	-	-	-	0,10	100,0
19	Potok B	232,41	-	-	77,89	33,5	154,52	66,5
20	Prucheńsko Duże	304,53	27,05	8,9	225,27	74,0	52,21	17,1
21	Prucheńsko Małe	199,45	0,00	0,0	92,05	46,2	107,40	53,8
22	Radonia	361,12	10,15	2,8	172,16	47,7	178,81	49,5
23	Stoczki	293,14	2,87	1,0	82,22	28,0	208,05	71,0
24	Stok	307,17	1,90	0,6	203,70	66,3	101,57	33,1
25	Strzelce	395,11	49,77	12,6	212,95	53,9	132,39	33,5
26	Syski	207,37	1,29	0,6	51,22	24,7	154,86	74,7
27	Świeciechów	360,34	20,18	5,6	158,98	44,1	181,18	50,3
28	Zajączków	184,23	8,95	4,9	118,77	64,4	56,51	30,7
29	Zarzęcin	282,04	6,38	2,3	136,27	48,3	139,39	49,4
Obszar ogółem:		6973,85	398,64	5,7	3211,21	46,0	3364,00	48,3

Uwagi: * Grunty orne klas I-IIIb i użytki zielone klas I-III

** Grunty orne klas IVa-IVb i użytki zielone klas IV

*** Grunty orne klas V-VIz i użytki zielone klas V-VIz

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Rysunek 4 – Podział gleb ze względu na jakość (opracowanie własne)

4.2. Struktura użytkowania gruntów

Na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków obliczono procentowy udział poszczególnych form zagospodarowania gruntu w całkowitej powierzchni gminy. Największy udział stanowią użytki rolne – 57,2% (7079,55 ha), lasy i zadrzewienia zajmują 35,0% (4337,92 ha), tereny zabudowane zajmują 3,0% (382,12 ha) powierzchni analizowanej gminy. Następnie grunty pod wodami – 2,7% (337,21 ha), grunty pod drogami – 1,8% (221,48 ha). Nieznaczny udział zajmują nieużytki – 0,2% (19,17 ha). Pozostałe grunty stanowią 0,1% (9,01 ha).

Strukturę użytkowania gruntów ilustruje Tabela 10, Rysunek 5 oraz Wykres 7. W Tabeli 11 przedstawiono strukturę użytkowania gruntów rolnych z podziałem użytków rolnych na grunty orne, sady, pastwiska oraz łąki.

Wykres 7 – Struktura użytkowania gruntów

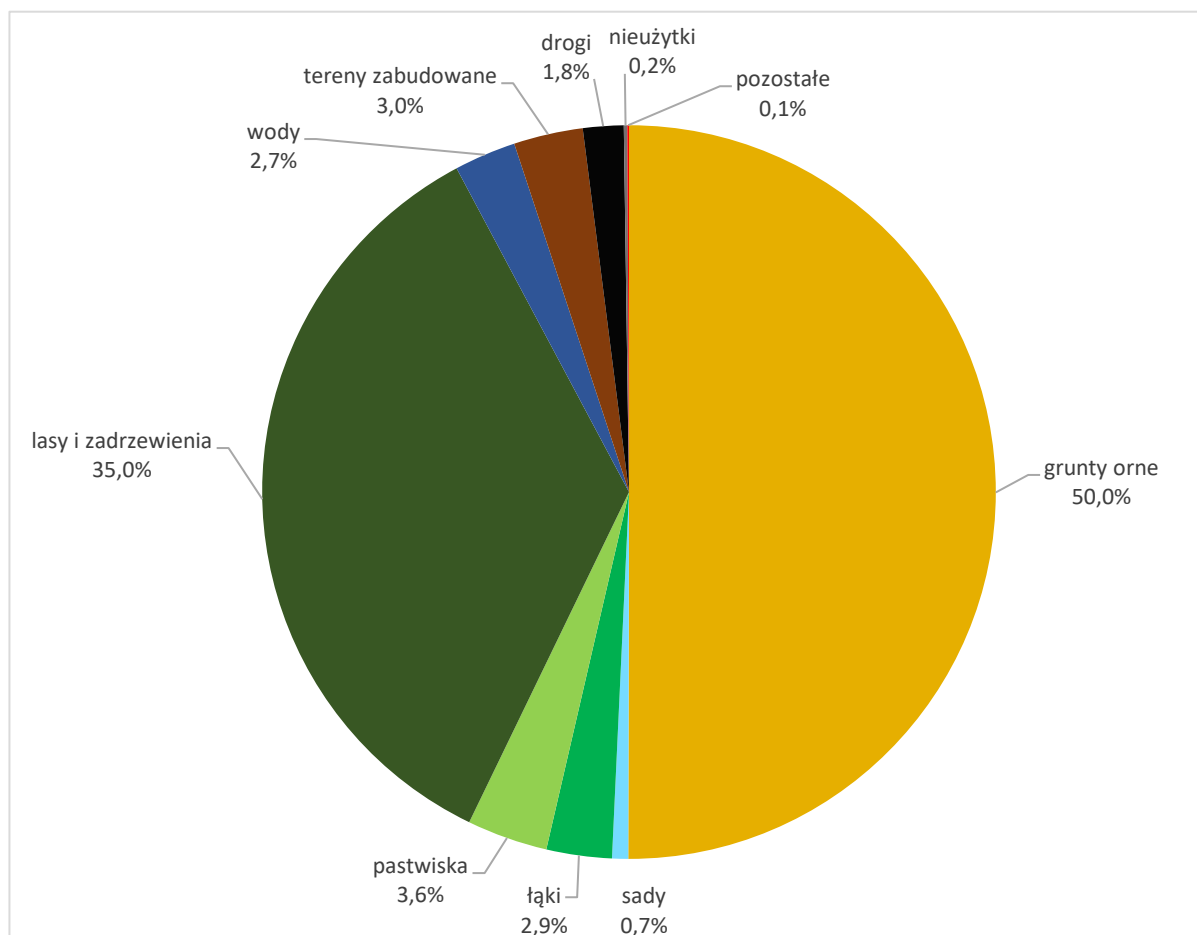
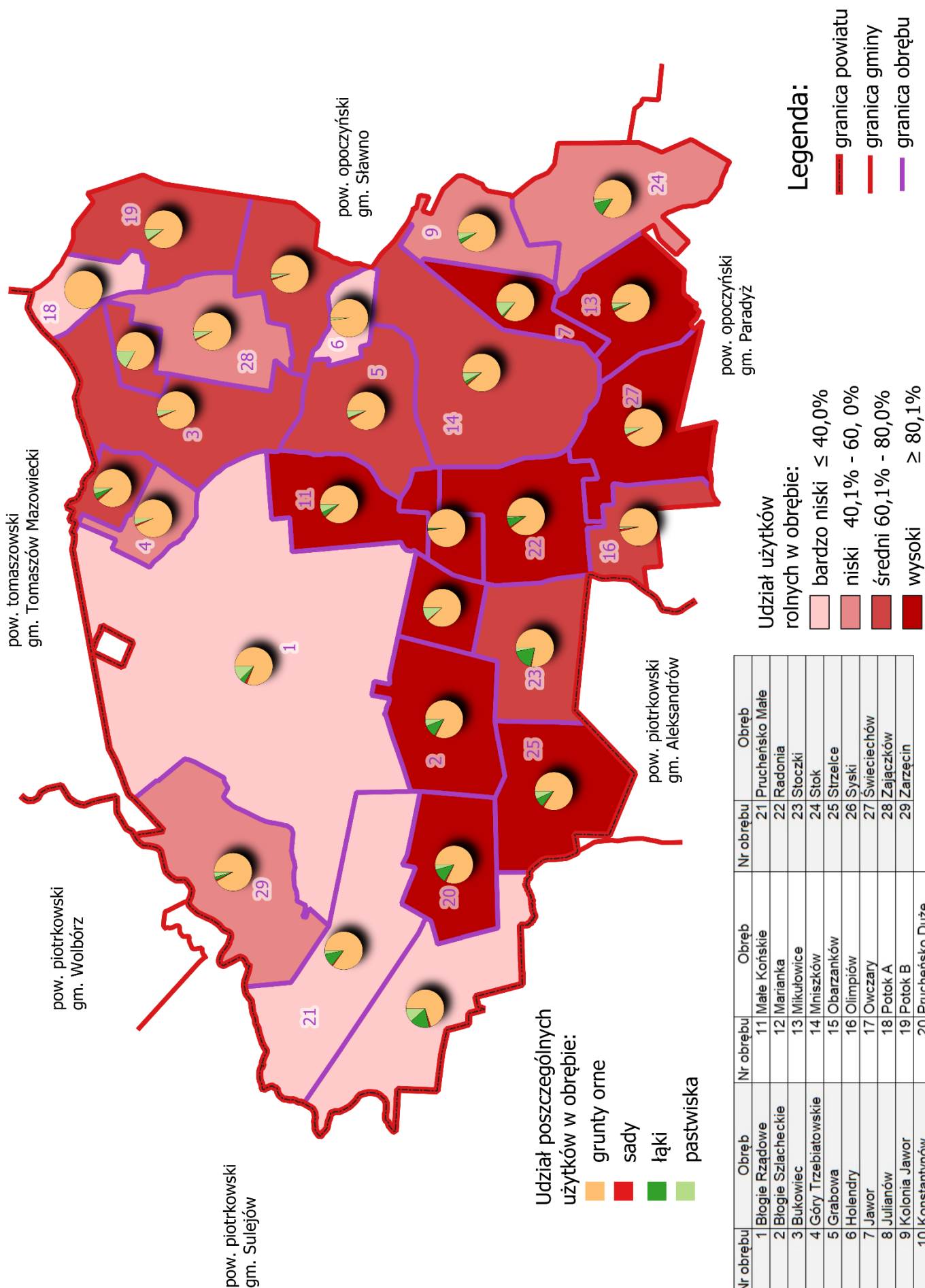

Tabela 10 – Struktura użytkowania gruntów

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu	użytki rolne										lasy i zadrzewienia		wody		tereny zabudowane		drogi		nieużytki		pozostałe	
			grunty orne		sady		łąki		pastwiska		ogółem													
		ha		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
1	Błogie Rządowe	2434,11	381,38	15,7	8,98	0,4	22,93	0,9	57,97	2,4	471,26	19,4	1925,30	79,1	3,30	0,1	20,14	0,8	11,94	0,5	1,16	0,05	1,01	0,04
2	Błogie Szlacheckie	432,56	312,93	72,4	3,93	0,9	40,75	9,5	22,61	5,2	380,22	88,0	18,65	4,3	3,19	0,7	17,83	4,1	10,85	2,5	1,82	0,4	-	-
3	Bukowiec	564,13	417,19	73,9	6,53	1,2	-	-	23,99	4,3	447,71	79,4	84,54	15,0	1,24	0,2	17,61	3,1	12,97	2,3	0,06	0,01	-	-
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	79,88	52,7	1,35	0,9	-	-	4,58	3,0	85,81	56,6	57,56	38,0	-	-	4,34	2,8	3,93	2,6	-	-	-	-
5	Grabowa	409,49	275,74	67,3	6,32	1,6	1,71	0,4	17,72	4,3	301,49	73,6	88,88	21,7	1,44	0,4	10,90	2,7	6,68	1,6	0,10	0,02	-	-
6	Holendry	110,41	32,45	29,4	-	-	-	-	0,58	0,5	33,03	29,9	74,34	67,3	-	-	0,29	0,3	2,75	2,5	-	-	-	-
7	Jawor	191,90	145,34	75,7	1,05	0,5	2,39	1,2	21,26	11,1	170,04	88,5	9,45	4,9	0,89	0,5	6,43	3,4	4,90	2,6	0,19	0,1	-	-
8	Julianów	119,62	75,44	63,1	1,36	1,1	4,28	3,6	4,16	3,5	85,24	71,3	23,61	19,7	0,01	0,01	7,82	6,5	2,94	2,5	-	-	-	-
9	Kolonia Jawor	263,31	143,08	54,3	0,25	0,1	5,55	2,1	9,37	3,6	158,25	60,1	91,72	34,8	-	-	8,82	3,4	4,52	1,7	-	-	-	-
10	Konstantynów	164,23	134,38	81,8	1,53	0,9	-	-	16,98	10,4	152,89	93,1	1,49	0,9	1,71	1,0	5,76	3,5	1,92	1,2	0,46	0,3	-	-
11	Małe Końskie	328,57	245,77	74,8	3,16	1,0	11,14	3,4	20,20	6,1	280,27	85,3	26,42	8,0	2,40	0,7	12,40	3,8	6,75	2,1	0,33	0,1	-	-
12	Marianka	135,65	121,83	89,8	0,45	0,3	1,94	1,4	-	-	124,22	91,5	1,63	1,2	0,25	0,2	5,81	4,3	3,74	2,8	-	-	-	-
13	Mikułowice	327,02	276,69	84,6	3,67	1,1	5,64	1,8	15,19	4,6	301,19	92,1	7,97	2,4	2,68	0,8	8,13	2,5	5,88	1,8	1,17	0,4	-	-
14	Mniszków	798,92	480,15	60,1	7,31	0,9	13,75	1,7	42,11	5,3	543,32	68,0	166,12	20,8	4,12	0,5	60,94	7,6	22,00	2,8	2,42	0,3	-	-
15	Obarzanków	99,26	55,40	55,8	0,26	0,3	-	-	11,26	11,3	66,92	67,4	26,12	26,3	0,66	0,7	3,93	4,0	1,50	1,5	0,13	0,1	-	-
16	Olimpiów	198,28	149,60	75,5	2,86	1,5	-	-	3,04	1,5	155,50	78,5	31,54	15,9	0,65	0,3	6,54	3,3	4,05	2,0	-	-	-	-
17	Owczary	600,76	109,11	18,2	2,14	0,4	25,99	4,3	18,17	3,0	155,41	25,9	327,75	54,5	89,54	14,9	21,46	3,6	4,73	0,8	0,82	0,1	1,05	0,2
18	Potok A	161,95	0,10	0,1	-	-	-	-	-	-	0,10	0,1	158,37	97,8	-	-	0,23	0,1	3,25	2,0	-	-	-	-
19	Potok B	387,83	208,64	53,8	1,66	0,4	1,95	0,5	21,83	5,6	234,08	60,3	131,55	33,9	0,23	0,1	9,91	2,6	11,66	3,0	0,40	0,1	-	-
20	Prucheńsko Duże	330,11	253,58	76,8	4,16	1,3	37,76	11,4	13,67	4,1	309,17	93,6	1,82	0,6	0,53	0,2	12,83	3,9	5,64	1,7	0,12	0,04	-	-
21	Prucheńsko Małe	698,52	171,04	24,5	1,94	0,3	22,40	3,2	6,27	0,9	201,65	28,9	345,25	49,4	131,00	18,8	10,39	1,5	3,65	0,5	0,77	0,1	5,81	0,08
22	Radonia	420,66	327,21	77,9	4,09	1,0	28,38	6,7	5,53	1,3	365,21	86,9	22,04	5,2	2,42	0,6	20,31	4,8	10,63	2,5	0,05	0,01	-	-
23	Stoczki	372,91	231,49	62,1	1,97	0,5	54,31	14,6	9,01	2,4	296,78	79,6	44,30	11,9	5,36	1,4	11,46	3,1	13,42	3,6	1,59	0,4	-	-
24	Stok	519,43	260,18	50,1	2,24	0,4	36,07	6,9	11,02	2,1	309,51	59,5	176,57	34,0	7,61	1,5	9,11	1,8	10,34	2,0	6,29	1,2	-	-
25	Strzelce	444,21	337,02	75,8	5,94	1,3	31,00	7,0	27,10	6,1	401,06	90,2	8,79	2,0	2,07	0,5	17,62	4,0	14,27	3,2	0,40	0,1	-	-
26	Syski	317,09	199,51	62,9	2,89	0,9	-	-	8,46	2,7	210,86	66,5	81,83	25,8	0,35	0,1	14,78	4,7	8,94	2,8	0,33	0,1	-	-
27	Świeciechów	422,23	336,74	79,7	6,15	1,5	0,88	0,2	22,72	5,4	366,49	86,8	33,38	7,9	3,21	0,8	10,55	2,5	8,60	2,0	-	-	-	-
28	Zajączków	366,70	171,47	46,8	2,35	0,6	-	-	12,76	3,5	186,58	50,9	159,78	43,5	-	-	11,66	3,2	7,23	2,0	0,51	0,1	0,94	0,3
29	Zarzęcin	614,96	261,70	42,6	3,26	0,5	7,83	1,3	12,50	2,0	285,29	46,4	211,15	34,4	72,35	11,8	34,12	5,5	11,80	1,9	0,05	0,01	0,20	0,03
Obszar ogółem:		12386,46	6195,04	50,0	87,80	0,7	356,65	2,9	440,06	3,6	7079,55	57,2	4337,92	35,0	337,21	2,7	382,12	3,0	221,48	1,8	19,17	0,2	9,01	0,1

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Rysunek 5 – Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy (opracowanie własne)

Tabela 11 – Struktura użytków rolnych

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna użytków rolnych	użytki rolne							
			grunty orne		sady		łąki		pastwiska	
		ha	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	Błogie Rządowe	471,26	381,38	80,9	8,98	1,9	22,93	4,9	57,97	12,3
2	Błogie Szlacheckie	380,22	312,93	82,3	3,93	1,0	40,75	10,7	22,61	5,9
3	Bukowiec	447,71	417,19	93,2	6,53	1,5	-	-	23,99	5,4
4	Góry Trzebiatowskie	85,81	79,88	93,1	1,35	1,6	-	-	4,58	5,3
5	Grabowa	301,49	275,74	91,5	6,32	2,1	1,71	0,6	17,72	5,9
6	Holendry	33,03	32,45	98,2	-	-	-	-	0,58	1,8
7	Jawor	170,04	145,34	85,5	1,05	0,6	2,39	1,4	21,26	12,5
8	Julianów	85,24	75,44	88,5	1,36	1,6	4,28	5,0	4,16	4,9
9	Kolonia Jawor	158,25	143,08	90,4	0,25	0,2	5,55	3,5	9,37	5,9
10	Konstantynów	152,89	134,38	87,9	1,53	1,0	-	-	16,98	11,1
11	Małe Końskie	280,27	245,77	87,7	3,16	1,1	11,14	4,0	20,20	7,2
12	Marianka	124,22	121,83	98,1	0,45	0,4	1,94	1,6	-	-
13	Mikułowice	301,19	276,69	91,9	3,67	1,2	5,64	1,9	15,19	5,0
14	Mniszków	543,32	480,15	88,4	7,31	1,3	13,75	2,5	42,11	7,8
15	Obarzanków	66,92	55,40	82,8	0,26	0,4	-	-	11,26	16,8
16	Olimpiów	155,50	149,60	96,2	2,86	1,8	-	-	3,04	2,0
17	Owczary	155,41	109,11	70,2	2,14	1,4	25,99	16,7	18,17	11,7
18	Potok A	0,10	0,10	100,0	-	-	-	-	-	-
19	Potok B	234,08	208,64	89,1	1,66	0,7	1,95	0,8	21,83	9,3
20	Prucheńsko Duże	309,17	253,58	82,0	4,16	1,3	37,76	12,2	13,67	4,4
21	Prucheńsko Małe	201,65	171,04	84,8	1,94	1,0	22,40	11,1	6,27	3,1
22	Radonia	365,21	327,21	89,6	4,09	1,1	28,38	7,8	5,53	1,5
23	Stoczki	296,78	231,49	78,0	1,97	0,7	54,31	18,3	9,01	3,0
24	Stok	309,51	260,18	84,1	2,24	0,7	36,07	11,7	11,02	3,6
25	Strzelce	401,06	337,02	84,0	5,94	1,5	31,00	7,7	27,10	6,8
26	Syski	210,86	199,51	94,6	2,89	1,4	-	-	8,46	4,0
27	Świeciechów	366,49	336,74	91,9	6,15	1,7	0,88	0,2	22,72	6,2
28	Zajączków	186,58	171,47	91,9	2,35	1,3	-	-	12,76	6,8
29	Zarzęcin	285,29	261,70	91,7	3,26	1,1	7,83	2,7	12,50	4,4
Obszar ogółem:		7079,55	6195,04	87,5	87,80	1,2	356,65	5,0	440,06	6,2

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

4.3. Struktura władania gruntami

W gminie Mniszków, we władaniu gruntami przeważa sektor prywatny skupiający obszar 8315,94 ha, co stanowi 67,2% powierzchni gminy. W tym sektorze przeważającą część stanowią grunty gospodarstw rolnych (60,8% powierzchni gminy). Grunty należące do osób fizycznych, niebędących rolnikami zajmują 4,0% powierzchni gminy. Najmniejszą część wśród sektora prywatnego obejmują grunty wspólnot gruntowych i spółek handlowych (2,4%).

We władaniu sektora publicznego znajduje się 4070,52 ha, co stanowi 32,8% powierzchni gminy. Przeważają tu grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe, zajmujące powierzchnię 3410,32 ha, tj. 27,6% powierzchni gminy. Następną grupę pod względem wielkości stanowią grunty będące we władaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego – Wody Polskie. Zajmują one powierzchnię 302,56 ha, co stanowi 2,4% powierzchni gminy. Powierzchnię 184,27 ha (1,5%) obejmują grunty stanowiące własność Gminy Mniszków, które w Tabeli oznaczone są jako własność komunalna. Strukturę władania gruntami przedstawia Tabela 12 oraz Mapa 5.

Fotografia 16 – Zakład przetwórstwa drzewnego w obrębie Małe Końskie

Tabela 12 – Struktura władania gruntami

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Sektor publiczny																				Sektor prywatny							
			Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa		PGL Lasy Państwowe		Wody Polskie		Zasób nieruchomości SP		GDDKiA		Zarząd Dróg Powiatowych		Kościoły i związki wyznaniowe		Własność komunalna		Pozostałe		Razem		Gospodarstwa rolne		Osoby fizyczne*		Pozostałe**		Razem	
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.
1	Błogie Rządowe	2434,11	0,04	0,002	1938,16	79,6	1,64	0,1	0,06	0,002	-	-	4,71	0,2	-	-	9,52	0,4	-	-	1954,13	80,3	449,92	18,5	30,06	1,2	-	-	479,98	19,7
2	Błogie Szlacheckie	432,56	3,92	0,9	-	-	0,14	0,03	0,08	0,0	-	-	6,92	1,6	5,66	1,3	5,68	1,3	0,26	0,1	22,66	5,2	383,34	88,6	26,47	6,1	0,09	0,02	409,90	94,7
3	Bukowiec	564,13	0,29	0,1	4,17	0,7	-	-	0,93	0,2	-	-	6,58	1,2	0,74	0,1	10,51	1,9	0,26	0,05	23,48	4,3	487,90	86,4	35,24	6,2	17,51	3,1	540,65	95,7
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	0,08	0,1	15,24	10,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,93	2,6	-	-	19,25	12,8	125,50	82,7	6,89	4,5	-	-	132,39	87,2
5	Grabowa	409,49	-	-	16,21	4,0	0,61	0,1	2,13	0,5	-	-	3,57	0,9	-	-	3,19	0,8	-	-	25,71	6,3	373,85	91,3	9,15	2,2	0,78	0,2	383,78	93,7
6	Holendry	110,41	-	-	53,08	48,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,75	2,5	-	-	55,83	50,6	20,47	18,5	1,00	0,9	33,11	30,0	54,58	49,4
7	Jawor	191,90	-	-	-	-	-	-	-	-	2,73	1,4	-	-	-	-	2,23	1,2	-	-	4,96	2,6	173,18	90,3	12,52	6,5	1,24	0,6	186,94	97,4
8	Julianów	119,62	0,56	0,5	4,91	4,0	-	-	0,20	0,2	-	-	-	-	-	-	2,94	2,5	-	-	8,61	7,2	98,00	81,9	12,92	10,8	0,09	0,1	111,01	92,8
9	Kolonia Jawor	263,31	-	-	3,49	1,3	-	-	0,80	0,3	3,40	1,3	-	-	-	-	1,55	0,6	-	-	9,24	3,5	251,05	95,4	3,02	1,1	-	-	254,07	96,5
10	Konstantynów	164,23	-	-	-	-	0,82	0,5	0,15	0,1	-	-	0,59	0,4	-	-	1,33	0,8	-	-	2,89	1,8	160,10	97,4	1,24	0,8	-	-	161,34	98,2
11	Małe Końskie	328,57	0,47	0,1	3,71	1,1	0,61	0,2	-	-	-	-	5,14	1,6	-	-	2,28	0,7	-	-	12,21	3,7	304,05	92,6	12,31	3,7	-	-	316,36	96,3
12	Marianka	135,65	0,54	0,4	-	-	0,25	0,2	0,04	0,03	-	-	2,18	1,6	-	-	6,58	4,9	-	-	9,59	7,1	120,80	89,0	5,26	3,9	-	-	126,06	92,9
13	Mikułowice	327,02	0,34	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,87	2,1	-	-	7,21	2,2	264,99	81,0	9,08	2,8	45,74	14,0	319,81	97,8
14	Mniszków	798,92	-	-	108,99	13,6	1,69	0,2	0,09	0,01	5,14	0,6	4,11	0,5	0,26	0,03	27,37	3,4	-	-	147,65	18,3	582,32	73,0	61,34	7,7	7,61	1,0	651,27	81,7
15	Obarzanków	99,26	3,55	3,6	1,46	1,5	-	-	4,94	5,0	-	-	-	-	-	-	1,50	1,5	-	-	11,45	11,6	79,00	79,6	5,70	5,7	3,11	3,1	87,81	88,4
16	Olimpiów	198,28	0,19	0,1	2,62	1,3	-	-	2,26	1,1	-	-	-	-	-	-	5,70	2,9	-	-	10,77	5,4	173,97	87,8	13,54	6,8	-	-	187,51	94,6
17	Owczary	600,76	2,94	0,5	321,19	53,5	89,00	14,8	0,03	0,005	-	-	1,37	0,2	-	-	3,39	0,6	-	-	417,92	69,6	168,18	28,0	13,42	2,2	1,24	0,2	182,84	30,4
18	Potok A	161,95	-	-	151,83	93,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,25	2,0	-	-	155,08	95,8	3,28	2,0	1,09	0,7	2,50	1,5	6,87	4,2
19	Potok B	387,83	0,80	0,2	24,08	6,2	-	-	10,14	2,6	-	-	2,43	0,6	1,95	0,5	10,74	2,8	-	-	50,14	12,9	302,41	78,0	31,62	8,2	3,66	0,9	337,69	87,1
20	Prucheńsko Duże	330,11	1,97	0,6	-	-	-	-	0,75	0,2	-	-	3,43	1,1	-	-	4,09	1,2	-	-	10,24	3,1	305,50	92,5	13,82	4,2	0,55	0,2	319,87	96,9
21	Prucheńsko Małe	698,52	0,96	0,1	319,96	45,8	130,57	18,8	-	-	-	-	0,77	0,1	-	-	3,74	0,5	-	-	456,00	65,3	230,39	33,0	12,13	1,7	-	-	242,52	34,7
22	Radonia	420,66	0,79	0,2	0,09	0,0	1,45	0,3	0,28	0,1	5,39	1,3	1,54	0,4	0,14	0,03	6,91	1,6	-	-	16,59	4,0	378,04	89,8	23,52	5,6	2,51	0,6	404,07	96,0
23	Stoczki	372,91	4,72	1,3	0,87	0,2	1,93	0,5	1,13	0,3	7,39	2,0	2,40	0,6	-	-	4,16	1,1	-	-	22,60	6,0	330,62	88,7	18,38	4,9	1,31	0,4	350,31	94,0
24	Stok	519,43	0,64	0,1	119,58	23,1	-	-	1,63	0,3	-	-	-	-	-	-	10,93	2,1	3,89	0,7	136,67	26,3	266,66	51,3	10,29	2,0	105,81	20,4	382,76	73,7
25	Strzelce	444,21	1,21	0,3	-	-	1,71	0,4	0,17	0,04	6,72	1,5	1,47	0,3	-	-	7,20	1,7	0,90	0,2	19,38	4,4	411,74	92,7	13,09	2,9	-	-	424,83	95,6
26	Syski	317,09	0,41	0,1	29,03	9,2	-	-	4,44	1,4	-	-	-	-	-	-	7,56	2,4	-	-	41,44	13,1	218,51	68,8	11,60	3,7	45,54	14,4	275,65	86,9
27	Świeciechów	422,23	0,94	0,2	4,11	1,0	-	-	0,78	0,2	-	-	2,22	0,5	-	-	7,45	1,8	-	-	15,50	3,7	381,77	90,4	24,96	5,9	-	-	406,73	96,3
28	Zajęczków	366,70	0,41	0,1	154,08	42,0	-	-	0,92	0,3	-	-	3,75	1,0	4,55	1,2	4,76	1,3	-	-	168,47	45,9	191,97	52,4	6,10	1,7	0,16	0,04	198,23	54,1
29	Zarzęcin	614,96	-	-	133,46	21,7	72,14	11,7	3,87	0,6	-	-	-	-	0,29	0,1	16,16	2,6	8,93	1,5	234,85	38,2	280,49	45,6	72,20	11,7	27,42	4,5	380,11	61,8
Gmina ogółem:		12386,46	25,77	0,2	3410,32	27,6	302,56	2,4	35,82	0,3	30,77	0,2	53,18	0,4	13,59	0,1	184,27	1,5	14,24	0,1	4070,52	32,8	7518,00	60,8	497,96	4,0	299,98	2,4	8315,94	67,2

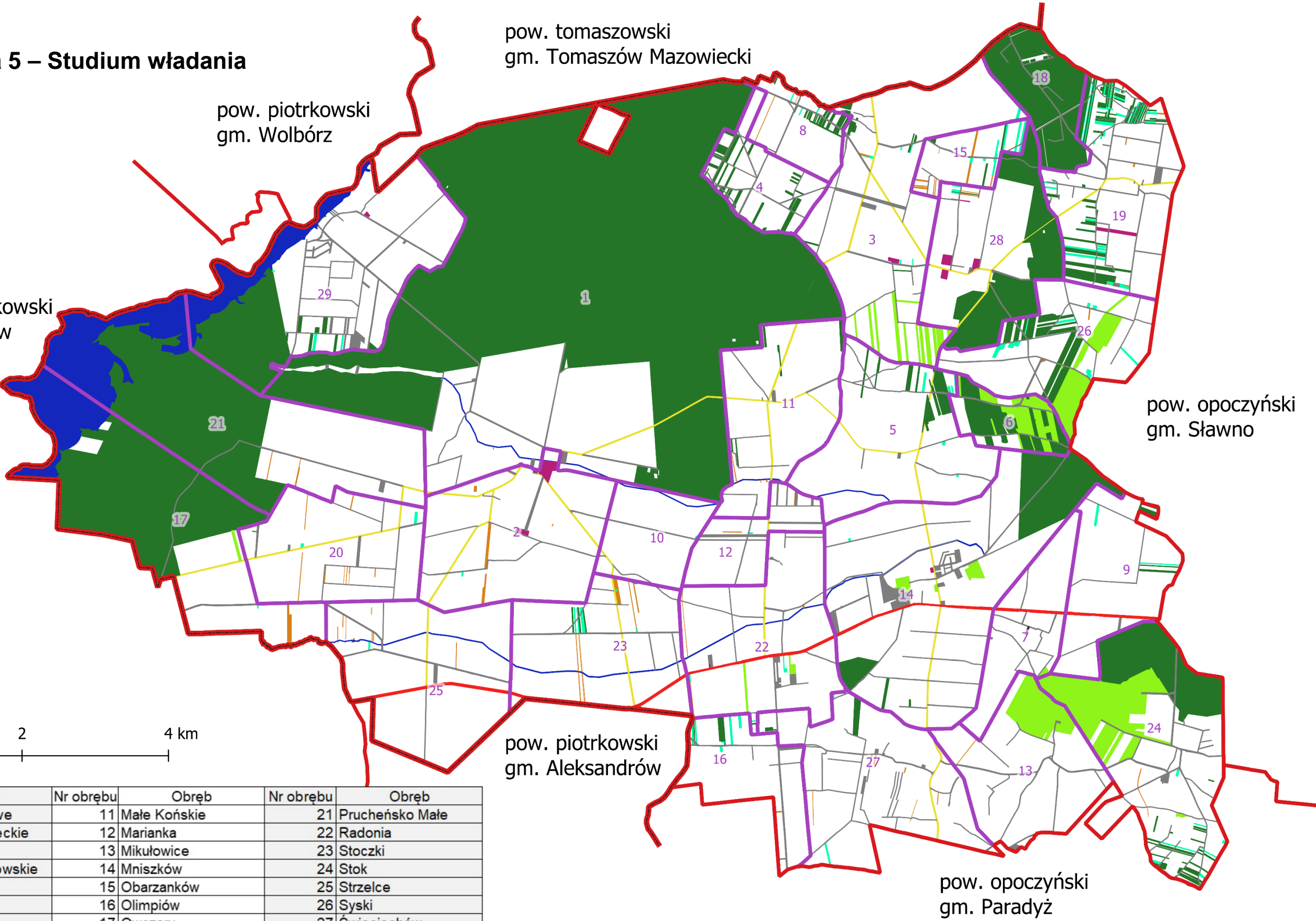
* właściciele i władający gruntami niewchodzącymi w skład gospodarstw rolnych

** rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółki handlowe, wspólnoty gruntowe

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 5 – Studium władania

Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb
1	Błogie Rządowe	11	Małe Końskie	21	Prucheńsko Małe
2	Błogie Szlacheckie	12	Marianka	22	Radonia
3	Bukowiec	13	Mikułowice	23	Stoczki
4	Góry Trzebiatowskie	14	Mniszków	24	Stok
5	Grabowa	15	Obarzanków	25	Strzelce
6	Holendry	16	Olimpiów	26	Syski
7	Jawor	17	Owczary	27	Świeciechów
8	Julianów	18	Potok A	28	Zajączków
9	Kolonia Jawor	19	Potok B	29	Zarzęcin
10	Konstantynów	20	Prucheńsko Duże		

Legenda:

- granica powiatu

granica gminy

granica obrębu

Władający:

KOWR

PGL Lasy Państwowe

Zasób nieruchomości SP

Wody Polskie

GDDKiA

Zarząd Dróg Powiatowych

Spółki handlowe

Osoby fizyczne

Kościoły i związki wyznaniowe

Pozostałe

Własność komunalna
-
- Wojewódzkie
Biuro
Geodezji
w Łodzi
- Pracownia Geodezyjna
w Piotrkowie Trybunalskim
- ul. Wojska Polskiego 2
tel./faks 44 615 87 41
geodezja.piotrkow@wbg.lodzkie.pl
- 47

4.4. Struktura ilościowa i obszarowa gospodarstw

W ramach „Analizy zmian w strukturze agrarnej oraz monitorowania zmian w sposobie użytkowania gruntów i ich bonitacji wraz z ustaleniami planu urządzeniowo-rolnego dla obszaru gminy Mniszków” pozyskano z Urzędu Gminy dane na temat płatników podatku rolnego oraz powierzchni gospodarstw w poszczególnych jednostkach obszarowych. Na podstawie tych danych ustalono, że w gminie Mniszków jest 2123 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 3,23 ha. Zajmują one powierzchnię 6853,40 ha, tj. 55,3% ogólnej powierzchni gminy.⁶ Oznacza to, że średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie jest mniejsza od średniej powierzchni gospodarstwa w Polsce (11,42 ha) i mniejsza od średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w województwie łódzkim (8,17 ha).⁷

Najwięcej gospodarstw rolnych mieści się w grupie obszarowej do 4,99 ha. Jest ich ogółem 1756, a ich średnia powierzchnia wynosi 2,03 ha. Stanowi to 82,7% liczby gospodarstw w gminie i zajmują one 52% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych. Liczne są również gospodarstwa w grupie 5 – 9,99 ha. Jest ich ogółem 294 (tj. 13,8% ogółu gospodarstw i 29,2% powierzchni użytków rolnych, a ich średnia powierzchnia wynosi 6,81 ha). Następną grupę pod względem udziału w powierzchni gospodarstw gminy (10,7%) stanowią gospodarstwa w grupie 10 – 14,99 ha. Jest ich 49 (2,3%), a średnia powierzchnia gospodarstwa w tej grupie to 11,91 ha. Gospodarstw dużych, w grupie od 15 do 39,99 ha jest 18, a ich średnia powierzchnia wynosi 19,54 ha. Zajmują one 5,1% powierzchni ogólnej gospodarstw w gminie. W gminie znajduje się również 6 gospodarstw powyżej 40 ha. Średnia powierzchnia tych gospodarstw wynosi 58,39 ha. Stanowią one 5,1% powierzchni gospodarstw rolnych gminy. Zlokalizowane są w obrębach: Małe Końskie, Mniszków, Zajączków. Dane na temat liczby i wielkości indywidualnych gospodarstw rolnych przedstawiono w Tabeli 13 oraz Tabeli 14. Obszarową strukturę gospodarstw zilustrowano w formie graficznej na Mapie 6.

⁶ Ze względu na sposób pozyskania danych, powierzchnia gospodarstw różni się od otrzymanej z ewidencji gruntów.

⁷ Ogłoszenie Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 18 września 2023 r.

Tabela 13 – Liczba i wielkość indywidualnych gospodarstw ⁸

Lp.	Jednostka obszarowa*	Dane z UG Mniszków dla jednostek obszarowych*		
		Powierzchnia ogólna gospodarstw [ha]	Liczba gospodarstw ogółem	Średnia powierzchnia gospodarstwa [ha]
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Błogie Rządowe	487,39	107	4,56
2.	Nowe Błogie	122,55	32	3,83
3.	Błogie Szlacheckie	149,60	41	3,65
4.	Bukowiec nad Pilicą	329,76	105	3,14
5.	Grabowa	313,76	75	4,18
6.	Góry Trzebiatowskie	82,46	25	3,30
7.	Jawor Kolonia	199,05	47	4,24
8.	Jawor	172,30	34	5,07
9.	Julianów	83,68	33	2,54
10.	Konstantynów	199,29	47	4,24
11.	Marianka	91,04	32	2,85
12.	Małe Końskie	381,30	70	5,45
13.	Mikułowice	237,20	47	5,05
14.	Mniszków	616,57	152	4,06
15.	Obarzanków	66,83	28	2,39
16.	Olimpiów	163,79	47	3,48
17.	Owczary	149,59	55	2,72
18.	Duży Potok	185,32	64	2,90
19.	Prucheńsko Duże	286,87	82	3,50
20.	Prucheńsko Małe	168,91	60	2,82
21.	Radonia	364,76	112	3,26
22.	Stok	202,21	49	4,13
23.	Stoczki Duże	172,62	52	3,32
24.	Stoczki Małe	136,23	38	3,59
25.	Strzelce	405,85	157	2,59
26.	Świeciechów	307,25	117	2,63
27.	Syski	171,99	55	3,13
28.	Zajączków	314,64	65	4,84
29.	Zarzęcin	290,59	295	0,99
Obszar ogółem:		6853,40	2123	3,23

* jednostka obszarowa dla której Urząd Gminy prowadzi rejestr gospodarstw rolnych

Źródło:

1. Urząd Gminy Mniszków, stan na luty 2023 r.

⁸ Ze względu na sposób pozyskania danych, powierzchnia gospodarstw różni się od otrzymanej z ewidencji gruntów.

Tabela 14 – Liczba i wielkość indywidualnych gospodarstw rolnych w grupach obszarowych ⁹

L. p.	Jednostka obszarowa*	Pow. ogólna gospodarstw	Liczba gospodarstw ogółem	Średnia powierzchnia gospodarstwa	≤ 4,99 ha					5,00 – 9,99 ha					10,00 – 14,99 ha					15,00 – 39,99 ha					40 ha ≤				
					Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa	Suma powierzchni gospodarstw	Udział w powierzchni ogólnej gospodarstw	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa	Suma powierzchni gospodarstw	Udział w powierzchni ogólnej gospodarstw	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa	Suma powierzchni gospodarstw	Udział w powierzchni ogólnej gospodarstw	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa	Suma powierzchni gospodarstw	Udział w powierzchni ogólnej gospodarstw	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa	Suma powierzchni gospodarstw	Udział w powierzchni ogólnej gospodarstw
					liczba	%				liczba	%				liczba	%				liczba	%				liczba	%			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
1	Błogie Rządowe	487,39	107	4,56	68	63,6	3,10	210,89	43,3	33	30,8	6,32	208,68	42,8	6	5,6	11,3	67,82	13,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Nowe Błogie	122,55	32	3,83	25	78,1	2,38	59,51	48,6	6	18,8	7,53	45,18	36,9	-	-	-	-	-	1	3,1	17,86	17,86	14,6	-	-	-	-	-
3	Błogie Szlacheckie	149,60	41	3,65	33	80,5	2,27	74,86	50,0	5	12,2	6,75	33,76	22,6	2	4,9	12,87	25,74	17,2	1	2,4	15,24	15,24	10,2	-	-	-	-	-
4	Bukowiec nad Pilicą	329,76	105	3,14	89	84,8	2,31	205,20	62,2	13	12,4	6,28	81,66	24,8	1	1,0	10,89	10,89	3,3	2	1,9	16,01	32,01	9,7	-	-	-	-	-
5	Grabowa	313,76	75	4,18	53	70,7	2,21	117,07	37,3	16	21,3	7,16	114,50	36,5	5	6,7	11,7	58,50	18,6	1	1,3	23,69	23,69	7,6	-	-	-	-	-
6	Góry Trzebiatowskie	82,46	25	3,30	19	76,0	2,34	44,51	54,0	6	24,0	6,33	37,95	46,0	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Jawor Kolonia	199,05	47	4,24	32	68,1	2,88	92,11	46,3	14	29,8	6,83	95,66	48,1	1	2,1	11,28	11,28	5,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Jawor	172,30	34	5,07	24	70,6	2,80	67,13	39,0	6	17,6	6,36	38,18	22,2	2	5,9	13,56	27,11	15,7	2	5,9	19,94	39,88	23,1	-	-	-	-	-
9	Julianów	83,68	33	2,54	31	93,9	2,35	72,86	87,1	2	6,1	5,41	10,82	12,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Konstantynów	199,29	47	4,24	33	70,2	2,41	79,58	39,9	13	27,7	7,40	96,17	48,3	-	-	-	-	-	1	2,1	23,54	23,54	11,8	-	-	-	-	-
11	Marianka	91,04	32	2,85	28	87,5	2,40	67,06	73,7	4	12,5	6,00	23,98	26,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Małe Końskie	381,30	70	5,45	55	78,6	2,69	147,81	38,8	10	14,3	6,51	65,13	17,1	1	1,4	11,29	11,29	3,0	2	2,9	23,23	46,45	12,2	2	2,9	55,31	110,62	29,00
13	Mikułowice	237,20	47	5,05	29	61,7	2,65	76,77	32,4	13	27,7	7,30	94,91	40,0	4	8,5	12,36	49,45	20,8	1	2,1	16,07	16,07	6,8	-	-	-	-	-
14	Mniszków	616,57	152	4,06	133	87,5	2,94	390,97	63,4	13	8,6	7,23	93,94	15,2	3	2,0	12,2	36,59	5,9	2	1,3	17,77	35,54	5,8	1	0,7	59,53	59,53	9,7
15	Obarzanków	66,83	28	2,39	26	92,9	1,91	49,62	74,2	1	3,6	5,60	5,60	8,4	1	3,6	11,61	11,61	17,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Olimpiów	163,79	47	3,48	35	74,5	1,84	64,41	39,3	10	21,3	7,50	74,97	45,8	2	4,3	12,21	24,41	14,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Owczary	149,59	55	2,72	51	92,7	2,45	124,95	83,5	4	7,3	6,16	24,64	16,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Duży Potok	185,32	64	2,90	55	85,9	2,10	115,34	62,2	8	12,5	7,03	56,23	30,3	1	1,6	13,75	13,75	7,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Prucheńsko Duże	286,87	82	3,50	68	82,9	2,43	165,25	57,6	11	13,4	7,59	83,51	29,1	3	3,7	12,7	38,11	13,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Prucheńsko Małe	168,91	60	2,82	52	86,7	2,17	112,77	66,8	7	11,7	6,31	44,20	26,2	1	1,7	11,94	11,94	7,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Radonia	364,76	112	3,26	96	85,7	2,34	225,05	61,7	14	12,5	6,64	92,91	25,5	-	-	-	-	-	2	1,8	23,4	46,8	12,8	-	-	-	-	-
22	Stok	202,21	49	4,13	34	69,4	2,54	86,26	42,7	14	28,6	7,40	103,56	51,2	1	2,0	12,39	12,39	6,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Stoczki Duże	172,62	52	3,32	40	76,9	2,32	92,86	53,8	11	21,2	6,30	69,34	40,2	1	1,9	10,42	10,42	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Stoczki Małe	136,23	38	3,59	32	84,2	2,54	81,21	59,6	4	10,5	6,71	26,84	19,7	1	2,6	10,33	10,33	7,6	1	2,6	17,85	17,85	13,1	-	-	-	-	-
25	Strzelce	405,85	157	2,59	134	85,4	1,66	222,25	54,8	18	11,5	6,98	125,57	30,9	5	3,2	11,61	58,03	14,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Świeciechów	307,25	117	2,63	93	79,5	1,39	129,21	42,1	21	17,9	6,58	138,13	45,0	2	1,7	11,76	23,52	7,7	1	0,9	16,39	16,39	5,3	-	-	-	-	-
27	Syski	171,99	55	3,13	44	80,0	1,40	61,50	35,8	5	9,1	5,99	29,96	17,4	5	9,1	12,03	60,15	35,0	1	1,8	20,38	20,38	11,8	-	-	-	-	-
28	Zajączków	314,64	65	4,84	55	84,6	1,40	77,27	24,6	6	9,2	7,79	46,72	14,8	1	1,5	10,49	10,49	3,3	-	-	-	-	-	3	4,6	60,05	180,16	57,3
29	Zarzęcin	290,59	295	0,99	289	98,0	0,87	252,32	86,8	6	2,0	6,38	38,27	13,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gmina ogółem:		6853,40	2123	3,23	1756	82,7	2,03	3566,60	52,0	294	13,8	6,81	2000,97	29,2	49	2,3	11,91	583,82	8,5	18	0,8	19,54	351,7	5,1	6	0,3	58,39	350,31	5,1

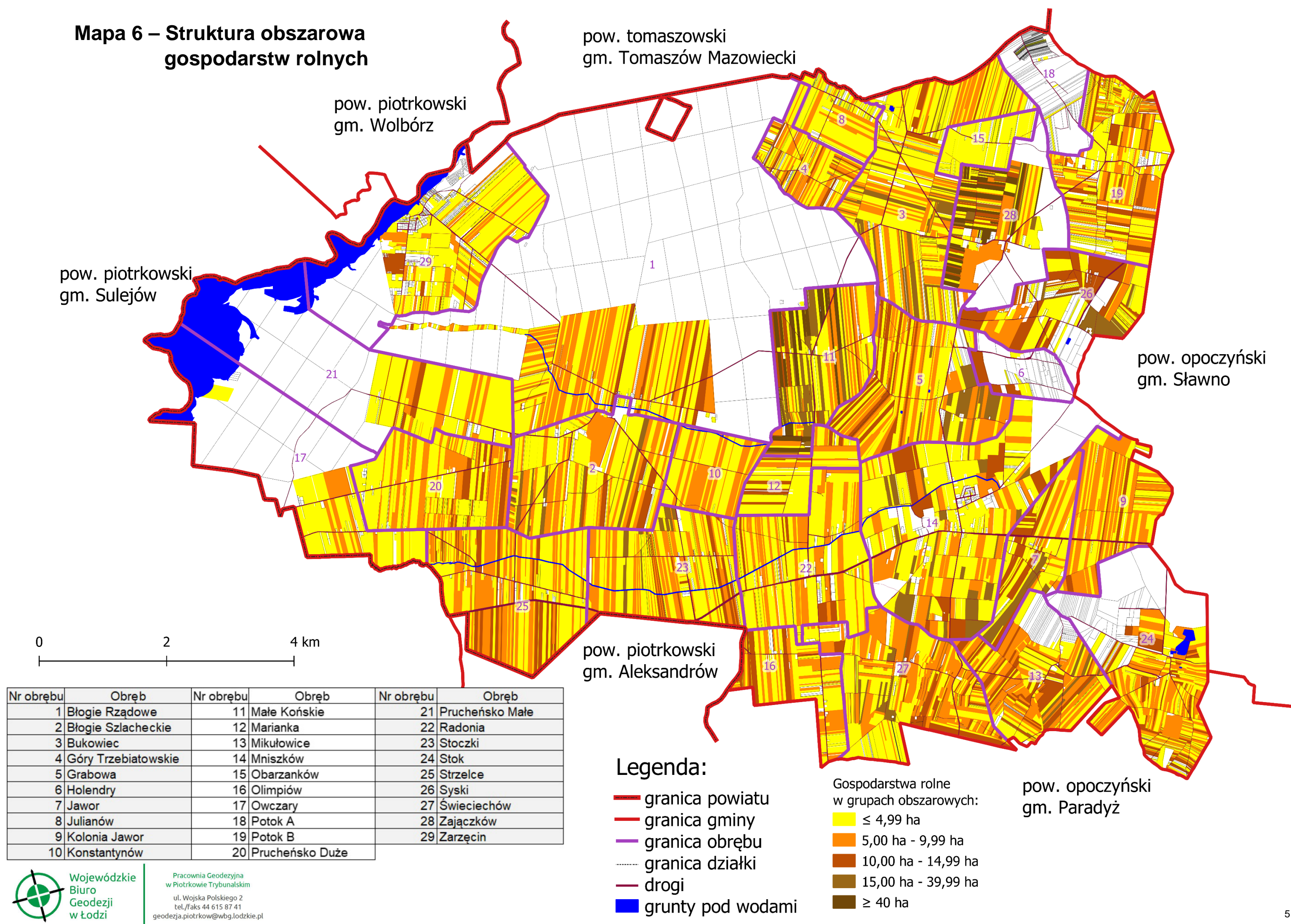
*jednostka obszarowa dla której Urząd Gminy prowadzi rejestr gospodarstw rolnych

Źródło:

1.Urząd Gminy Mniszków, stan na luty 2023 r.

⁹ Ze względu na sposób pozyskania danych, powierzchnia gospodarstw różni się od otrzymanej z ewidencji gruntów.

Mapa 6 – Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

4.5. Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach

W gminie Mniszków przeciętnie na jedno gospodarstwo rolne przypada 4,6 działki ewidencyjnej o średniej powierzchni 0,70 ha. Największe rozdrobnienie określone ilością działek w gospodarstwie występuje w dużych gospodarstwach rolnych, w grupie obszarowej powyżej 40 ha. Na jedno gospodarstwo przypada tutaj średnio 80,5 działki ewidencyjnej o średniej powierzchni 0,66 ha.

Najmniejszą średnią powierzchnią działek (0,59 ha) mają gospodarstwa najmniejsze (w grupie obszarowej do 4,99 ha). Największe działki (średnia 0,97 ha) występują w grupie obszarowej 5 – 9,99 ha. Rozdrobnienie gruntów ilustruje Tabela 15 oraz Mapa 7.

Fotografia 17 – Grunty rolne w obrębie Małe Końskie

Tabela 15 – Rozdrobnienie gruntów w grupach obszarowych

Nr obrębu	Obręb	Ogółem		w przedziałach obszarowych									
				0 – 4,99		5 – 9,99		10 – 14,99		15 – 39,99		40 <	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1	Błogie Rządowe	0,65	4,8	0,53	3,5	0,78	8,6	1,00	11,8	-	-	-	-
2	Błogie Szlacheckie	0,88	3,4	0,71	2,5	1,12	6,8	1,53	8,0	1,04	18,0	-	-
3	Bukowiec	0,61	4,5	0,55	3,3	0,72	9,3	1,96	6,0	0,61	31,0	-	-
4	Góry Trzebiatowskie	0,28	8,5	0,30	4,8	0,27	26,6	0,25	44,0	-	-	-	-
5	Grabowa	0,90	4,2	0,71	2,9	1,17	5,7	0,84	14,8	1,57	24,0	-	-
6	Holendry	1,57	2,6	0,81	1,8	2,47	6,0	-	-	-	-	-	-
7	Jawor	0,83	3,9	0,70	2,7	1,53	4,2	0,73	17,7	1,18	17,0	-	-
8	Julianów	0,39	4,7	0,33	4,5	0,81	7,0	-	-	-	-	-	-
9	Kolonia Jawor	0,91	4,1	0,69	2,8	1,17	6,1	0,78	13,5	-	-	-	-
10	Konstantynów	0,85	3,6	0,76	2,8	0,99	6,6	-	-	-	-	-	-
11	Małe Końskie	0,54	7,6	0,49	4,0	0,71	9,6	0,73	14,0	0,33	71,0	0,86	63,0
12	Marianka	0,69	3,8	0,72	3,0	0,54	11,0	0,84	16,0	-	-	-	-
13	Mikułowice	0,65	5,8	0,65	3,0	0,66	10,4	0,69	17,8	0,52	31,0	-	-
14	Mniszków	1,22	2,1	1,01	1,6	1,43	4,9	3,19	3,8	1,60	10,3	-	-
15	Obarzanków	0,52	3,4	0,52	3,4	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Olimpiów	0,72	3,5	0,66	2,4	0,79	9,0	0,89	12,5	-	-	-	-
17	Owczary	0,94	2,2	0,89	1,9	1,16	5,5	-	-	-	-	-	-
18	Potok A	0,33	3,3	0,33	3,3	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Potok B	0,33	7,9	0,28	5,8	0,34	20,5	0,87	14,3	-	-	-	-
20	Prucheńsko Duże	0,57	4,1	0,48	3,3	0,80	9,5	0,73	16,5	-	-	-	-
21	Prucheńsko Małe	0,98	2,7	0,87	2,5	2,19	2,9	0,84	16,0	-	-	-	-
22	Radonia	0,72	3,5	0,64	3,0	0,96	6,8	0,76	16,0	-	-	-	-
23	Stoczki	0,47	6,0	0,46	4,1	0,44	14,2	0,62	16,5	0,71	22,0	-	-
24	Stok	0,34	9,8	0,31	5,8	0,35	20,6	0,44	25,3	-	-	-	-
25	Strzelce	0,64	4,9	0,54	3,6	0,72	9,8	0,96	12,2	-	-	-	-
26	Syski	1,11	3,5	0,77	2,4	1,49	4,6	1,56	7,7	1,16	19,0	-	-
27	Świeciechów	0,58	4,8	0,56	2,8	0,57	11,9	0,57	21,3	0,76	29,0	-	-
28	Zajączków	0,52	6,8	0,44	3,4	1,13	6,3	0,27	45,0	0,52	29,0	0,45	98,0
29	Zarzęcin	0,49	4,3	0,42	3,9	0,83	7,1	0,90	12,0	-	-	-	-
Gmina ogółem:		0,70	4,6	0,59	3,3	0,97	9,3	0,95	16,6	0,91	27,4	0,66	80,5

a – średnia powierzchnia działki w gospodarstwie [ha]

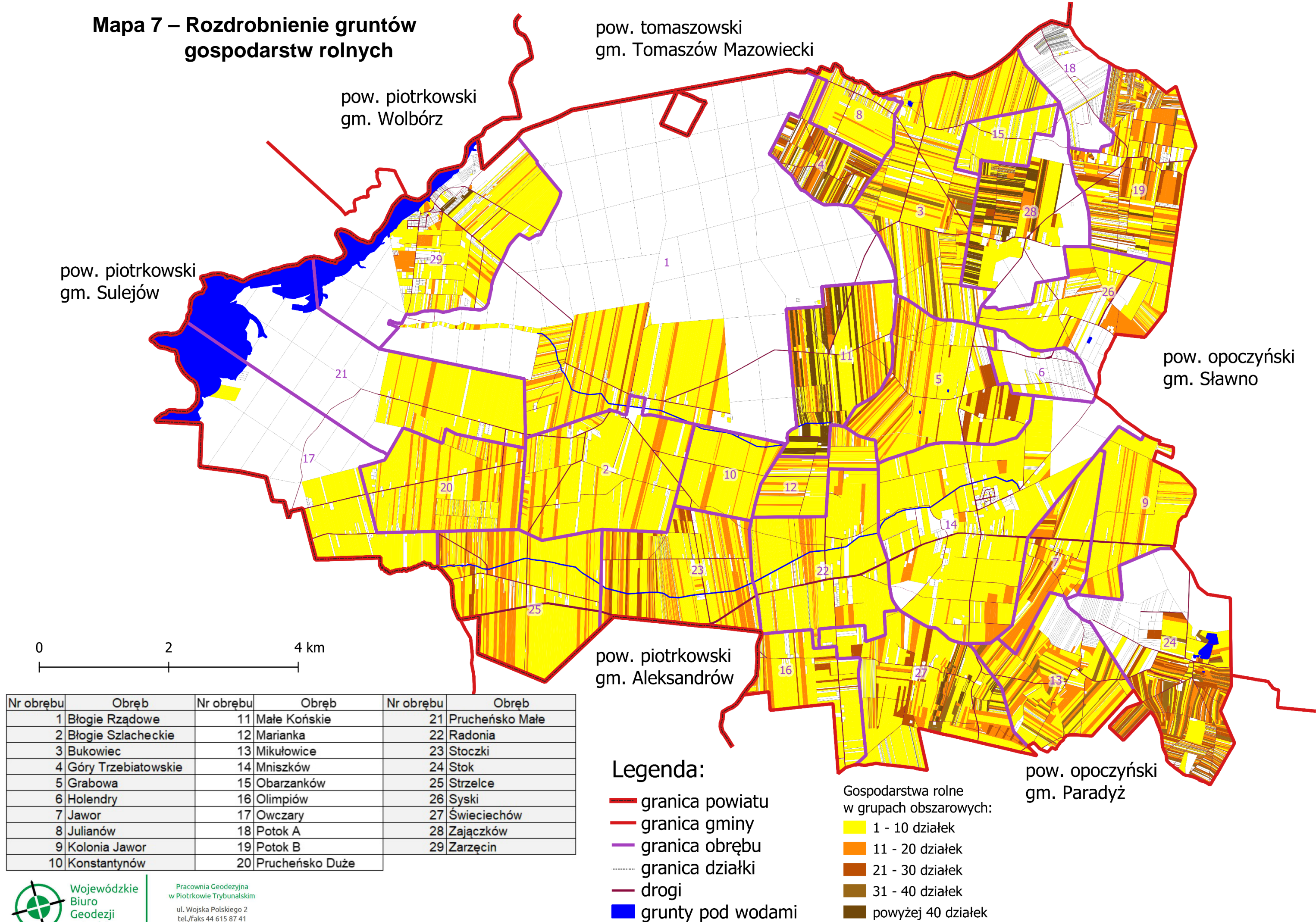
b – średnia liczba działek w gospodarstwie

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

2. Urząd Gminy Mniszków, stan na wrzesień 2023 r.

Mapa 7 – Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rolnych

4.6. Rozłóg gospodarstw

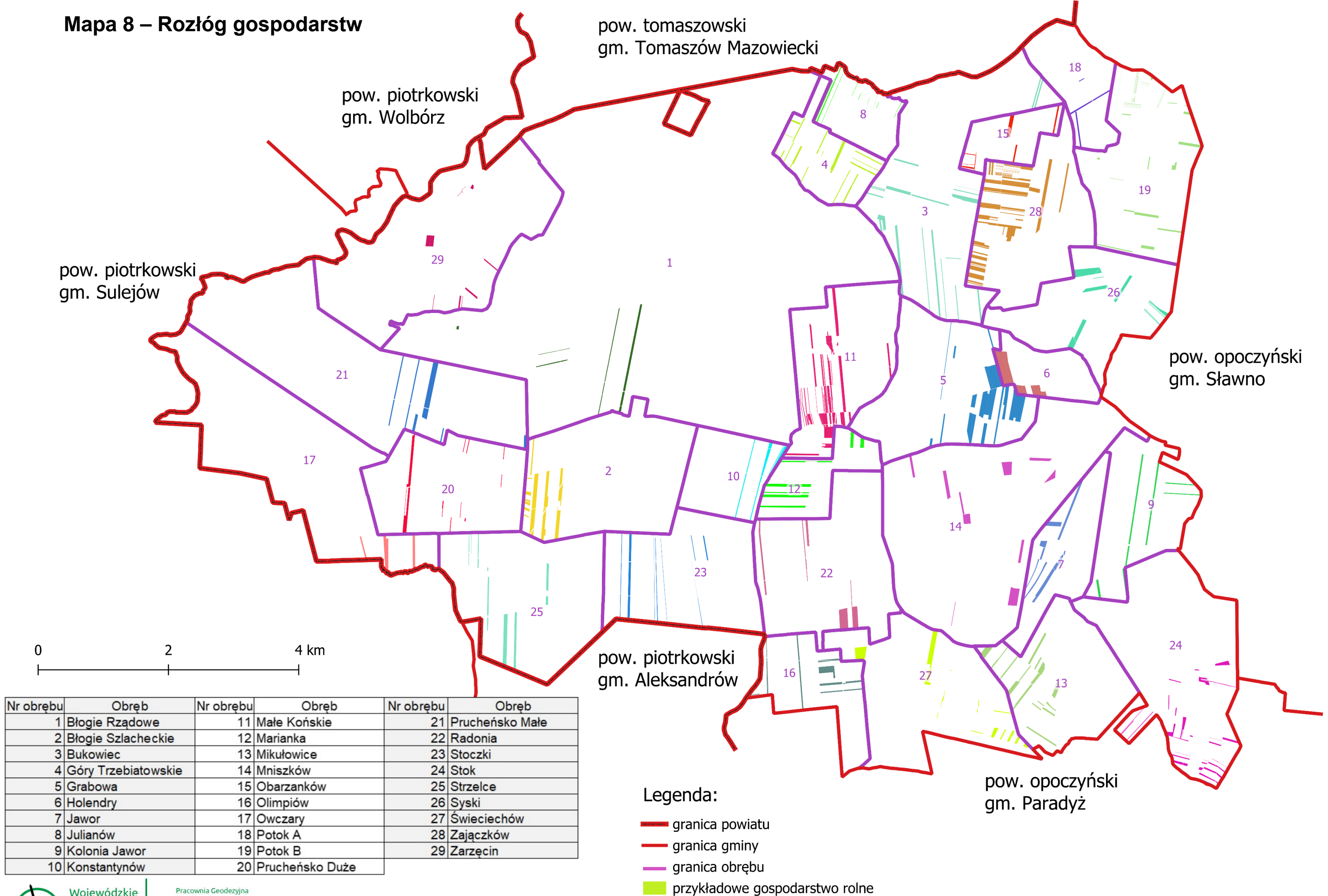
Rozłóg, czyli rozmieszczenie gruntów gospodarstwa rolnego w stosunku do siedliska, to istotny element wpływający na ekonomikę produkcji rolniczej. Od odległości pól od zabudowań zależą bowiem ponoszone koszty ekonomiczne związane z dojazdem do pól. Nie bez znaczenia pozostaje tu również system infrastruktury drogowej (drogi dojazdowe do pól) oraz jej parametry i stan techniczny.

W kilku obrębach analizowanego terenu gospodarstwa rolne cechuje duże rozdrobnienie i rozproszenie tworzących je działek. Uwarunkowane jest to stosunkami prawno-historycznymi, społeczno-ekonomicznymi i demograficznymi.

Na badanym terenie dość licznie występują gospodarstwa o stosunkowo niewielkiej powierzchni (<10 ha) i dużej ilości działek ewidencyjnych (w obrębie Stok jest to ponad 9 działek). W przypadku gospodarstw dużych, ta liczba w skrajnych przypadkach sięga nawet 98 działek w jednym gospodarstwie.

Racjonalizacja rozłogu gospodarstw możliwa jest poprzez scalenia gruntów, co prowadzi do zwiększania efektywności produkcji rolnej. Scalenia umożliwiają również realizację szeregu działań inwestycyjnych w przestrzeni rolniczej, kształtowanie krajobrazu i ochronę przyrody oraz pozyskanie terenów pod inwestycje infrastrukturalne (mała retencja, infrastruktura liniowa). Rozłóg wybranych gospodarstw ilustruje Mapa 8.

Mapa 8 – Rozłóg gospodarstw

4.7. Grunty różniczan

W ramach opracowania przeanalizowano stan posiadania gruntów przez tzw. różniczan, czyli osoby posiadające grunty poza obrębem swojego zamieszkania. Duży odsetek różniczan nasila zły wpływ rozdrobnienia działek na użytkowanie gruntów. Różniczan posiadają 6333 działek ewidencyjnych (39,5% ogólnej liczby działek) o powierzchni 3423,12 ha, co stanowi 27,6% ogólnej powierzchni gminy Mniszków. Największy udział gruntów różniczan znajduje się w obrębie Konstantynów (100 działek) tj. 50,5% działek ewidencyjnych obrębu i 53,4% ogólnej powierzchni obrębu (87,74 ha).

Grunty różniczan potencjalnie mogą stać się przedmiotem sprzedaży bądź dzierżaw na rzecz rolników planujących powiększenie swojego gospodarstwa. Rozmieszczenie działek różniczan ilustruje Tabela 16 oraz Mapa 9.

Największy udział gruntów będących w posiadaniu osób zamieszkałych poza terenem gminy Mniszków mają duże ośrodki miejskie województwa łódzkiego oraz miejscowości z przyległych gmin. Najwięcej właścicieli spoza gminy (310 osób) zamieszkuje w stolicy powiatu tomaszowskiego. Posiadają oni 735 działki o łącznej powierzchni 359,43 ha. Tomaszów Mazowiecki, Piotrków Trybunalski (306,58 ha), Sulejów (192,14 ha), Łódź (190,07 ha) oraz Opoczno (104,00 ha) to miasta, które ze względu na swoje funkcje, tj. administracyjną, usługowo-przemysłową, naukową, znajdują się w czołówce udziałów różniczan. Duży odsetek gruntów znajduje się w posiadaniu osób zamieszkałych w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Mniszków. Mieszkańcy gminy Sławno posiadają 241,64 ha, gminy Paradyż – 119,69 ha, gminy Tomaszów Mazowiecki – 118,87 ha gruntów. Zauważalny jest również duży udział różniczan zamieszkałych na Górnym Śląsku. Są to prawdopodobnie osoby, które ze względu na brak obiecujących perspektyw i małych zarobków na wsi wyemigrowały do Górnośląskiego Ośrodka Przemysłowego w poszukiwaniu pracy. Zestawienie miejscowości ze względu na udział w gruntach różniczan ilustruje Tabela 17.

Tabela 16 – Grunty różniczan

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Liczba działek w obrębie	Działki różniczan			
				Liczba działek	% działek obrębu	Powierzchnia [ha]	% powierzchni obrębu
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	Błogie Rządowe	2434,11	911	303	33,3	142,65	5,9
2	Błogie Szlacheckie	432,56	540	298	55,2	223,76	51,7
3	Bukowiec	564,13	961	448	46,6	243,04	43,1
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	573	196	34,2	53,48	35,3
5	Grabowa	409,49	511	203	39,7	184,40	45,0
6	Holendry	110,41	94	10	10,6	18,13	16,4
7	Jawor	191,90	255	96	37,6	76,90	40,1
8	Julianów	119,62	373	171	45,8	58,04	48,5
9	Kolonia Jawor	263,31	302	95	31,5	66,82	25,4
10	Konstantynów	164,23	198	100	50,5	87,74	53,4
11	Małe Końskie	328,57	629	138	21,9	70,53	21,5
12	Marianka	135,65	210	84	40,0	58,79	43,3
13	Mikułowice	327,02	491	131	26,7	88,80	27,2
14	Mniszków	798,92	748	261	34,9	290,89	36,4
15	Obarzanków	99,26	204	99	48,5	52,70	53,1
16	Olimpiów	198,28	309	155	50,2	85,20	43,0
17	Owczary	600,76	264	115	43,6	81,56	13,6
18	Potok A	161,95	232	19	8,2	6,86	4,2
19	Potok B	387,83	1247	396	31,8	160,57	41,4
20	Prucheńsko Duże	330,11	626	320	51,1	132,20	40,0
21	Prucheńsko Małe	698,52	291	143	49,1	127,73	18,3
22	Radonia	420,66	664	281	42,3	167,40	39,8
23	Stoczki	372,91	823	239	29,0	89,25	23,9
24	Stok	519,43	988	265	26,8	79,20	15,2
25	Strzelce	444,21	742	277	37,3	180,08	40,5
26	Syski	317,09	313	133	42,5	133,93	42,2
27	Świeciechów	422,23	779	343	44,0	211,80	50,2
28	Zajączków	366,70	454	120	26,4	65,45	17,8
29	Zarzęcin	614,96	1304	894	68,6	185,23	30,1
Gmina ogółem:		12386,46	16036	6333	39,5	3423,12	27,6

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

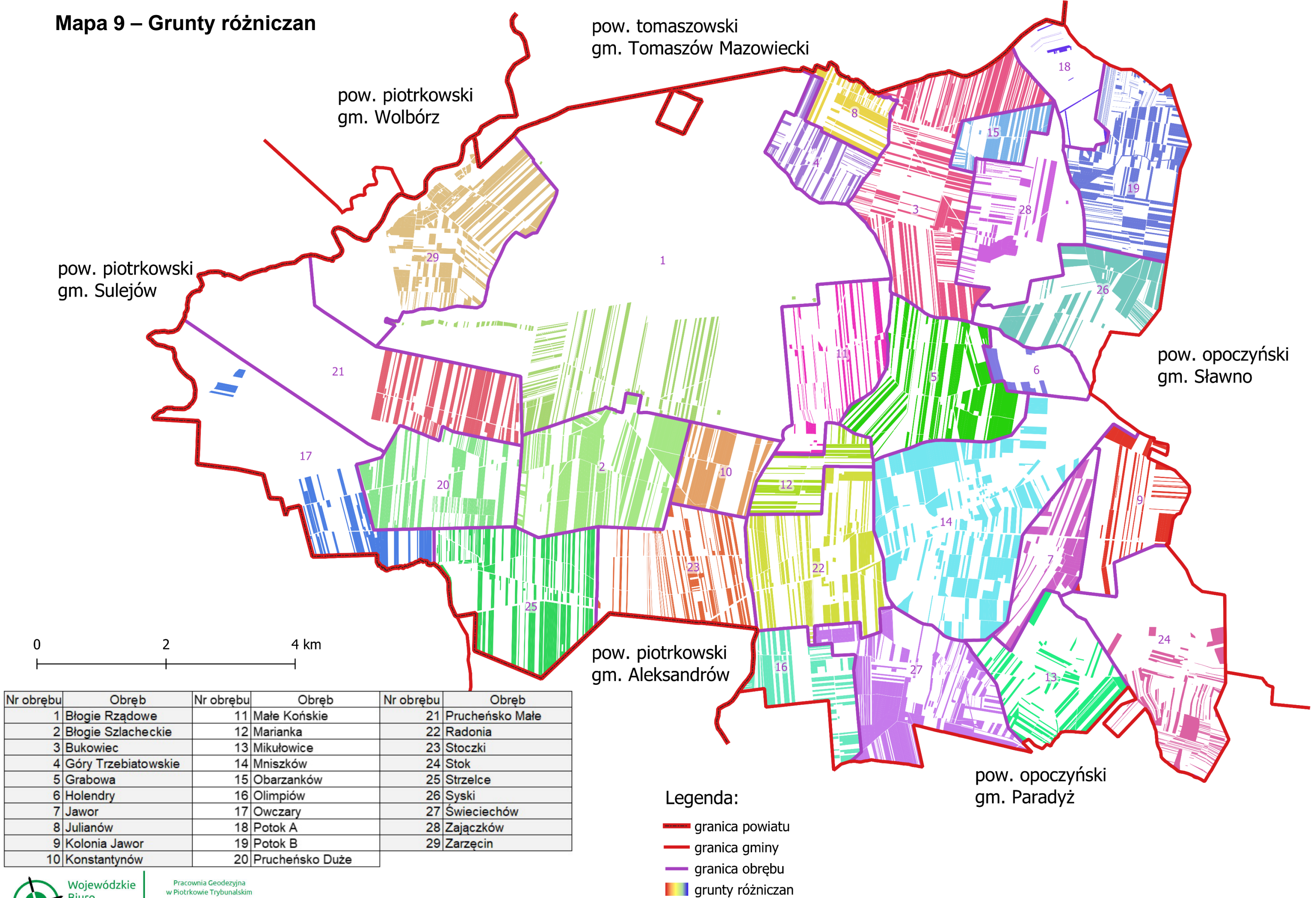
Tabela 17 – Udział gruntów różniczan spoza terenu gminy Mniszków

Lp.	Powierzchnia działek różniczan badanego obszaru [ha]	Ogólna liczba działek różniczan badanego obszaru	Miasto/Gmina	Liczba właścicieli	Liczba działek	% działek różniczan badanego obszaru	Powierzchnia działek [ha]	% udział w pow. działek różniczan badanego obszaru
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	3423,12	6333	Tomaszów Mazowiecki	310	735	11,6	359,43	10,5
2			Piotrków Trybunalski	296	685	10,8	306,58	9,0
3			Gmina Sławno	103	370	5,8	241,64	7,1
4			Sulejów	151	292	4,6	192,14	5,6
5			Łódź	391	534	8,5	190,07	5,6
6			Gmina Paradyż	73	227	3,6	119,69	3,5
7			Gmina Tomaszów Mazowiecki	87	248	3,9	118,87	3,5
8			Opoczno	82	184	2,9	104,00	3,0
9			Warszawa	62	133	2,1	71,35	2,1
10			Gmina Sulejów	51	102	1,6	57,41	1,7
11			Bełchatów	98	147	2,3	53,90	1,6
12			Gmina Aleksandrów	29	87	1,4	50,04	1,5
13			Zabrze	19	65	1,0	30,34	0,9
14			Bytom	21	32	0,5	21,56	0,6
15			Gmina Ujazd	9	31	0,5	18,65	0,5
16			Rzgów	9	120	1,9	13,78	0,4
17			Gmina Żarnów	5	8	0,1	12,54	0,4
18			Gliwice	18	64	1,0	12,00	0,4
19			Pruszków	6	23	0,4	11,33	0,3
20			Gmina Lubochnia	10	26	0,4	10,85	0,3
21			Gmina Opoczno	8	20	0,3	10,22	0,3
22			Gmina Moszczenica	7	32	0,5	10,17	0,3
23			Pozostałe	3014	2168	34,3	1406,56	40,9

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 9 – Grunty różniczan

Wojewódzkie
Biuro
Geodezji
w Łodzi

Pracownia Geodezyjna
w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Wojska Polskiego 2
tel./faks 44 615 87 41
geodezja.piotrkow@wbglodzkie.pl

4.8. Grunty w dobrej kulturze rolnej

Zgodnie z zapisami Krajowego Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, warunkowość uzyskania dopłat dla rolników jest uzależniona od tego, czy w gospodarstwie spełnione zostanie szereg norm. Obecnie każdy rolnik ubiegający się o środki unijne w ramach dopłat bezpośrednich musi spełniać normy Dobrej Kultury Rolnej.

W gminie Mniszków w 2022 r. do dopłat bezpośrednich zgłoszone zostało 5409,44 ha, co stanowi 43,7% ogólnej powierzchni gminy. Największy udział gruntów w dobrej kulturze rolnej znajduje się w obrębach: Mikułowice (87,5%), Konstantynów (84,7%), Jawor (79,1%). Obręby, na których znajdują się grunty we władaniu Lasów Państwowych oraz wykorzystywane w celach produkcyjno-usługowych i eksploatacyjnych zajmują ostatnie pozycje w rankingu pod względem udziału gruntów w dobrej kulturze rolnej. Są to: Owczary (15,0%), Błogie Rządowe (16,5%), Prucheńsko Małe (18,6%). W obrębie Potok A nie zgłoszono gruntów w dobrej kulturze rolnej.

Udział gruntów w dobrej kulturze rolnej w poszczególnych obrębach gminy przedstawia Tabela 18. Na Mapie 10 zilustrowano grunty w dobrej kulturze rolnej na tle gruntów zabudowanych i zalesionych.

Fotografia 18 – grunty rolne w obrębie Syski

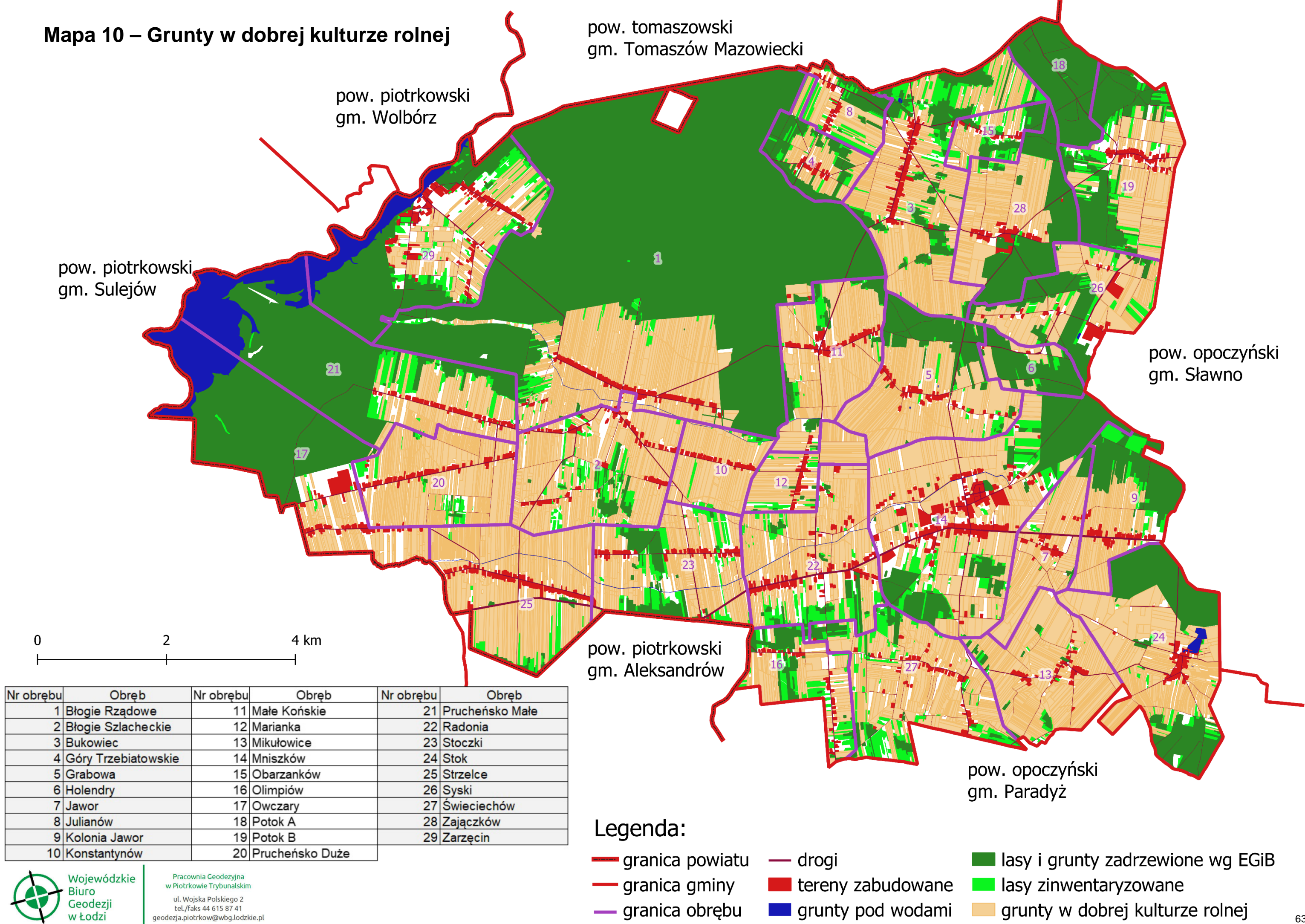
Tabela 18 – Grunty w dobrej kulturze rolnej

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	Grunty w dobrej kulturze rolnej [ha]	% udział w powierzchni obrębu
1.	2.	3.	4.	5.
1	Błogie Rządowe	2434,11	401,97	16,5
2	Błogie Szlacheckie	432,56	289,61	67,0
3	Bukowiec	564,13	340,74	60,4
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	58,56	38,6
5	Grabowa	409,49	265,9	64,9
6	Holendry	110,41	26,34	23,9
7	Jawor	191,90	151,72	79,1
8	Julianów	119,62	53,66	44,9
9	Kolonia Jawor	263,31	134,75	51,2
10	Konstantynów	164,23	139,06	84,7
11	Małe Końskie	328,57	236,81	72,1
12	Marianka	135,65	96,93	71,5
13	Mikułowice	327,02	286,04	87,5
14	Mniszków	798,92	399,67	50,0
15	Obarzanków	99,26	31,19	31,4
16	Olimpiów	198,28	85,01	42,9
17	Owczary	600,76	89,89	15,0
18	Potok A	161,95	-	-
19	Potok B	387,83	157,09	40,5
20	Prucheńsko Duże	330,11	250,85	76,0
21	Prucheńsko Małe	698,52	129,65	18,6
22	Radonia	420,66	248,47	59,1
23	Stoczki	372,91	194,51	52,2
24	Stok	519,43	269,89	52,0
25	Strzelce	444,21	341,53	76,9
26	Syski	317,09	167,74	52,9
27	Świeciechów	422,23	253,96	60,1
28	Zajączków	366,70	169,95	46,3
29	Zarzęcín	614,96	137,95	22,4
Gmina ogółem:		12386,46	5409,44	43,7

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – obliczenia własne

Mapa 10 – Grunty w dobrej kulturze rolnej

5. Produkcja rolnicza

5.1. Produkcja roślinna

Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że największy udział w zadeklarowanych powierzchniach upraw ma pszenżyto ozime (926,83 ha), żyto (671,70 ha) oraz mieszanki zbożowe jare (544,58 ha). Stanowi to ponad 50 % powierzchni upraw w gminie. Niezbyt korzystne warunki glebowe w tym obszarze warunkują kierunek upraw na rośliny mniej wymagające. Powierzchnie poszczególnych upraw oraz ich procentowy udział w ogólnej powierzchni upraw na terenie gminy prezentuje Tabela 19 oraz Wykres 8.

Wykres 8 – Powierzchnia upraw

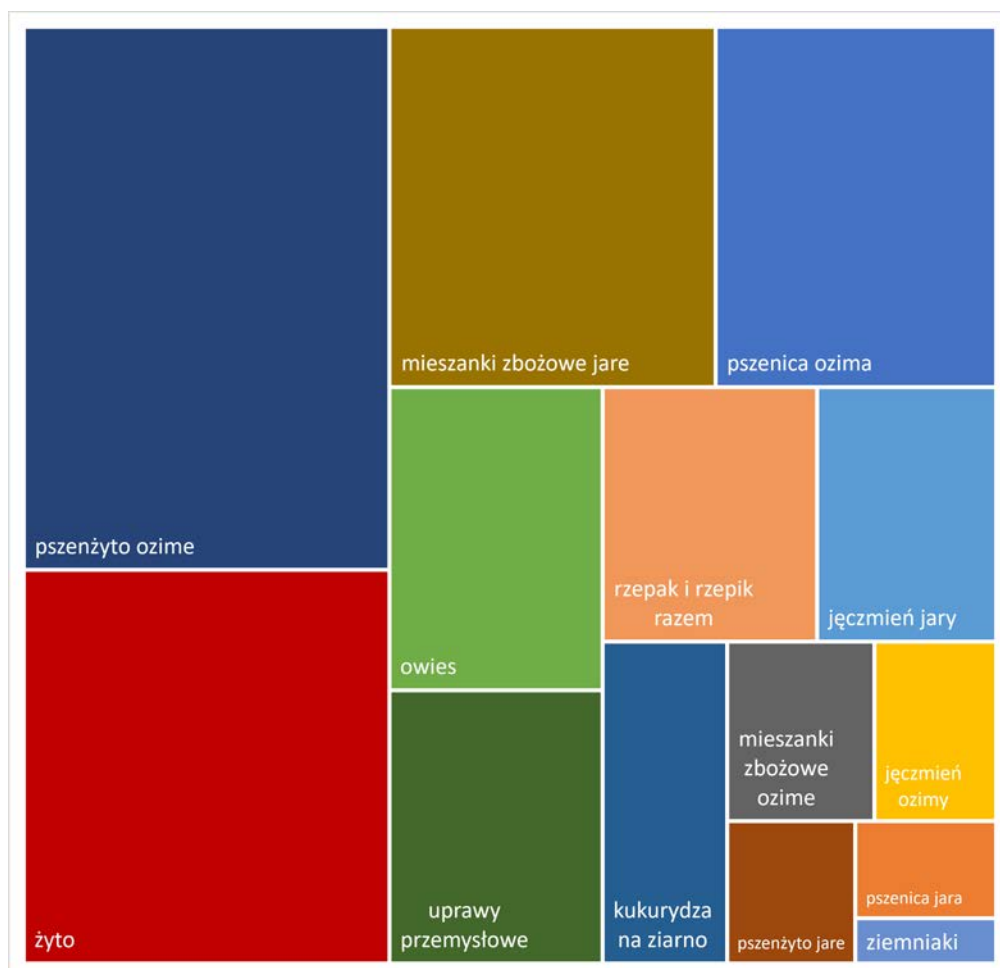

Tabela 19 – Powierzchnia upraw

Lp.	Uprawa	PSR 2010		wskaźnik zmiany	PSR 2020	
		powierzchnia			powierzchnia	
		ha	%	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	pszenica ozima	82,81	2,1	+465,9	468,60	11,1
2.	pszenica jara	28,12	0,7	+128,2	64,17	1,5
3.	żyto	1126,73	28,3	-40,4	671,70	15,8
4.	jęczmień ozimy	46,39	1,2	+118,8	101,49	2,4
5.	jęczmień jary	90,53	2,3	+133,9	211,75	5,0
6.	owies	273,85	6,9	+9,6	300,12	7,1
7.	pszenżyto ozime	761,98	19,1	+21,6	926,83	21,8
8.	pszenżyto jare	106,65	2,7	-22,2	83,02	2,0
9.	mieszanki zbożowe ozime	102,89	2,6	+21,3	124,80	2,9
10.	mieszanki zbożowe jare	1024,83	25,7	-46,9	544,58	12,9
11.	kukurydza na ziarno	18,12	0,5	+925,6	185,83	4,4
12.	uprawy przemysłowe	116,02	2,9	+134,5	272,11	6,4
13.	ziemniaki	89,38	2,2	-68,7	27,99	0,7
14.	rzepak i rzepik razem	112,05	2,8	+126,2	253,44	6,0
Razem:		3980,35	100,0	+6,4	4236,43	100,0

Źródło:

1. Główny Urząd Statystyczny

Fotografia 19 – Sianokosy w obrębie Błogie Szlacheckie

5.2. Produkcja zwierzęca

Z udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny danych PSR 2020 wynika, że w 2020 roku pogłowie drobiu w gminie Mniszków wynosiło 133 614 szt. i było znacząco wyższe od średniej w gminach powiatu – 30 973 szt.. W porównaniu do Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku jest to niespełna ośmiokrotny przyrost. W przypadku pogłowia trzody chlewnej, gmina również wyróżnia się wartością ponad średnią w powiecie. W 2020 roku pogłowie trzody chlewnej wynosiło 4 976 szt. (średnia w gminach powiatu: 1 327 szt.). Spowodowane jest to pojawieniem się na terenie gminy gospodarstw wyspecjalizowanych w hodowli. Pogłowie bydła w gminie wynosi 1 669 szt. (średnia w gminach powiatu: 2 265 szt.). Pogłowie zwierząt hodowlanych przedstawia Tabela 20 oraz Wykres 9.

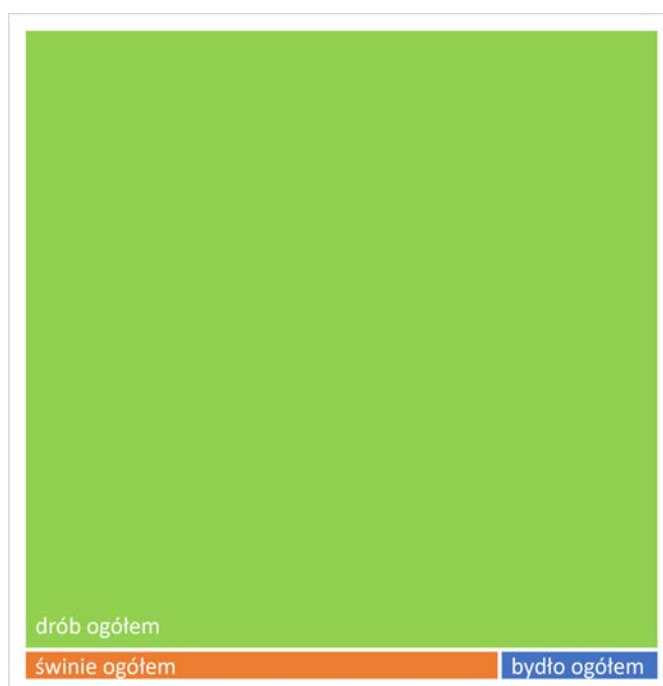
Tabela 20 – Pogłowie zwierząt hodowlanych

Lp.	Rodzaj	PSR 2010		wskaźnik zmiany	PSR 2020	
		ilość			ilość	
		szt.	%	%	szt.	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	bydło krowy	1 132	4,0	-32,0	770	0,5
2.	bydło ogółem	1 833	6,5	-8,9	1 669	1,2
3.	trzoda chlewna lochy	599	2,1	-48,2	310	0,2
4.	świnie ogółem	11 320	39,9	-56	4 976	3,5
5.	drób kurzy ogółem	12 423	43,8	+965,5	132 373	94,4
6.	drób ogółem	15 205	53,6	+778,8	133 614	95,3
Razem:		28358	100,0	+394,6	140259	100,0

Źródło:

1. Główny Urząd Statystyczny

Wykres 9 – Poglówie zwierząt hodowlanych

Fotografia 20 – Hodowla drobiu w obrębie Syski

6. Infrastruktura techniczna rolniczej przestrzeni produkcyjnej

6.1. Drogi transportu rolnego

Długość istniejących dróg transportu rolnego, zgodnie z inwentaryzacją wykonaną w lipcu 2023 roku wynosi 288,15 km. W trakcie inwentaryzacji stwierdzono, że 8,43 km dróg ewidencyjnych nie istnieje w terenie (zostały zaorane lub tworzą zarośnięte krzewami i drzewami nieprzejezdne pasy). Stanowią one 2,9% długości wszystkich dróg. Inwentaryzacja wykazała 13,63 km dróg istniejących w terenie, a nieujętych w ewidencji gruntów i budynków, co stanowi 4,7% długości wszystkich dróg. Wynika z tego, że sieć dróg ewidencyjnych nie zaspokaja w pełni potrzeb użytkowników gruntów rolnych.

Obliczono dwa wskaźniki gęstości dróg uwzględniając stan faktyczny odniesiony do powierzchni ogólnej gminy oraz bez kompleksów leśnych administrowanych przez PGL Lasy Państwowe. Gęstość dróg wynosi odpowiednio dla pierwszego kryterium 2,33 km na 100 ha oraz dla drugiego 3,21 km na 100 ha. Największa gęstość sieci dróg liczona do powierzchni ogólnej występuje w obrębach: Potok B (4,84 km/100 ha), Góry Trzebiatowskie (4,60 km/100 ha), Syski (4,13 km/100 ha) natomiast najmniejsza gęstość występuje w obrębach: Błogie Rządowe (0,54 km/100 ha), Prucheńsko Małe (0,60 km/100 ha), Owczary (0,78 km/100 ha). Największa gęstość sieci dróg liczona bez powierzchni PGL do powierzchni ogólnej występuje w obrębach: Potok A (52,57 km/100 ha), Holendry (5,27 km/100 ha), Potok B (5,16 km/100 ha), a najmniejsza dla obrębów: Prucheńsko Małe (1,11 km/100 ha), Owczary (1,67 km/100 ha), Konstantynów (1,82 km/100 ha). Stan dróg w gminie Mniszków ilustruje Tabela 21 oraz Mapa 11.

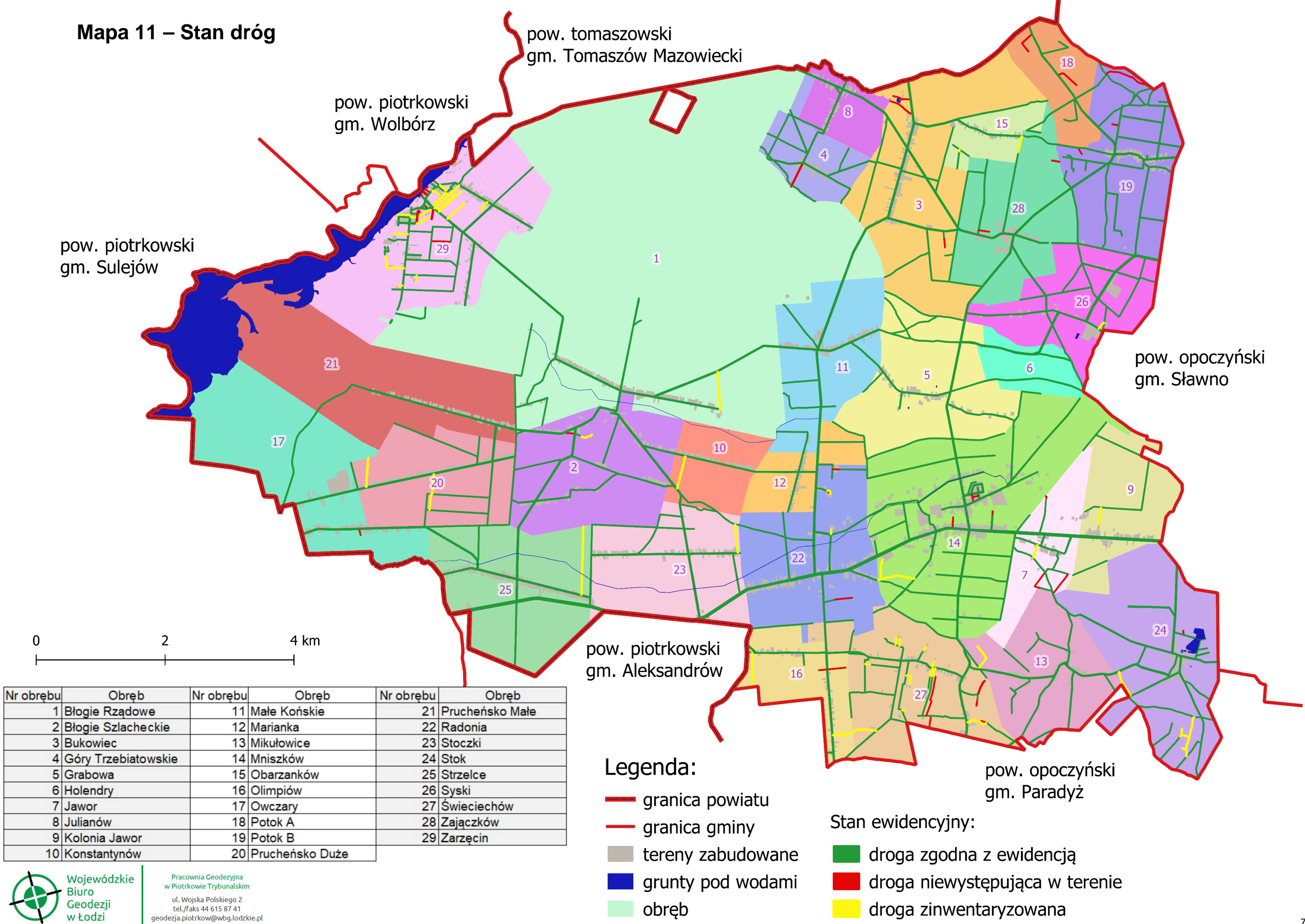
Tabela 21 – Drogi transportu rolnego

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu	Powierzchnia obrębu bez gruntów PGL	Długość dróg wg ewidencji gruntów i budynków	Drogi nieistniejące w terenie	Drogi zinwentaryzowane	Długość dróg (stan faktyczny)	Gęstość dróg	Gęstość dróg bez gruntów PGL
		[ha]	[ha]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km/100ha]	[km/100ha]
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	Błogie Rządowe	2434,11	495,95	13,25	0,00	0,00	13,25	0,54	2,67
2	Błogie Szlacheckie	432,56	432,56	13,51	0,15	0,19	13,55	3,13	3,13
3	Bukowiec	564,13	559,96	15,94	0,83	0,20	15,31	2,71	2,73
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	136,40	7,39	0,41	0,00	6,98	4,60	5,12
5	Grabowa	409,49	393,28	10,53	0,00	0,00	10,53	2,57	2,68
6	Holendry	110,41	57,33	3,02	0,00	0,00	3,02	2,74	5,27
7	Jawor	191,9	191,90	5,50	0,80	0,21	4,91	2,56	2,56
8	Julianów	119,62	114,71	3,07	0,00	0,00	3,07	2,57	2,68
9	Kolonia Jawor	263,31	259,82	4,85	0,04	0,27	5,08	1,93	1,96
10	Konstantynów	164,23	164,23	2,46	0,00	0,53	2,99	1,82	1,82
11	Małe Końskie	328,57	324,86	7,72	0,00	0,00	7,72	2,35	2,38
12	Marianka	135,65	135,65	4,51	0,00	0,00	4,51	3,32	3,32
13	Mikułowice	327,02	327,02	9,03	0,00	0,42	9,45	2,89	2,89
14	Mniszków	798,92	689,93	30,04	0,46	0,76	30,34	3,80	4,40
15	Obarzanków	99,26	97,80	2,20	0,00	0,04	2,24	2,26	2,29
16	Olimpiów	198,28	195,66	5,37	0,40	0,87	5,84	2,95	2,98
17	Owczary	600,76	279,57	4,77	0,10	0,00	4,67	0,78	1,67
18	Potok A	161,95	10,12	6,02	0,73	0,03	5,32	3,28	52,57
19	Potok B	387,83	363,75	19,75	0,98	0,00	18,77	4,84	5,16
20	Prucheńsko Duże	330,11	330,11	7,88	0,00	1,03	8,91	2,70	2,70
21	Prucheńsko Małe	698,52	378,56	4,22	0,00	0,00	4,22	0,60	1,11
22	Radonia	420,66	420,57	11,09	0,42	0,17	10,84	2,58	2,58
23	Stoczki	372,91	372,04	9,98	0,00	0,45	10,43	2,80	2,80
24	Stok	519,43	399,85	14,67	0,07	1,40	16,00	3,08	4,00
25	Strzelce	444,21	444,21	10,85	0,00	1,07	11,92	2,68	2,68
26	Syski	317,09	288,06	12,96	0,00	0,13	13,09	4,13	4,54
27	Świeciechów	422,23	418,12	15,46	1,66	1,65	15,45	3,66	3,70
28	Zajączków	366,7	212,62	9,41	0,17	0,00	9,24	2,52	4,35
29	Zarzęcin	614,96	481,50	17,50	1,21	4,21	20,50	3,33	4,26
Obszar ogółem:		12386,46	8976,14	282,95	8,43	13,63	288,15	2,33	3,21

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Inwentaryzacja – obliczenia własne

Mapa 11 – Stan dróg

6.2. Działki bez dostępu do drogi publicznej

Spośród 16036 działek ewidencyjnych wchodzących w obszar gminy Mniszków, 1450 nie posiada dostępu do drogi publicznej. Działki te stanowią 9% wszystkich działek obszaru i obejmują powierzchnię 550,29 ha, tj. 4,4% powierzchni ogólnej obszaru opracowania. Dane dotyczące działek bez dostępu do drogi w gminie prezentuje Tabela 22 oraz Mapa 12.

Analizę przylegania do drogi publicznej wykonano w oparciu o dane pozyskane z ewidencji gruntów i budynków. Wskazano działki, które nie przylegają do gruntu posiadającego w ewidencji status drogi. Przykładowe działki przedstawia Rysunek 6.

**Rysunek 6 – Działki bez dostępu do drogi w obrębie Błogie Rządowe
(opracowanie własne)**

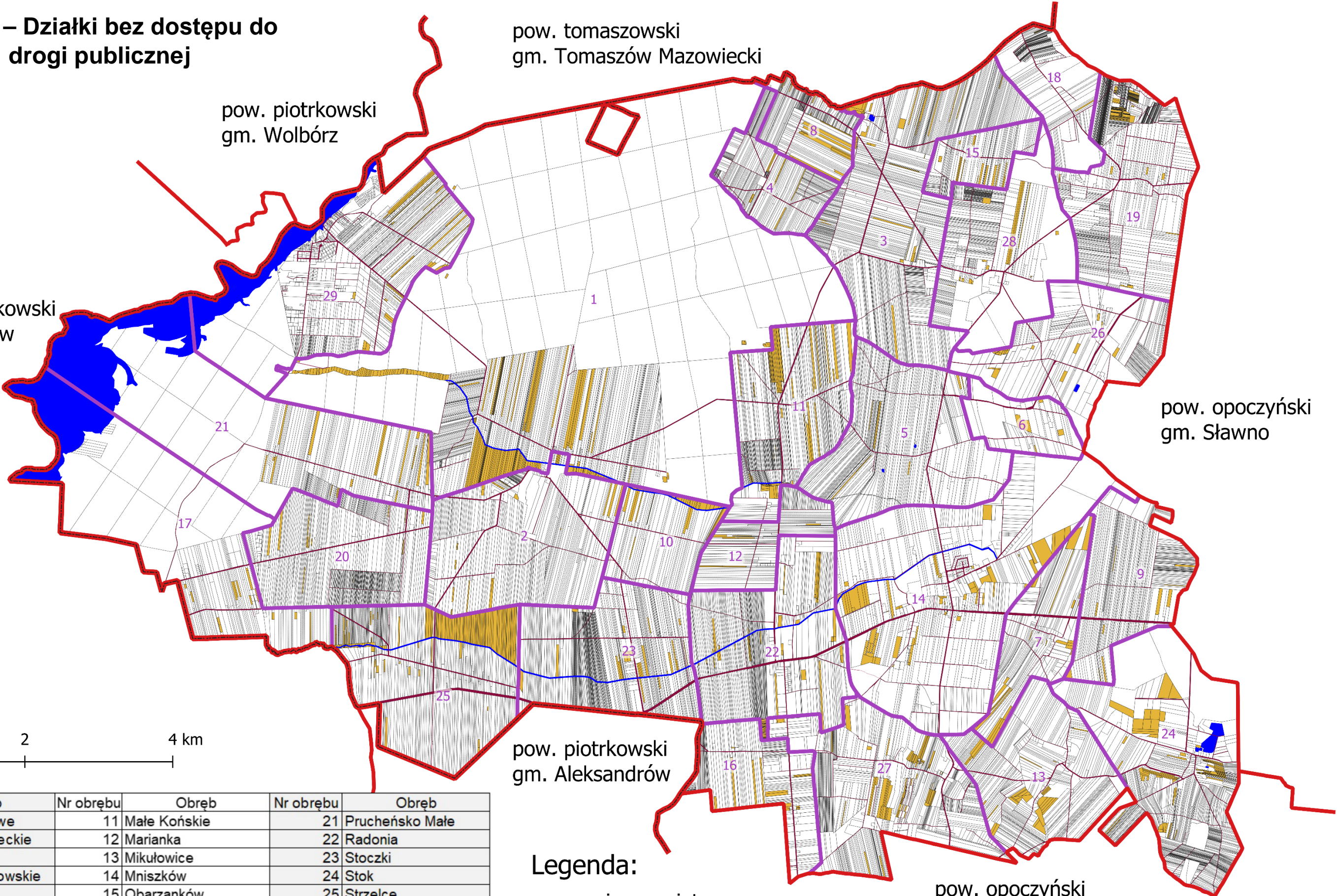
Tabela 22 – Działki bez dostępu do drogi publicznej

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu	Liczba działek ewidencyjnych	Powierzchnia i liczba działek bez dostępu do drogi publicznej			
		ha	szt.	liczba działek	udział w obrębie	powierzchnia	udział w obrębie
				szt.	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	Błogie Rządowe	2434,11	911	234	25,7	100,03	4,1
2	Błogie Szlacheckie	432,56	540	31	5,7	8,95	2,1
3	Bukowiec	564,13	961	57	5,9	18,46	3,3
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	573	20	3,5	3,33	2,2
5	Grabowa	409,49	511	8	1,6	4,04	1,0
6	Holendry	110,41	94	4	4,3	3,84	3,5
7	Jawor	191,90	255	30	11,8	20,43	10,6
8	Julianów	119,62	373	29	7,8	15,38	12,9
9	Kolonia Jawor	263,31	302	13	4,3	6,80	2,6
10	Konstantynów	164,23	198	66	33,3	19,29	11,7
11	Małe Końskie	328,57	629	109	17,3	37,1	11,3
12	Marianka	135,65	210	9	4,3	3,37	2,5
13	Mikułowice	327,02	491	38	7,7	16,81	5,1
14	Mniszków	798,92	748	69	9,2	47,78	6,0
15	Obarzanków	99,26	204	17	8,3	6,02	6,1
16	Olimpiów	198,28	309	24	7,8	9,76	4,9
17	Owczary	600,76	264	15	5,7	5,64	0,9
18	Potok A	161,95	232	6	2,6	0,85	0,5
19	Potok B	387,83	1247	109	8,7	9,75	2,5
20	Prucheńsko Duże	330,11	626	16	2,6	5,43	1,6
21	Prucheńsko Małe	698,52	291	20	6,9	15,50	2,2
22	Radonia	420,66	664	81	12,2	19,50	4,6
23	Stoczki	372,91	823	32	3,9	12,21	3,3
24	Stok	519,43	988	84	8,5	34,71	6,7
25	Strzelce	444,21	742	160	21,6	70,00	15,8
26	Syski	317,09	313	20	6,4	5,57	1,8
27	Świeciechów	422,23	779	93	11,9	24,17	5,7
28	Zajączków	366,70	454	16	3,5	9,41	2,6
29	Zarzęcín	614,96	1304	40	3,1	16,16	2,6
Gmina ogółem:		12386,46	16036	1450	9,0	550,29	4,4

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Analiza i obliczenia własne.

Mapa 12 – Działki bez dostępu do drogi publicznej

Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb
1	Błogie Rządowe	11	Małe Końskie	21	Prucheńsko Małe
2	Błogie Szlacheckie	12	Marianka	22	Radonia
3	Bukowiec	13	Mikułowice	23	Stoczki
4	Góry Trzebiatowskie	14	Mniszków	24	Stok
5	Grabowa	15	Obarzanków	25	Strzelce
6	Holendry	16	Olimpiów	26	Syski
7	Jawor	17	Owczary	27	Świeciechów
8	Julianów	18	Potok A	28	Zajączków
9	Kolonia Jawor	19	Potok B	29	Zarzęcin
10	Konstantynów	20	Prucheńsko Duże		

Legenda:

- granica powiatu
- granica gminy
- granica obrębu
- granica działki
- drogi
- grunty pod wodami
- działki bez dostępu do drogi publicznej

6.3. Melioracje

Melioracje wodne są zabiegami regulującymi stosunki wodne (nawodnienia, odwodnienia) w celu polepszenia zdolności produkcyjnych gleb i ułatwienia jej uprawy.

Do urządzeń melioracji wodnych zalicza się:

- dreny ceramiczne i PCV,
- budowle piętrzące, upusty oraz obiekty ujmowania wód,
- stopnie wodne, zbiorniki wodne,
- rowy, kanały wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
- rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m,
- budowle regulacyjne oraz przeciwpowodziowe,
- systemy nawodnień grawitacyjnych,
- nasadzenia roślinnością terenów zalewowych i nieużytków rolnych, tzw. fitomelioracje.

Sieć drenarska na terenie gminy występuje łącznie w 18 obrębach. Z ogólnej powierzchni 5288,42 ha użytków rolnych w tych obrębach, zmeliorowanych jest 2337,09 ha. Stanowi to 33,0% ogółu użytków rolnych gminy – głównie gruntów ornych. Obręby o największym procencie zmeliorowanych gruntów to:

- Konstantynów – 132,73 ha,
co stanowi 86,8% powierzchni użytków rolnych obrębu,
- Mikułowice – 244,61 ha,
co stanowi 81,2% powierzchni użytków rolnych obrębu,
- Błogie Szlacheckie 293,05 ha,
co stanowi 77,1% powierzchni użytków rolnych obrębu.

W pozostałych obrębach występują rowy odwadniające grunty orne, natomiast większość wód powierzchniowych z terenu gminy zbiera Zalew Sulejowski.

Stan melioracji ilustruje Tabela 23 oraz Mapa 13.

Tabela 23 – Stan melioracji

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna użytków rolnych	Powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych	
			Grunty zmeliorowane siecią drenarską	
		ha	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.
1	Błogie Rządowe	471,26	84,34	17,9
2	Błogie Szlacheckie	380,22	293,05	77,1
5	Grabowa	301,48	68,55	22,7
7	Jawor	170,04	123,53	72,6
9	Kolonia Jawor	158,25	62,53	39,5
10	Konstantynów	152,88	132,73	86,8
11	Małe Końskie	280,27	163,15	58,2
12	Marianka	124,22	93,09	74,9
13	Mikułowice	301,20	244,61	81,2
14	Mniszków	543,32	218,73	40,3
17	Owczary	155,41	18,97	12,2
20	Prucheńsko Duże	309,17	132,93	43,0
21	Prucheńsko Małe	201,65	75,80	37,6
22	Radonia	365,21	153,45	42,0
23	Stoczki	296,78	86,20	29,0
24	Stok	309,51	108,66	35,1
25	Strzelce	401,06	133,08	33,2
27	Świeciechów	366,49	143,69	39,2
Obszar ogółem:		5288,42	2337,09	44,2

Źródło:

1. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego – Departament Geodezji, Kartografii i Geologii, Geoportal Województwa Łódzkiego

Na podstawie ortofotomapy oraz Numerycznego Modelu Terenu (w oparciu o dane LIDAR) dokonano inwentaryzacji wszystkich rowów wykazanych w ewidencji gruntów i budynków. Wskazano miejsca, w których przebieg rowu z ewidencji pokrywa się ze stanem faktycznym oraz takie, w których stwierdzono rozbieżności. Zinwentaryzowano 1,91 km rowów niewykazanych w ewidencji oraz określono, że 6,04 km rowów nie występuje w terenie. Stan rowów przedstawia Tabela 24 oraz Mapa 13.

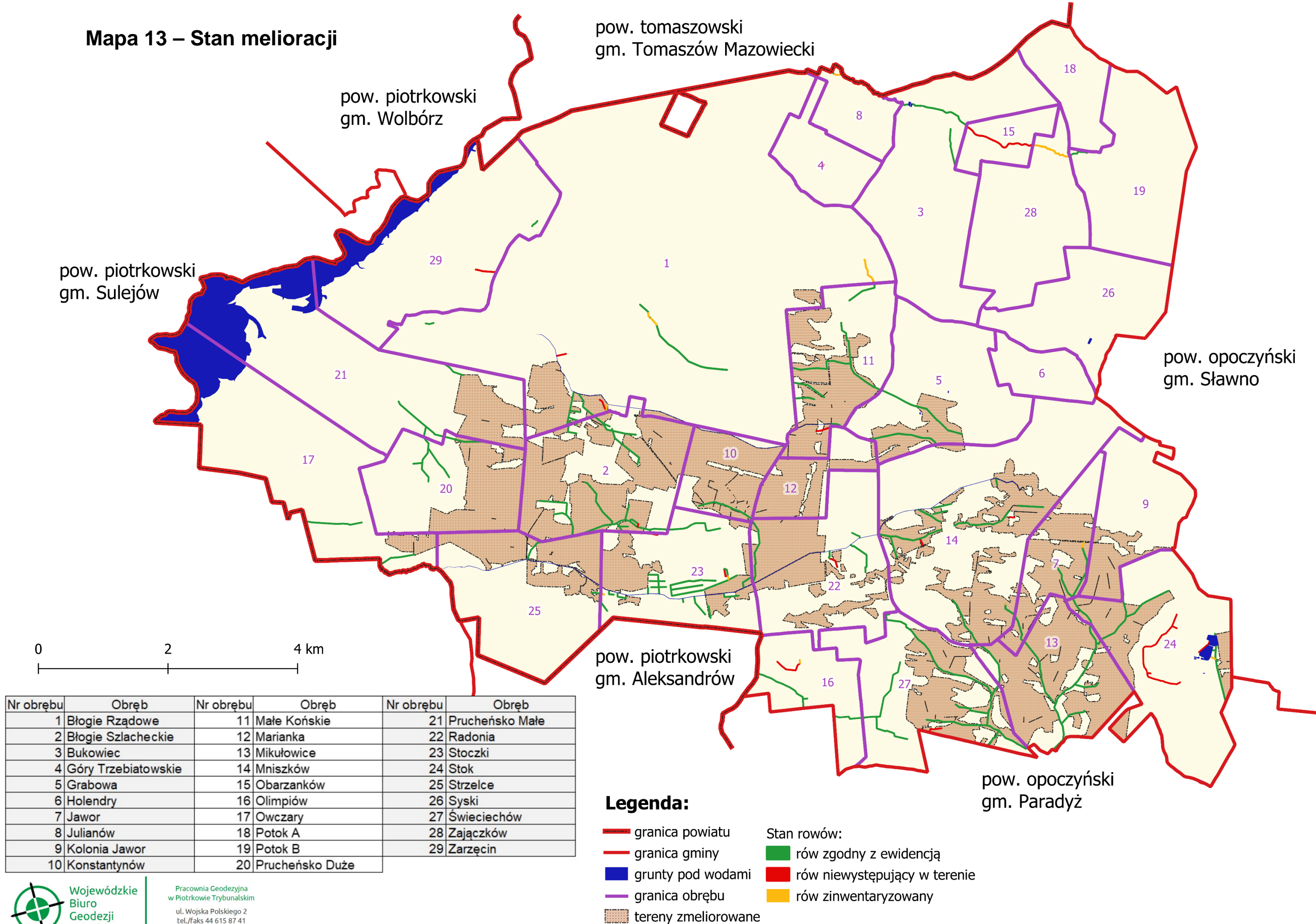
Tabela 24 – Stan rowów

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu	Długość rowów z ewidencji gruntów i budynków	Rowy nieistniejące w terenie	Rowy zinwentaryzowane	Łączna długość rowów
		[ha]	[km]	[km]	[km]	[km]
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Błogie Rządowe	2434,11	4,95	0,35	0,73	5,33
2	Błogie Szlacheckie	432,56	6,14	0,05	0,03	6,12
3	Bukowiec	564,13	2,09	0,03	0,00	2,06
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	0,03	0,03	0,00	0,00
5	Grabowa	409,49	2,54	0,00	0,00	2,54
6	Holendry	110,41	-	0,00	0,00	0,00
7	Jawor	191,90	1,87	0,00	0,08	1,95
8	Julianów	119,62	0,20	0,00	0,14	0,34
9	Kolonia Jawor	263,31	-	0,00	0,00	0,00
10	Konstantynów	164,23	1,58	0,00	0,00	1,58
11	Małe Końskie	328,57	4,19	0,23	0,00	3,96
12	Marianka	135,65	0,44	0,00	0,00	0,44
13	Mikułowice	327,02	5,05	0,00	0,00	5,05
14	Mniszków	798,92	4,88	0,19	0,01	4,70
15	Obarzanków	99,26	1,17	1,17	0,00	0,00
16	Olimpiów	198,28	2,02	0,46	0,06	1,62
17	Owczary	600,76	1,46	0,00	0,00	1,46
18	Potok A	161,95	-	0,00	0,00	0,00
19	Potok B	387,83	0,70	0,39	0,00	0,31
20	Prucheńsko Duże	330,11	2,15	0,00	0,00	2,15
21	Prucheńsko Małe	698,52	1,72	0,00	0,00	1,72
22	Radonia	420,66	2,08	0,20	0,00	1,88
23	Stoczki	372,91	6,49	0,28	0,12	6,33
24	Stok	519,43	5,73	2,11	0,09	3,71
25	Strzelce	444,21	1,10	0,00	0,00	1,10
26	Syski	317,09	-	0,00	0,00	0,00
27	Świeciechów	422,23	7,57	0,23	0,00	7,34
28	Zajączków	366,70	0,65	0,00	0,65	1,30
29	Zarzęcin	614,96	0,44	0,32	0,00	0,12
Obszar ogółem:		12386,46	67,24	6,04	1,91	63,11

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Inwentaryzacja – obliczenia własne

Mapa 13 – Stan melioracji

Wojewódzkie
Biuro
Geodezji
w Łodzi

Pracownia Geodezyjna
w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Wojska Polskiego 2
tel./faks 44 615 87 41
geodezja.piotrkow@wbg.lodzkie.pl

II. Ustalenia planu urządzeniowo-rolnego

1. Kształtowanie krajobrazu i form ochrony przyrody

1.1. Zalesienia gruntów

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mniszków” przewidziano zalesienie 1009,48 ha gruntów. Największa ich powierzchnia znajduje się w obrębach: Błogie Rządowe (97,57 ha) oraz Bukowiec (89,58 ha). W dwóch obrębach nie przewidziano terenów do zalesienia. Realizacja planu zalesień przewidzianych w „Studium” spowodowałaby wzrost lesistości z 40,9% do 47,3% (wg stanu faktycznego).

Analiza pokrycia terenu wykazała znaczący udział lasów nieujętych w ewidencji w ogólnej powierzchni lasów. Zinventaryzowane lasy w dużym stopniu pokrywają się z zaproponowanymi w „Studium” obszarami do zalesienia. Postępująca sukcesja leśna na tych obszarach potwierdza prawidłowe wskazanie gruntów do wyłączeń. Aktualną i prognozowaną lesistość przedstawia Tabela 25.

Fotografia 21 – Wycinka lasu w obrębie Góry Trzebiatowskie

Tabela 25 – Lesistość aktualna i prognozowana

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu [ha]	las i grunty leśne wg ewidencji gruntów	las i grunty leśne nieujawnione w ewidencji gruntów	Aktualna lesistość	Proponowana powierzchnia gruntów pod zalesienia	Proponowana powierzchnia gruntów pod zalesienia uwzględniająca stan faktyczny	Prognozowana lesistość		Dynamika zmian
		ha	ha	ha	%	ha	ha	ha	%	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	Błogie Rządowe	2434,11	1925,30	22,01	80,0	97,57	90,79	2038,10	83,7	3,7
2	Błogie Szlacheckie	432,56	18,64	36,58	12,8	58,75	41,24	96,46	22,3	9,5
3	Bukowiec	564,13	84,54	64,56	26,4	89,58	62,63	211,73	37,5	11,1
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	57,55	15,62	48,3	37,07	32,91	106,08	70,0	21,7
5	Grabowa	409,49	88,88	11,15	24,4	38,36	37,27	137,30	33,5	9,1
6	Holendry	110,41	74,34	4,13	71,1	-	-	78,47	71,1	-
7	Jawor	191,90	9,45	2,61	6,3	6,94	6,58	18,64	9,7	3,4
8	Julianów	119,62	23,62	19,25	35,8	6,85	3,81	46,68	39,0	3,2
9	Kolonia Jawor	263,31	91,72	24,99	44,3	30,01	15,78	132,49	50,3	6,0
10	Konstantynów	164,23	1,49	7,50	5,5	0,64	0,13	9,12	5,6	0,1
11	Małe Końskie	328,57	26,42	14,34	12,4	42,43	40,61	81,37	24,8	12,4
12	Marianka	135,65	1,63	8,25	7,3	-	-	9,88	7,3	-
13	Mikułowice	327,02	7,97	6,82	4,5	78,51	74,17	88,96	27,2	22,7
14	Mniszków	798,92	166,12	58,07	28,1	47,44	30,82	255,01	31,9	3,8
15	Obarzanków	99,26	26,12	17,00	43,4	30,74	23,00	66,12	66,6	23,2
16	Olimpiów	198,28	31,53	37,28	34,7	9,53	5,40	74,21	37,4	2,7
17	Owczary	600,76	327,76	3,50	55,1	5,75	5,75	337,01	56,1	1,0
18	Potok A	161,95	158,36	0,10	97,8	44,07	43,97	202,43	125,0	27,2
19	Potok B	387,83	131,55	45,31	45,6	69,96	46,51	223,37	57,6	12,0
20	Prucheńsko Duże	330,11	1,82	15,15	5,1	0,43	0,42	17,39	5,3	0,2
21	Prucheńsko Małe	698,52	345,25	44,68	55,8	19,96	18,01	407,94	58,4	2,6
22	Radonia	420,66	22,05	44,00	15,7	28,61	18,10	84,15	20,0	4,3
23	Stoczki	372,91	44,31	45,56	24,1	51,67	34,32	124,19	33,3	9,2
24	Stok	519,43	176,58	12,71	36,4	19,56	13,95	203,24	39,1	2,7
25	Strzelce	444,21	8,79	19,68	6,4	46,17	36,70	65,17	14,7	8,3
26	Syski	317,09	81,82	26,19	34,1	46,43	41,54	149,55	47,2	13,1
27	Świeciechów	422,23	33,38	60,52	22,2	73,87	48,90	142,80	33,8	11,6
28	Zajączków	366,70	159,78	3,71	44,6	13,84	12,68	176,17	48,0	3,4
29	Zarzęcin	614,96	211,16	52,63	42,9	14,74	11,02	274,81	44,7	1,8
Gmina ogółem:		12386,46	4337,93	723,9	40,9	1009,48	797,01	5858,84	47,3	6,4

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Zobrazowanie Sentinel 2 (luty 2023) – obliczenia własne.
3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mniszków

1.2. Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej

Obecnie dla gminy Mniszków obowiązującym opracowaniem planistycznym jest „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mniszków” z 2013 r. wraz z uchwałą Rady Gminy z 2021 r. wprowadzającą zmiany w związku z wyznaczeniem trasy przebiegu napowietrznej linii elektroenergetycznej 110kV. Zawarte w Studium kierunki dalszego rozwoju gminy, poprzez wskazanie terenów funkcyjno-przestrzennych stanowiły podstawę do dalszych analiz na potrzeby ustalenia planu urządzeniowo-rolnego.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że przewidywane wyłączenia gruntów z produkcji rolnej w gminie Mniszków wynikać będą głównie z:

- planowanej zabudowy mieszkaniowej i produkcyjno-usługowej,
- zalesień gruntów mało wartościowych dla produkcji rolnej,
- planowanej eksploatacji surowców naturalnych.

Prognozowana w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mniszków” powierzchnia wyłączeń stanowi 1185,18 ha, tj. 9,6 % powierzchni ogólnej obszaru będącego obiektem analizy. Największe powierzchnie wyłączeń przewidziane są w obrębach: Mniszków (175,51 ha), Stok (154,92 ha), Zarzęcin (102,92 ha). W obrębie Potok A nie zaplanowano wyłączeń z tytułu planowanej zabudowy i zalesień. Prognozowaną powierzchnię użytków rolnych i wyłączeń z produkcji ilustruje Tabela 26.

Tabela 26 – Prognozowana powierzchnia użytków rolnych i wyłączeń z produkcji rolnej

Nr obrębu	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu	Powierzchnia ogólna użytków rolnych		Planowane powierzchnie wyłączeń użytków rolnych				Planowana powierzchnia UR	Udział planowanej powierzchni UR w ogólnej powierzchni obrębu	Dynamika zmian
					Pod zabudowę	Tereny produkcyjno- usługowe/przewidziane do eksploatacji surowców	Tereny usługowe	Ogółem			
		ha	ha	%	ha	ha	ha	ha	ha	%	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1	Błogie Rządowe	2434,11	471,26	19,4	63,41	-	0,21	63,62	407,64	16,7	-2,6
2	Błogie Szlacheckie	432,56	380,22	87,9	33,01	-	-	33,01	347,21	80,3	-7,6
3	Bukowiec	564,13	447,71	79,4	19,74	-	0,07	19,81	427,9	75,9	-3,5
4	Góry Trzebiatowskie	151,64	85,81	56,6	6,24	-	-	6,24	79,57	52,5	-4,1
5	Grabowa	409,49	301,48	73,6	13,86	24,61	-	38,47	263,01	64,2	-9,4
6	Holendry	110,41	33,03	29,9	-	10,81	-	10,81	22,22	20,1	-9,8
7	Jawor	191,90	170,04	88,6	20,55	0,78	-	21,33	148,71	77,5	-11,1
8	Julianów	119,62	85,24	71,3	12,61	-	-	12,61	72,63	60,7	-10,5
9	Kolonia Jawor	263,31	158,25	60,1	9,98	0,17	-	10,15	148,10	56,2	-3,9
10	Konstantynów	164,23	152,88	93,1	22,08	-	-	22,08	130,80	79,6	-13,4
11	Małe Końskie	328,57	280,27	85,3	18,92	-	-	18,92	261,35	79,5	-5,8
12	Marianka	135,65	124,22	91,6	9,45	-	-	9,45	114,77	84,6	-7,0
13	Mikułowice	327,02	301,20	92,1	6,45	56,81	-	63,26	237,94	72,8	-19,3
14	Mniszków	798,92	543,32	68,0	116,63	57,97	0,91	175,51	367,81	46,0	-22,0
15	Obarzanków	99,26	66,92	67,4	6,98	-	-	6,98	59,94	60,4	-7,0
16	Olimpiów	198,28	155,50	78,4	35,69	-	-	35,69	119,81	60,4	-18,0
17	Owczary	600,76	155,41	25,9	21,01	21,05	-	42,06	113,35	18,9	-7,0
18	Potok A	161,95	0,10	0,1	-	-	-	-	0,10	0,1	-
19	Potok B	387,83	234,08	60,4	11,37	-	-	11,37	222,71	57,4	-2,9
20	Prucheńsko Duże	330,11	309,17	93,7	48,79	-	-	48,79	260,38	78,9	-14,8
21	Prucheńsko Małe	698,52	201,65	28,9	56,61	-	-	56,61	145,04	20,8	-8,1
22	Radonia	420,66	365,21	86,8	64,39	20,24	-	84,63	280,58	66,7	-20,1
23	Stoczki	372,91	296,78	79,6	22,15	-	0,16	22,31	274,47	73,6	-6,0
24	Stok	519,43	309,51	59,6	18,87	136,05	-	154,92	154,59	29,8	-29,8
25	Strzelce	444,21	401,06	90,3	42,93	-	0,07	43,00	358,06	80,6	-9,7
26	Syski	317,09	210,86	66,5	24,63	20,14	-	44,77	166,09	52,4	-14,1
27	Świeciechów	422,23	366,49	86,8	16,90	1,66	-	18,56	347,93	82,4	-4,4
28	Zajączków	366,70	186,58	50,9	7,30	-	-	7,30	179,28	48,9	-2,0
29	Zarzęcin	614,96	285,29	46,4	102,92	-	-	102,92	182,37	29,7	-16,7
Gmina ogółem:		12386,46	7079,54	57,2	833,47	350,29	1,42	1185,18	5894,36	47,6	-9,6

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mniszków

* obliczenia własne na podstawie Studium

1.3. Ochrona gruntów rolnych

Ze względu na występujące w gminie Mniszków gleby klasy III – 398,64 ha i IV – 3 211,21 ha zakłada się, że w obrębach ich kompleksów jedyną preferowaną funkcją przeznaczenia będzie funkcja rolnicza. W ramach „Studium” określono tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na obszarze których należy wprowadzić zakaz realizacji wszelkiej zabudowy niezwiązanej z utrzymaniem podstawowych funkcji. W rejonach dolin preferowane jest rolnictwo ekologiczne. W ramach opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać stosowne zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze stosownie do przepisów szczegółowych. Grunty klasy III oraz grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa podlegają rygorom ochronnym wynikającym z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Należy zwrócić szczególną uwagę na zapis ustawy przy podejmowaniu działań zmierzających do aktualizacji lub zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Grunty III klasy w obrębach: Błogie Rządowe, Błogie Szlacheckie, Konstantynów przedstawia Rysunek 7.

Rysunek 7 – Grunty chronione III klasy (opracowanie własne)

1.4. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Zachodnia część gminy włączona jest w obszar Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, wokół którego została wydzielona otulina do ochrony Parku. Przez teren gminy przechodzą dwa korytarze ekologiczne: Dolina Dolnej Pilicy oraz Puszcza Świętokrzyska – Dolina Pilicy. Wewnątrz Sulejowskiego Parku Krajobrazowego wydzielono dwa Rezerваты Przyrody „Gaik” oraz „Błogie”. Teren gminy charakteryzuje się wysokim stopniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz korzystnymi uwarunkowaniami dla zachowania siedlisk i ostoi gatunków o znaczeniu krajowym i europejskim, powiązanych korytarzami ekologicznymi.

W ostatnich latach zrealizowano projekt: „Ograniczenie degradacji Sulejowskiego Parku Krajobrazowego na terenie Gminy Mniszków poprzez budowę infrastruktury turystycznej małej architektury”. Głównym założeniem projektu było zapobieganie degradacji przyrody poprzez wykonanie infrastruktury i uporządkowanie ruchu rowerzystów i pieszych w taki sposób, aby zapobiec degradacji przyrody. Trasa ścieżek wyznaczona jest w taki sposób, aby pokazać walory przyrodniczo-krajobrazowe regionu turystom, a zarazem zapobiec degradacji przyrody.

Lasy pełnią funkcję ochronną, polegającą na dostarczaniu surowca drzewnego, owoców leśnych, ziół oraz społeczną jako teren rekreacji i turystyki. Korzystnie oddziałują na klimat, powietrze, wodę, glebę oraz równowagę przyrodniczą.

Powietrze atmosferyczne jest jednym z elementów środowiska przyrodniczego, który decyduje o jakości życia człowieka i jego otoczenia. Wpływa także na stopień czystości innych komponentów środowiska, m.in.: na zakwaszenie gleb i wód powierzchniowych, zdrowotność lasów i zanieczyszczenie upraw. Zanieczyszczenia przenoszą się szybko w powietrzu na dalekie odległości, oddziałują na zmiany klimatu i wywołują niekorzystne procesy w warstwie ozonowej. Na stan sanitarny powietrza atmosferycznego obszaru gminy ma wpływ lokalna emisja pyłów i gazów z indywidualnych kotłowni i zakładów produkcyjnych. Dlatego ważne jest podejmowanie działań związanych z poprawą jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji CO₂, stosowanie źródeł odnawialnych w procesie wytwarzania energii cieplnej oraz energii elektrycznej.

1.5. Ochrona środowiska

Obecnie gmina posiada charakter rolniczo-przemysłowy. Obok terenów rolniczych eksploatowane są złoża surowców naturalnych. Na terenie gminy obowiązują zasady prowadzenia polityki ekologicznej zgodnej z założeniami polityki krajowej, wojewódzkiej i lokalnej w oparciu o obowiązujące przepisy prawa dotyczące:

- ochrony i kształtowania terenów leśnych,
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych ujęć wody,
- ochrony gleb,
- ochrony przyrody,
- ochrony dóbr kulturowych.

Gmina brała udział w 4 programach mających na celu montaż instalacji fotowoltaicznych, w tym 1 program (obecnie realizowany) obejmujący również wymianę nieefektywnych źródeł ciepła na piece na biomasę. Na terenie gminy znajduje się 406 instalacji fotowoltaicznych zainstalowanych ze środków pozyskanych z Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich lub Regionalnych Programów Operacyjnych dla Województwa Łódzkiego. Gmina nie prowadzi ewidencji instalacji fotowoltaicznych montowanych przez mieszkańców prywatnie. Gmina Mniszków korzysta z dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na usunięcie wyrobów azbestowych. Na terenie gminy znajduje się 4520,266 Mg wyrobów zawierających azbest. W 2022 roku odebrano od mieszkańców 247,072 Mg odpadów zawierających azbest. W roku 2023 planowany jest odbiór około 340 Mg takich wyrobów. Na terenie gminy nie znajdują się turbiny wiatrowe, nie ma również ładowarki do pojazdów elektrycznych.

Proponuje się promowanie wśród mieszkańców gminy energetyki odnawialnej, umieszczanie kolektorów słonecznych na dachach budynków użyteczności publicznej i budynków produkcyjnych, a także rozwój i upowszechnienie elektromobilności na terenie gminy Mniszków poprzez promocję różnych środków transportu opartych na napędzie elektrycznym (samochody, rowery, hulajnogi i inne), planowanie infrastruktury do przechowywania i ładowania pojazdów elektrycznych. Ważne jest podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy przez promowanie inicjatywy ochrony przyrody i ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego.

2. Poprawa warunków wodnych

Na obszarze gminy Mniszków została wykonana inwentaryzacja cieków naturalnych i rowów melioracyjnych oraz analiza ich stanu technicznego. W celu poprawy warunków wodnych na terenie gminy, należy przedsięwziąć działania zmierzające do zwiększenia zasobów wodnych w glebie. Istotne jest monitorowanie stanu rowów melioracyjnych oraz sączków drenarskich. W tym celu niezbędne będzie:

- wykaszanie zbyt bujnej roślinności ze skarp otaczających rów oraz z jego dna,
- utrzymywanie spadków poprzez wybieranie zbyt dużej ilości mułu zalegającego na dnie rowu oraz regularne usuwanie zatamowań,
- udrożnienie rurociągów drenarskich.

Wody powierzchniowe z terenu gminy zbiera Zalew Sulejowski, w którym stwierdzono zły potencjał ekologiczny, w związku z zakwitami sinic w sezonie letnim. Obumieranie tych zakwitów powoduje uwolnienie do wody groźnych dla zdrowia i życia zwierząt endotoksyn. Zaleca się podjąć działania polegające na zmniejszeniu ilości fosforanów dopływających do Zalewu. Ich nadmiar bierze się głównie z intensywnego nawożenia pól (spływy nawozów, wywożenie gnojowicy) oraz nieszczelności zbiorników na ścieki bytowe oraz odcieki z budynków inwentarskich.¹⁰

Fotografia 22 – Zarzęcin na tle Zalewu Sulejowskiego

¹⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mniszków

Przez kilkadziesiąt lat melioracja w Polsce służyła szybszemu odprowadzaniu wody z pól. Dziś rolnicy borykają się coraz częściej z suszą. Obecnie należy dążyć do tego, żeby melioracja pełniła jednocześnie funkcje: odwadniające, nawadniające i retencyjne. Prawidłowe gospodarowanie zasobami wodnymi jest ważne jak nigdy wcześniej. Aby zatrzymać lokalnie wodę jak najdłużej i spowolnić jej spływ należy podnieść poziom wód gruntowych. Pomocne będzie gromadzenie wody w niewielkich zbiornikach na deszczówkę, oczkach wodnych czy stawach. Zmieniający się klimat, susze, powodzie mają negatywny wpływ na gospodarkę. Zadbanie o optymalne retencjonowanie wody pomoże w przyszłości uniknąć poważnych problemów z racjonowaniem wody. Wykonanie lub naprawę części urządzeń wodnych można wykonać za pomocą dofinansowań rządowych, ale także podczas realizacji prac scaleniowych.

3. Rozwój rekreacji i turystyki

Głównymi ośrodkami turystycznymi są tereny zajmujące zachodni i północny rejon gminy Mniszków. W szczególności są to miejscowości: Zarzęcin, Prucheńsko Małe, Błogie Rządowe, Julianów i Góry Trzebiatowskie. Rekreacja i turystyka pełnią funkcje uzupełniające w rozwoju gminy. Przoduje głównie turystyka tranzytowa za sprawą drogi krajowej nr 12 oraz agroturystyka głównie w sąsiedztwie Zalewu Sulejowskiego i kompleksów leśnych. Dla turystów wyznaczono szlaki turystyczne wykorzystujące walory przyrodnicze i kulturowe:

- ponadregionalny szlak turystyczny: Szlak Wodny Rzeki Pilicy i Szlak Literacki (samochodowy),
- regionalne szlaki turystyczne: Łódzki Szlak Konny i Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego (rowerowy),
- regionalne szlaki tematyczne: Szlak Zamków i Szlak Pielgrzymkowy.

Przez fragment gminy wokół Zalewu Sulejowskiego przebiega ścieżka rowerowa im. Zygmunta Goliata. W miejscowości Zarzęcin funkcjonuje Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy – Stanica Harcerska Hufca ZHP Łódź Widzew. Na terenie gminy, głównie w sąsiedztwie Zalewu Sulejowskiego, występują tereny letniskowe w sąsiedztwie zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Działki te są częściowo uzbrojone w sieć wodociągową i energię elektryczną. Na terenie gminy jest kilka gospodarstw agroturystycznych. Punktami

informacji turystycznej są Urząd Gminy w Mniszkowie oraz Biblioteka Gminna. Mieszkańcy mają do dyspozycji 1 boisko sportowe i 3 sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych.

Najbardziej pożądaną formą rozwoju turystyki jest tworzenie gospodarstw agroturystycznych, które stanowią bazę noclegową. Ponadto agroturystyka jest najbardziej proekologiczną formą turystyki gdzie oddziaływanie na środowisko nie jest zbyt szkodliwe. Modernizacja i budowa ścieżek pieszo-rowerowych pomoże kształtować postawę i świadomość ekologiczną turystów w zakresie ochrony przyrody. Przyczyni się również do zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń powietrza i ograniczenia hałasu. Największą atrakcyjnością oraz dostępnością komunikacyjną cieszą się miejscowości położone w północno-zachodniej części gminy Mniszków. Jest to obszar spełniający wymogi dla potencjalnych terenów rekreacyjnych.

Fotografia 23 – Zabudowa rekreacyjno-wypoczynkowa w obrębie Zarzęcin

4. Poprawa przestrzennej struktury gospodarstw

Jednym z istotniejszych celów scalania gruntów jest poprawa rozłogów gospodarstw rolnych. Czynnikiem oceny poprawności rozłogu gospodarstwa, poza oceną geometryczną i wskaźników rozdrobnienia, jest ocena ekonomiczna opierająca się na opłacalności prowadzenia uprawy i dojazdu do działki – pola. Analizę potrzeb prac scaleniowych poprzedzono określeniem wskaźnika rozdrobnienia gospodarstw. Kryteriami typowania wsi do wszczęcia postępowania scaleniowego oprócz rozdrobnienia działek w gospodarstwach rolnych jest również dostępność działek do dróg publicznych (działki bez dojazdów).

Ponadto, w typowaniu wsi do wszczęcia postępowania scaleniowego uwzględniono jakość gleb. Wprowadzono wagowanie, które uwzględnia udział gleb dobrych i średnich w strukturze gleb obrębu. W wyniku przeprowadzonych analiz, inwentaryzacji terenowej oraz uwzględniając ww. kryteria, stopień zapotrzebowania na prace scaleniowe określono w Tabeli 27.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dotyczącej rozdrobnienia działek w gospodarstwach rolnych badanych obrębów można stwierdzić, że 5 obrębów wymagałoby scalania gruntów. Obrębami tymi są:

- Konstantynów
- Małe Końskie
- Mikułowice
- Strzelce
- Świeciechów

Obręb z 1 pozycji rankingowej – Stok, odrzucono jako propozycję do wszczęcia prac scaleniowych ze względu na przewidzianą w przyszłości eksploatację surowców naturalnych. Obręby, które na liście rankingowej zajęły miejsca: 3 - Potok B oraz 4 - Błogie Rządowe również zostały odrzucone. Czynnikiem przemawiającym za ich odrzuceniem było duże ich zalesienie, a co za tym idzie niski udział gruntów w dobrej kulturze rolnej w powierzchni ogólnej obrębu. Prace scaleniowe byłyby w tych obrębach mało opłacalne ekonomicznie ze względu na duży nakład kosztów i pracy przy małym potencjale rolniczym ze względu na niewielki udział użytków rolnych. Zaproponowane powyżej obręby wykazują największy potencjał, który mógłby zostać w pełni wykorzystany dzięki poprawie struktury agrarnej w procesie scalenia gruntów. Wybrano je uwzględniając powyżej opisane czynniki. Na Mapie 14 – „Plan urządzeniowo-rolny” wskazano tereny przeznaczone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mniszków” na wyłączenia pod zabudowę mieszkaniową, rekreacyjną, produkcyjno-usługową, zalesienia oraz eksploatację surowców. Kolorem złotym obrysowano obręby wskazane do scalenia.

Tabela 27 – Określenie priorytetu scalania gruntów w obrębach ze względu na rozdrobnienie działek, jakość gleb i dostęp działek do drogi

Nr obrębu	Obręb	Dane z tabel gosp. rolnych		Określenie priorytetu scalania gruntów w obrębach ze względu na rozdrobnienie działek i jakość gleb									
				Czynniki wpływające na ocenę								Priorytet	
				z tytułu rozdrobnienia działek				z tytułu braku dostępu działek do dróg publicznych		z tytułu jakości gleb			
		Liczba działek ewidencyjnych gospodarstw rolnych (szt.)	Powierzchnia gospodarstw rolnych (ha)	Średnia powierzchnia działki w gospodarstwie rolnym (ha)	Waga odniesiona do średniej w badanym obiekcie	Średnia liczba działek w gospodarstwie rolnym (ha)	Iloczyn wagi kol.6 i średniej liczby działek kol.7 <i>kol.6*kol.7</i> (pkt)	Udział liczby działek bez dostępu do drogi w ogólnej liczbie działek obrębu (%)	Waga z tytułu braku dostępu <i>1/10 z kol.9</i>	Udział gleb dobrych i średnich w pow. obrębu (%)	Waga z tytułu jakości gleb <i>1/100 z kol. 11</i>	Ocena punktowa do ustalenia pozycji na liście rankingowej <i>kol.8*kol.10 +kol.8*kol.12</i> (pkt)	Pozycja rankingowa
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1.	Błogie Rządowe	689	449,92	0,65	1,08	4,8	5,2	25,7	2,57	46,1	0,5	15,7	4
2.	Błogie Szlacheckie	437	383,34	0,88	0,80	3,4	2,7	5,7	0,57	44,5	0,4	2,7	22
3.	Bukowiec	802	487,90	0,61	1,15	4,5	5,2	5,9	0,59	32,7	0,3	4,7	17
4.	Góry Trzebiatowskie	443	125,50	0,28	2,50	8,5	21,3	3,5	0,35	4,7	0,0	8,4	11
5.	Grabowa	415	373,85	0,90	0,78	4,2	3,3	1,6	0,16	56,9	0,6	2,4	23
6.	Holendry	13	20,47	1,57	0,45	2,6	1,2	4,3	0,43	39,8	0,4	1,0	29
7.	Jawor	208	173,18	0,83	0,84	3,9	3,3	11,8	1,18	68,1	0,7	6,1	12
8.	Julianów	254	98,00	0,39	1,79	4,7	8,4	7,8	0,78	31,0	0,3	9,2	10
9.	Kolonia Jawor	276	251,05	0,91	0,77	4,1	3,2	4,3	0,43	62,1	0,6	3,3	21
10.	Konstantynów	189	160,10	0,85	0,82	3,6	3,0	33,3	3,33	61,4	0,6	11,7	6
11.	Małe Końskie	562	304,05	0,54	1,30	7,6	9,9	17,3	1,73	42,9	0,4	21,3	2
12.	Marianka	174	120,80	0,69	1,01	3,8	3,9	4,3	0,43	65,1	0,7	4,2	18
13.	Mikułowice	406	264,99	0,65	1,08	5,8	6,2	7,7	0,77	80,0	0,8	9,8	7
14.	Mniszków	476	582,32	1,22	0,57	2,1	1,2	9,2	0,92	65,9	0,7	1,9	27
15.	Obarzanków	153	79,00	0,52	1,35	3,4	4,6	8,3	0,83	0,0	0,0	3,8	19
16.	Olimpiów	241	173,97	0,72	0,97	3,5	3,4	7,8	0,78	20,8	0,2	3,4	20
17.	Owczary	179	168,18	0,94	0,74	2,2	1,6	5,7	0,57	60,9	0,6	1,9	26
18.	Potok A	10	3,28	0,33	2,12	3,3	7,0	2,6	0,26	0,0	0,0	1,8	28
19.	Potok B	922	302,41	0,33	2,12	7,9	16,8	8,7	0,87	33,5	0,3	20,2	3
20.	Prucheńsko Duże	537	305,50	0,57	1,23	4,1	5,0	2,6	0,26	82,9	0,8	5,5	15
21.	Prucheńsko Małe	235	230,39	0,98	0,71	2,7	1,9	6,9	0,69	46,2	0,5	2,2	24
22.	Radonia	528	378,04	0,72	0,97	3,5	3,4	12,2	1,22	50,5	0,5	5,9	14
23.	Stoczki	710	330,62	0,47	1,49	6,0	8,9	3,9	0,39	29,0	0,3	6,1	13
24.	Stok	774	266,66	0,34	2,06	9,8	20,2	8,5	0,85	66,9	0,7	30,6	1
25.	Strzelce	645	411,74	0,64	1,09	4,9	5,4	21,6	2,16	66,5	0,7	15,1	5
26.	Syski	197	218,51	1,11	0,63	3,5	2,2	6,4	0,64	25,3	0,3	2,0	25
27.	Świeciechów	663	381,77	0,58	1,21	4,8	5,8	11,9	1,19	49,7	0,5	9,8	8
28.	Zajączków	368	191,97	0,52	1,35	6,8	9,2	3,5	0,35	69,4	0,7	9,6	9
29.	Zarzęcin	574	280,49	0,49	1,43	4,3	6,1	3,1	0,31	50,6	0,5	5,0	16
Razem w badanych obrębach:		12080	7518,00	0,70	1,00	4,6	4,6	9,0	-	51,7	-	-	

Źródło:

1. Ewidencja gruntów i budynków, stan na luty 2023 r.

Mapa 14 – Plan urządzeniowo-rolny

pow. tomaszowski
gm. Tomaszów Mazowiecki

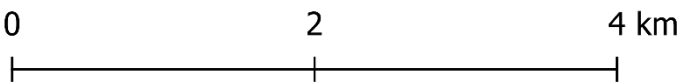
pow. piotrkowski
gm. Wolbórz

pow. piotrkowski
gm. Sulejów

pow. opoczyński
gm. Sławno

pow. piotrkowski
gm. Aleksandrów

pow. opoczyński
gm. Paradyż

Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb	Nr obrębu	Obręb
1	Błogie Rządowe	11	Małe Końskie	21	Prucheńsko Małe
2	Błogie Szlacheckie	12	Marianka	22	Radonia
3	Bukowiec	13	Mikułowice	23	Stoczki
4	Góry Trzebiatowskie	14	Mniszków	24	Stok
5	Grabowa	15	Obarzanków	25	Strzelce
6	Holendry	16	Olimpiów	26	Syski
7	Jawor	17	Owczary	27	Świeciechów
8	Julianów	18	Potok A	28	Zajączków
9	Kolonia Jawor	19	Potok B	29	Zarzęcin
10	Konstantynów	20	Prucheńsko Duże		

Legenda:

- granica powiatu
- granica gminy
- granica obrębu
- tereny zabudowane
- drogi

- grunty pod wodami
- lasy i grunty zadrzewione wg EGİB
- lasy zinwentaryzowane
- scalenia wskazane

Grunty pod planowane:

- tereny zabudowy
- tereny zabudowy rekreacyjnej
- tereny usług
- dolesienia
- tereny produkcyjno-usługowe
- tereny eksploatacji surowców

5. Kierunki zmian w rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Plan urządzeniowo-rolny jako jedna z form działań planistycznych przedstawia w bardziej szczegółowy sposób kierunki rozwiązań niektórych z założeń zawartych w strategiach i kierunkach rozwoju oraz takich, które w tych opracowaniach nie zostały ujęte. Realizacja planu pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów, a w konsekwencji realizację nakreślonej wizji rozwoju gminy Mniszków.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy Mniszków będzie kształtowana przede wszystkim przez:

- użytkowanie gruntów zgodnie z naturalnymi uwarunkowaniami,
- zalesianie gruntów mało przydatnych rolniczo,
- zadrzewianie i zakrzewianie śródpolne wzdłuż dróg i cieków,
- modernizację i remonty istniejących dróg transportu rolnego oraz infrastruktury wodnej,
- ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych dla możliwości wykorzystania ich w celach turystyczno-rekreacyjnych,
- obejmowanie ochroną prawną dalszych obiektów i obszarów cennych,
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

W regionie gminy Mniszków dominującą gałęzią gospodarki jest produkcja rolna. Warunki klimatyczno-glebowe sprzyjają rozwojowi rolnictwa, co powoduje, że obszary wiejskie regionu powinny być ukierunkowane na rozwój funkcji rolniczych i bezpośrednio z nimi związanych. Zjawiskiem niekorzystnym jest niska intensywność produkcji rolniczej, a w szczególności zwierzęcej. Obecna struktura zasiewów wskazuje przeważający udział zbóż uwarunkowany jakością gleb. Zaleca się właściwe wykorzystanie występujących kompleksów glebowo-rolniczych – większy udział roślin strączkowych i okopowych na kompleksach wyższej klasy oraz stosowanie prawidłowego płodozmianu oraz zabezpieczenie zapasu paszowego dla planowanego rozwoju produkcji zwierzęcej. Mały udział użytków zielonych skłania produkcję zwierzęcą w kierunku trzody chlewnej oraz drobiu. Produkcja zwierzęca na skalę rynkową będzie rozwijać się przede wszystkim w dużych gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 15 ha oraz przedsiębiorstwach rolnych, w oparciu o pasze własne oraz gotowe mieszanki paszowe.

Obok rolnictwa dużą rolę w regionie odgrywa przemysł wydobywczy. Wskazany jest dalszy rozwój tego sektora wraz z związanymi z nim branżami (ceramika, budownictwo). W przyszłych latach konieczne będzie stworzenie wizji rekultywacji terenów pogórnich.

W „Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mniszków” przewidziano do zalesienia 1009,48 ha gruntów. Uwzględniając grunty już zalesione i zinwentaryzowane jest to 797,01 ha. Przeznaczone do dolesień grunty stanowią przede wszystkim tereny niekorzystne dla lokalizacji budownictwa oraz te o najsłabszych glebach. Zalesianie gruntów wymagać będzie odpowiedniego doboru drzewostanu do typu siedliska. Zaleca się również tworzenie strefy ekotonowej na styku środowiska leśnego i rolnego według zasad formowania granicy rolno-leśnej.

Obok zalesień wyżej wymienionych obszarów, zaleca się również nasadzenia wzdłuż dróg i cieków wodnych na terenach o odkrytych, dużych powierzchniach użytków rolnych. Planowane nasadzenia drzew i krzewów będą miały pozytywny wpływ na ochronę terenów rolniczych w gminie. Dodatkowo, przyczynią się do urozmaicenia i wzbogacenia krajobrazu wiejskiego. Ponadto, spowodują korzystne zmiany w mikroklimacie obszaru gminy poprzez redukcję prędkości wiatru, ograniczenie parowania wody z gleby oraz zmniejszenie ilości powierzchniowych spływów wód.

Podstawowym celem strategii komunikacyjnej gminy powinno być tworzenie dogodnych warunków podróżowania, zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej dla jej mieszkańców, stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie harmonijnego układu przestrzennego. Przeprowadzona analiza nie wykazała istotnych potrzeb w zakresie kształtowania sieci dróg transportu rolnego.

Przepływające przez obszar gminy cieki nie stanowią bezpośredniego zagrożenia powodziowego. Konieczne jednak będzie przeprowadzenie prac remontowych istniejących urządzeń hydrotechnicznych oraz inwestycji w nowe rozwiązania, które skutecznie poprawią warunki związane z wodami na obszarze gminy. Te działania będą miały na celu ochronę przed ryzykiem zalania siedlisk i gruntów wiejskich znajdujących się w pobliżu wspomnianych strumieni. Obecne na obszarze gminy małe zbiorniki retencyjne, takie jak oczka wodne i stawy, powinny być regularnie pielęgnowane i utrzymywane w odpowiednim stanie. Konieczne jest zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji tych zbiorników, aby zachować ich funkcjonalność i wartość ekologiczną.

Krajobraz gminy Mniszków to również rozległe kompleksy leśne, sąsiadujące bezpośrednio z użytkami rolnymi. Obszary te skrywają w sobie cenne przyrodniczo i krajobrazowo miejsca, które należy objąć prawną formą ochrony przyrody. Szczególnie

wyjątkowe i atrakcyjne pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych miejsca znajdują się w północno-zachodniej części gminy. Dużym atutem gminy jest bezpośredni kontakt z linią brzegową Zalewu Sulejowskiego. Szansą dla rozwoju gminy jest inwestycja w turystykę związaną ze sportami wodnymi i wypoczynkiem nad Zalewem. Najbardziej pożądane podejście do rozwoju turystyki to rozwój gospodarstw agroturystycznych jako głównej bazy noclegowej. Co więcej, agroturystyka stanowi wyjątkowo ekologiczny model turystyki, w którym oddziaływanie na środowisko jest minimalne i ma niewielki wpływ na ekosystemy. Oprócz tego, na terenie gminy istnieje wiele obiektów kulturowych takich jak kościoły, cmentarze, parki, dwory, których koncentracja jest na tyle znacząca, że można rozważyć ustanowienie specjalnego obszaru chronionego krajobrazu kulturowego. Taki obszar miałby na celu ochronę wyjątkowych obiektów kulturowych oraz zachowanie naturalnego i nienaruszonego krajobrazu, który jest z nimi związany. Na wymienionych powyżej, obszarach atrakcyjnych przyrodniczo-krajobrazowo należy tworzyć infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną, która w przyszłości będzie mogła stanowić możliwość uzyskania dodatkowych dochodów dla gminy i jej mieszkańców.

Na terenie gminy Mniszków należy również podjąć działania mające na celu zmniejszenie degradacji środowiska. Działania te powinny być realizowane we wszystkich płaszczyznach: ochrona gruntów i wód, czyste powietrze, racjonalna gospodarka odpadami, odnawialne źródła energii. Wskazane jest, aby władze gminy starały się o uzyskanie środków na ochronę środowiska z różnych programów krajowych oraz Unii Europejskiej.

III. Spis tabel

Tabela 1 – Liczba ludności i gęstość zaludnienia	8
Tabela 2 – Struktura wiekowa ludności.....	10
Tabela 3 – Struktura płci.....	11
Tabela 4 – Zmiana w liczbie ludności w poszczególnych latach	12
Tabela 5 – Powierzchnia lasów i lesistość	18
Tabela 6 – Obszary i obiekty chronione.....	23
Tabela 7 – Kompleksy rolniczej przydatności gleb.....	34
Tabela 8 – Gleboznawcza klasyfikacja gruntów.....	37
Tabela 9 – Jakość użytków rolnych	39
Tabela 10 – Struktura użytkowania gruntów	42
Tabela 11 – Struktura użytków rolnych	44
Tabela 12 – Struktura władania gruntami	46
Tabela 13 – Liczba i wielkość indywidualnych gospodarstw	49
Tabela 14 – Liczba i wielkość indywidualnych gospodarstw rolnych w grupach obszarowych	50
Tabela 15 – Rozdrobnienie gruntów w grupach obszarowych	53
Tabela 16 – Grunty różniczan.....	58
Tabela 17 – Udział gruntów różniczan spoza terenu gminy Mniszków.....	59
Tabela 18 – Grunty w dobrej kulturze rolnej	62
Tabela 19 – Powierzchnia upraw.....	65
Tabela 20 – Pogłowie zwierząt hodowlanych.....	66
Tabela 21 – Drogi transportu rolnego	69
Tabela 22 – Działki bez dostępu do drogi publicznej	72
Tabela 23 – Stan melioracji	75
Tabela 24 – Stan rowów	76
Tabela 25 – Lesistość aktualna i prognozowana	79
Tabela 26 – Prognozowana powierzchnia użytków rolnych i wyłączeń z produkcji rolnej	81
Tabela 27 – Określenie priorytetu scalania gruntów w obrębach ze względu na rozdrobnienie działek, jakość gleb i dostęp działek do drogi	89

IV. Spis wykresów

Wykres 1 – Gęstość zaludnienia z podziałem na obręby ewidencyjne.....	9
Wykres 2 – Zmiana liczby ludności z podziałem wg płci	12
Wykres 3 – Kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych	33
Wykres 4 – Kompleksy przydatności rolniczej na użytkach zielonych	33
Wykres 5 – Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych	36
Wykres 6 – Gleboznawcza klasyfikacja użytków zielonych.....	36
Wykres 7 – Struktura użytkowania gruntów	41
Wykres 8 – Powierzchnia upraw.....	64
Wykres 9 – Pogłowie zwierząt hodowlanych.....	67

V. Spis rysunków

Rysunek 1 – Położenie gminy Mniszków na tle województwa łódzkiego (opracowanie własne)	5
Rysunek 2 – Ukształtowanie powierzchni (opracowanie własne na podstawie LIDAR)	13
Rysunek 3 – Stopień lesistości w poszczególnych obrębach (opracowanie własne)	19
Rysunek 4 – Podział gleb ze względu na jakość (opracowanie własne)	40
Rysunek 5 – Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy (opracowanie własne)	43
Rysunek 6 – Działki bez dostępu do drogi w obrębie Błogie Rządowe (opracowanie własne)	71
Rysunek 7 – Grunty chronione III klasy (opracowanie własne).....	82

VI. Spis fotografii

Fotografia 1 – Panorama Mniszkowa	6
Fotografia 2 – Zabudowa w obrębie Duży Potok	7
Fotografia 3 – Dom Ludowy w obrębie Duży Potok	9
Fotografia 4 – Zalew Sulejowski	14
Fotografia 5 – Skoszone użytki zielone.....	16
Fotografia 6 – Rezerwat przyrody „Błogie”	21
Fotografia 7 – Rezerwat przyrody „Gaik”	22
Fotografia 8 – Dwór w Mniszkowie	26
Fotografia 9 – Dwór w Mniszkowie z parkiem i stawem	26
Fotografia 10 – Kościół filialny pod wezwaniem Matki Bożej Fatimskiej w Mniszkowie.....	27

Fotografia 11 – Kościół w Zajączkowie	27
Fotografia 12 – Zespół dworski w Zajączkowie	28
Fotografia 13 – Dwór w Zajączkowie	28
Fotografia 14 – Zabytkowy kościół w Błogim Szlacheckim	29
Fotografia 15 – Strój opoczyński	31
Fotografia 16 – Zakład przetwórstwa drzewnego w obrębie Małe Końskie	45
Fotografia 17 – Grunty rolne w obrębie Małe Końskie	52
Fotografia 18 – grunty rolne w obrębie Syski	61
Fotografia 19 – Sianokosy w obrębie Błogie Szlacheckie	65
Fotografia 20 – Hodowla drobiu w obrębie Syski	67
Fotografia 21 – Wycinka lasu w obrębie Góry Trzebiatowskie	78
Fotografia 22 – Zarzęcin na tle Zalewu Sulejowskiego	85
Fotografia 23 – Zabudowa rekreacyjno-wypoczynkowa w obrębie Zarzęcin	87

VII. Spis map

Mapa 1 – Aktualny zasięg lasów	20
Mapa 2 – Walory przyrodniczo-krajobrazowe	24
Mapa 3 – Kompleksy przydatności rolniczej gleb	35
Mapa 4 – Jakość gleb	38
Mapa 5 – Studium władania	47
Mapa 6 – Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	51
Mapa 7 – Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rolnych	54
Mapa 8 – Rozłóg gospodarstw	56
Mapa 9 – Grunty różniczan	60
Mapa 10 – Grunty w dobrej kulturze rolnej	63
Mapa 11 – Stan dróg	70
Mapa 12 – Działki bez dostępu do drogi publicznej	73
Mapa 13 – Stan melioracji	77
Mapa 14 – Plan urządzeniowo-rolny	90

VIII. Źródła

- 1) Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mniszków.
- 2) Raport o stanie gminy Mniszków za rok 2021.
- 3) Raport o stanie gminy Mniszków za rok 2022.
- 4) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mniszków – Mniszków, 2007 r.
- 5) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Opoczyńskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 – Opoczno, 2020 r.
- 6) Atlas klimatu Polski (1991-2020) – Poznań, 2022 r.
- 7) Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski (II) – Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2014 r.

- 8) Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski – Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 r.
- 9) Geografia fizyczna Polski – J. Kondracki, PWN 1978 r.
- 10) Fotografie 1-7, 9-12, 14, 16-23 – Wojewódzkie Biuro Geodezji w Łodzi, inwentaryzacja terenowa, 2023 r.